ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420187719
Lietas arhīva Nr. AA43-0096-21/13
ECLI:LV:ADAT:2021:0615.A420187719.12.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 15.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Sanita Kanenberga,
tiesneses Indra Meldere un Anita Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2019.gada 4.aprīļa rīkojuma Nr.1-2/49 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 8.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra /pers. D/ (turpmāk – ministrs) 2019.gada 4.aprīļa rīkojumu Nr.1-2/49 (turpmāk – rīkojums) pieteicējs /pers. C/ atstādināts no Rīgas domes /amats/, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[1.1] *Par pieteicēja darbību kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvim*

[1.1.1] Saskaņā ar Rīgas pilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) 2017.gada konsolidēto kopbudžetu un tā paskaidrojošiem dokumentiem pašvaldība ieguldīja 18 432 000 *euro* pašvaldības SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, iegrāmatojot šo summu pašvaldības 2017.gada pārskatā kā „Kapitāla daļu iegāde līdzdalībai radniecīgo komersantu kapitālā, kas nav akcijas" (budžeta klasifikācijas kods F55010013). Savukārt SIA /Nosaukums A/ 2017.gada pārskatā, ko apstiprinājusi dalībnieku sapulce un parakstījis pieteicējs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis, to ir uzskatījusi par pašvaldības piešķirto papildu finansējumu iepriekšējo periodu zaudējumu segšanai un savā gada pārskatā atspoguļojusi postenī „Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi".

Atbilstoši Komerclikuma un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Pārvaldības likums) noteikumiem Latvijā vienīgais leģitīmais dalībnieku ieguldījumu veids sabiedrībā, neradot nodokļu konsekvences, ir pamatkapitāla palielināšana. Tieši ieguldījumi sabiedrības pašu kapitālā nav paredzēti, savukārt maksājumi, ko dalībnieks veic sabiedrībai, nepalielinot pamatkapitālu, ir uzskatāmi par aizdevumu vai dāvinājumu, kam nav ieguldījuma rakstura.

Saistībā ar minētajiem finanšu līdzekļiem nav pieņemts SIA /Nosaukums A/ dalībnieku sapulces lēmums par pamatkapitāla palielināšanu, dalībniekiem izdarot ieguldījumu un pretī saņemot attiecīgu skaitu jaunu daļu. Tādējādi pieteicējs kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis, nenodrošinot šāda lēmuma pieņemšanu, ir pārkāpis Pārvaldības likuma 62., 63. un 66.panta pirmās daļas 9.punkta noteikumus. Pieļaujot, ka SIA /Nosaukums A/ šos līdzekļus 2017.gada pārskatā atspoguļojusi kā pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumus un nav tos izlietojusi saskaņā ar pašvaldības 2017.gada konsolidētajā kopbudžetā paredzēto mērķi, pieteicējs ir pārkāpis arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma (turpmāk – Izšķērdēšanas novēršanas likums) 2.panta pirmo daļu, kā arī likuma „Par grāmatvedību" 2.pantu kopsakarā ar Pārvaldības likuma 34.pantā un likuma „Par pašvaldībām" 70.panta 2.punktā noteiktajām tiesībām kontrolēt pašvaldības ieguldītās mantas izmantošanas likumību un lietderību. Tā rezultātā ir pieļauts normatīvajiem aktiem neatbilstošs pašvaldības mantas samazinājums, turklāt nesamazinot SIA /Nosaukums A/ zaudējumus.

Tādējādi pieteicējs ir pārkāpis likuma „Par budžeta un finanšu vadību" 46.panta pirmo daļu un likuma „Par pašvaldībām" 15.pantu. SIA /Nosaukums A/ pretēji pašvaldības nolemtajam ar pašvaldības ieguldījumu pēc būtības ir rīkojusies kā ar dāvinājumu, kas neatbilst arī Izšķērdēšanas novēršanas likuma 10.panta pirmajai daļai.

Lai gan tas nav patstāvīgs pamats rīkojuma izdošanai, jāņem vērā, ka līdzīgas darbības tika veiktas arī 2016.gadā ar Rīgas domes piešķirto 10 000 000 *euro* finansējumu, tādējādi pašvaldības sagaidāmās mantas attiecībā uz līdzdalību SIA /Nosaukums A/ atrāvuma negatīvo finansiālo ietekmi palielinot līdz 28 432 000 *euro*.

[1.1.2] Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – ministrija) 2019.gada 20.februārī, 27.februārī un 1.martā no pieteicēja pieprasīja SIA /Nosaukums A/ uzdevumā SIA „Ernst & Young Baltic" sagatavoto neatkarīgas biznesa pārbaudes ziņojumu un SIA /Nosaukums A/ atsevišķu iepirkumu un to rezultātā noslēgto līgumu juridisko izvērtējumu un

iespējamo riska analīzes ziņojumu (turpmāk – pārbaudes ziņojumi), ko pieteicējs nesniedza, norādot, ka tie nodoti kapitālsabiedrības pagaidu valdei iepriekšējās valdes atbildības izvērtēšanai. Tāpat pieteicējs pēc ministrijas 2019.gada 4.februāra pieprasījuma nesniedza SIA /Nosaukums A/ pagaidu valdes ziņojumu, norādot, ka tas ietver komercnoslēpumu saturošu informāciju un ar to var iepazīties pie kapitāla daļu turētāja pārstāvja. Taču no likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmās daļas izriet ministrijas tiesības pašvaldības pārraudzības ietvaros pieprasīt un saņemt jebkāda veida informāciju, kas attiecas uz pašvaldības domes priekšsēdētāja kompetenci. Turklāt atbilstoši Pārvaldības likuma 66.panta pirmās daļas 6.punktā noteiktajam pieteicējam kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvim bija pienākums patstāvīgi izvērtēt prasības celšanu pret bijušajiem valdes locekļiem (nevis norobežoties no šī pienākuma izpildes, uzdodot to veikt kapitālsabiedrības pagaidu valdei), līdz ar to nav pieļaujams, ka pieteicēja rīcībā nav pārbaudes ziņojumu.

[1.1.3] Pieteicējs nav nodrošinājis SIA /Nosaukums A/ 2016.gada 10.oktobra ārkārtas dalībnieku sapulces, kuru SIA /Nosaukums A/ valde sasaukusi tajā pašā dienā, norisi atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai. Proti, nav ievērots Pārvaldības likuma 70.panta piektajā daļā noteiktais termiņš ārkārtas dalībnieku sapulces sasaukšanai (termiņš nedrīkst būt īsāks par septiņām dienām) un 73.panta trešajā daļā noteiktais termiņš sapulces materiālu saņemšanai (ne vēlāk kā divas darbdienas pirms sapulces). Tāpat pieteicējs nav ievērojis Rīgas domes 2013.gada 18.jūnija iekšējo noteikumu „Rīgas domes Īpašuma departamenta nolikums" 8.11.1.apakšpunktu un 2015.gada 9.marta iekšējo noteikumu Nr.2 „Rīgas pilsētas kapitāla daļu (akciju) turētāja pārstāvim nepieciešamo ziņu sniegšanas un dokumentu sagatavošanas kārtība" 12.punktu, no kuriem izriet, ka pirms attiecīgajā ārkārtas dalībnieku sapulcē izskatāmo jautājumu izskatīšanas ir saņemams Rīgas domes Īpašuma departamenta atzinums. Pieteicējam kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvim bija pienākums nodrošināt minēto normu ievērošanu un rīkoties kā krietnam un rūpīgam saimniekam.

Lai gan tas nav patstāvīgs pamats rīkojuma izdošanai, jāņem vērā, ka analoģisks pieteicēja pārkāpums ir konstatējams arī SIA /Nosaukums A/ 2013.gada 6.novembra ārkārtas dalībnieku sapulcē, kurā izskatīts jautājums par līguma par autobusu piegādi noslēgšanu. Minētā līguma summa 75 808 297,50 lati un saistībā ar to paredzētā komercķīla 47 450 000 lati iepretim sabiedrības pamatkapitālam 43 752 872 lati ir ievērojama, tādējādi pieteicējam kā kapitāla daļu turētāja pārstāvim bija jārīkojas kā krietnam un rūpīgam saimniekam, proti, bija jāizvērtē un jāņem vērā šādu darījumu slēgšanas riski un jāizsaka sava griba par minētajiem darījumiem. Minētais liecina, ka pieteicēja pieļautajiem pārkāpumiem SIA /Nosaukums A/ dalībnieku sapulces sasaukšanā un lēmumu pieņemšanā ir sistemātisks raksturs.

[1.1.4] Pieteicējs nav izdarījis grozījumus SIA /Nosaukums A/ statūtos, lai nodrošinātu Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas 2.punktā paredzētās kapitālsabiedrības dalībnieku sapulces tiesības kontrolēt valdes pieņemtos lēmumus. Lai gan formāli ar 2014.gada 17.decembra ārkārtas dalībnieku sapulces lēmumu (protokols Nr.8) ir noteikti darījumi, kuriem ir nepieciešama dalībnieku sapulces piekrišana, darījumu, kuriem piekrišana nav nepieciešama, klāsts ir ļoti plašs un pēc būtības attiecas uz visu SIA /Nosaukums A/ pamatdarbību, tādējādi izslēdzot jebkādu dalībnieku kontroli pār pieņemtajiem lēmumiem.

[1.1.5] Valsts kontrole 2019.gada 18.janvāra likumības un lietderības revīzijas ziņojumā „Kā Rīgas pašvaldībai veicas ar pilsētas transporta infrastruktūras attīstību?" (turpmāk – Valsts kontroles ziņojums) ir secinājusi, ka SIA /Nosaukums A/ nenodrošina caurskatāmu grāmatvedības uzskaiti, kas ļautu izsekot ieņēmumu no maksas autostāvvietām izlietojumu atbilstoši pašvaldības noteiktajiem mērķiem. Tādējādi nav iespējams izsekot, kādiem mērķiem izlietoti apmērām 9,113 miljoni *euro*. Pieteicējs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis ir atbildīgs par starp SIA /Nosaukums A/ un Rīgas domi 2005.gada 13.jūlijā noslēgtā deleģēšanas līguma Nr.484 „Par sabiedriskā transporta, autotransporta un maksas stāvvietu pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētā" (turpmāk – deleģēšanas līgums) izpildi. Pieteicējam bija jābūt informācijai par deleģēšanas līguma izpildi un jānodrošina apstākļi, lai nepieļautu, ka SIA /Nosaukums A/ neizpilda līgumu, radot finanšu risku, kā arī jānodrošina līguma atbilstība Valsts pārvaldes iekārtas likuma 46.panta 7. un 8.punktam. Neskatoties uz to, ka Rīgas dome, neapstrīdot Valsts kontroles ziņojumu, ir piekritusi ieteikumam pilnveidot SIA /Nosaukums A/ grāmatvedības uzskaiti, no pieteicēja paskaidrojumā norādītajiem iebildumiem par Valsts kontroles secināto nevar gūt pārliecību, ka pieteicējs ir ieinteresēts Valsts kontroles ieteikumu ieviešanā.

[1.1.6] Pieteicējam, pildot SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvja pienākumus, atbilstoši Pārvaldības likuma 34.pantam ir pienākums rūpēties par sabiedrības finanšu darbību. Atbilstoši Civillikuma noteikumiem sabiedrības dalībniekam jārīkojas kā krietnam un rūpīgam saimniekam, jābūt lojālam pret sabiedrību, kā arī jāatbild par radītajiem zaudējumiem.

[1.2] *Par pieteicēja darbību Rīgas domē*

[1.2.1] Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas 2018.gada 17.oktobra sēdes darba kārtībā bija paredzēts skatīt jautājumu par nekustamā īpašuma atvieglojumiem Rīgā, taču īsi pirms sēdes attiecīgais jautājums pazuda no darba kārtības un komitejas sēdē netika izskatīts, pieteicējam kā komitejas /amats/ norādot, ka jautājums tika iekļauts dienas kārtībā referenta kļūdas dēļ. Pēc frakcijas deputātu iesnieguma pieteicējs 2018.gada 5.novembrī minētā jautājuma izskatīšanai sasauca domes ārkārtas sēdi, taču tajā tika izsludināts pārtraukums uz nenoteiktu laiku, nenorādot turpmāko rīcību jautājuma izskatīšanas šķēršļu novēršanai.

Normatīvie akti nepilnvaro pašvaldības domes priekšsēdētāju vienpersoniski grozīt domes komitejas sēdes darba kārtību, līdz ar to komitejas sēdē bija izskatāmi visi jautājumi, kas likuma „Par pašvaldībām" 56.pantā un Rīgas domes 2011.gada 11.marta saistošo noteikumu Nr.114 „Rīgas pilsētas pašvaldības nolikums" (turpmāk – pašvaldības nolikums) 66.pantā noteiktajā kārtībā tika izsludināti un nosūtīti deputātiem iepazīties. Gadījumā, ja tā bija tehniska kļūda, tad pieteicējam bija jānodrošina kļūdas novēršana, operatīva darba kārtības precizēšana un jautājuma izskatīšana attiecīgajā komitejas sēdē. Savukārt atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 28.panta pirmajai daļai domes ārkārtas sēdes sasaukšanas būtība ir iesniegto jautājumu risināšana iespējami īsākā laikā. Tādējādi pārtraukuma izsludināšana uz nenoteiktu laiku ir pretrunā ar ārkārtas sēdes būtību un ir uzskatāma par jautājuma novilcināšanu. Pārtraukuma izsludināšanu par neatbilstošu pašvaldības nolikumam atzinusi arī Ģenerālprokuratūra, izsakot pieteicējam prokurora brīdinājumu. Pieteicējs kā domes /amats/ ir atbildīgs gan par normatīvajiem aktiem atbilstošu domes sēžu norisi, gan par tiesiskas domes darbības nodrošināšanu kopumā.

[1.2.2] Saistībā ar Valsts kontroles atzinumā norādīto ministrs pieprasīja pieteicējam sniegt paskaidrojumu, no kā pieteicējs izvairījās, ar rezolūciju nododot minēto pieprasījumu Rīgas domes Satiksmes departamentam. Nesniedzot atbildi personīgi, pieteicējs apzināti un mērķtiecīgi neievēroja likuma „Par pašvaldībām" 94.^{1}pantā ietverto pienākumu. Gatavojot atbildi uz ministra pieprasījumu, domes priekšsēdētājam ir tiesības piesaistīt nepieciešamās informācijas sagatavošanā kompetentos speciālistus un

ekspertus no domes institūcijām, taču paskaidrojumu jāsniedz priekšsēdētājam personīgi, jo šis pienākums saskaņā ar minēto normu gulstas tieši uz domes priekšsēdētāju bez pilnvarojuma to deleģēt citai personai.

[1.2.3] 2017.gada augustā pieteicējs nav sasaucis nevienu domes kārtējo sēdi, kā to paredz likuma „Par pašvaldībām" 27.panta pirmā daļa. Pieteicējs to pamato ar atvaļinājumu sezonu. Domes priekšsēdētāja pienākums ir organizēt domes darbu, lai tas atbilstu normatīvajos aktos noteiktajam. Normatīvo aktu nepildīšana no domes priekšsēdētāja puses liecina par nihilistisku attieksmi pret tiesiskumu un apdraud sabiedrības uzticību valsts pārvaldei.

[1.2.4] Lai gan tas nav patstāvīgs pamats rīkojuma izdošanai, bez ievērības nevar atstāt faktu, ka pieteicējs ir izvēlējies paskaidrojumus ministram sūtīt ar pasta starpniecību, kaut arī saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.panta sesto daļu iestādes sadarbojoties nepieciešamo informāciju sniedz pamatā elektroniski un atbilstoši Oficiālās elektroniskās adreses likuma 5.panta pirmās daļas 1.punktam valsts iestādei ir obligāta oficiālās elektroniskās adreses izmantošana.

[1.3] *Par rīkojuma izdošanas lietderību*

Likuma „Par pašvaldībām" 93.pantā ietvertā domes priekšsēdētāja atstādināšanas no amata pienākumu pildīšanas institūta mērķis ir nodrošināt likumīgu, efektīvu, kā arī leģitīmu domes priekšsēdētāja (un līdz ar to arī attiecīgās vietējās pašvaldības un visas valsts pārvaldes sistēmas) darbu, liedzot atbildīgajā amatā atrasties personai, kura ir pieļāvusi tiesību normām neatbilstošu rīcību. Pieteicēja atstādināšana ir nepieciešama, lai, sodot pieteicēju, nodrošinātu sabiedrības interešu un tiesību ievērošanu un radītu sabiedrībā apziņu, ka valsts aizsargā indivīdu intereses un tiesības, veicina politiskās un tiesiskās kultūras izaugsmi, personu atbildības un tiesiskās kārtības noturību, kā arī reaģē uz būtiskiem normatīvo aktu pārkāpumiem. Vienlaikus pieteicēja atstādināšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu domes turpmāku tiesisku darbību lēmumu pieņemšanā un nepieļautu normatīvo aktu pārkāpumus un kompetento institūciju prasību nepildīšanu, tādējādi vairojot tiesisko nihilismu.

[2] Nepiekrītot rīkojumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, norādot turpmāk minēto.

[2.1] *Par rīkojumu kopumā*

[2.1.1] Izdodot rīkojumu, ministrs ir atradies interešu konfliktā, jo sākotnēji ir bijis pašvaldības domes deputāts un atradies opozīcijā pieteicēja pārstāvētajai partijai. Līdz ar iecelšanu ministra amatā ministrs ir ļaunprātīgi izmantojis savas pilnvaras, lai vērstos pret savu politisko oponentu, kā arī tā elektorātu.

Rīkojums izdots vienīgi politisku motīvu dēļ ministra politiskā reitinga celšanai un politiskā oponenta – pieteicēja – reputācijas graušanai. To pierāda gan ministra izteikumi plašsaziņas līdzekļos, gan laiks, kad rīkojums izdots – tieši pirms Eiroparlamenta vēlēšanām, kuru ietvaros pieteicēja atstādināšana no amata pienākumu pildīšanas pasniegta kā ministra pārstāvētās partijas sasniegums.

[2.1.2] Izskatāmajā lietā ir būtiski nošķirt, vai ministra norādītie pārkāpumi un pienākumu nepildīšana ir attiecināmi uz domes kā galvenās lēmējinstitūcijas rīcību vai uz pieteicēja veiktu darbību tieši domes /amats/ likumā noteikto pienākumu (kurus domes /amats/ uz likuma pamata veic pats, vienpersoniski, bez domes vai tās institūciju iesaistes) izpildē.

[2.1.3] Likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmajā daļā ietvertās ministra tiesības atstādināt domes priekšsēdētāju no amata ir sistēmiski interpretējamas kopsakarā ar šā likuma 65.panta otro daļu, kurā regulēti gadījumi, kādos ministram ir tiesības pieprasīt domei lemt par domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata. Likuma 65.panta otrā daļa ir piemērojama likumu vai Ministru kabineta noteikumu neievērošanas (pārkāpuma) gadījumā, savukārt 93.panta pirmā daļa attiecas uz likumā noteikto pienākumu nepildīšanu, kas ir nošķirami jēdzieni. Ja ministrs domes priekšsēdētāja rīcībā ir konstatējis likuma pārkāpumu, tad piemērojamas likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā paredzētās tiesības pieprasīt domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata, par ko jābalso domei. Ja dome to nedara, tad atbilstoši likuma 91.panta pirmās daļas 1.punktam domi var atlaist Saeima. Savukārt likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmā daļa attiecas uz gadījumiem, kad domes priekšsēdētājs attiecīgajā sasaukumā nepilda kādu no likumā noteiktajiem pienākumiem, tas ir, kaut ko nedara. Turklāt jēdziens „likums" tulkojams šauri, piemēram, tas neattiecas uz pašvaldības nolikumu vai domes lēmumiem, jo par to nepildīšanu atbilstoši savai kompetencei lemj dome. Tāpat likumā noteikto pienākumu nepildīšana ir konstatējama uz rīkojuma izdošanas brīdi, pretējā gadījumā rīkojuma izdošana nesasniegtu mērķi – novērst pārkāpumu.

[2.1.4] Rīkojuma izdošanā nav ievērotas Administratīvā procesa likuma prasības, pieļauti būtiski procesuāli pārkāpumi.

Rīkojumā nav norādīts laiks, kad administratīvais process tika uzsākts. Tāpat nav saprotams, vai process ticis ierosināts pēc personas iesnieguma vai pēc paša ministra iniciatīvas, kā arī tas, kuri ir tie pieteicēja pārkāpumi, kas tiks izskatīti administratīvās lietas ietvaros. No likuma „Par pašvaldībām" 93.panta otrās daļas izriet, ka likumdevējs ir paredzējis attiecīgā jautājuma ātru izlemšanu iestādē. Savukārt gadījumā, ja pieteicējs atstādināts no amata pienākumu pildīšanas, pamatojoties uz informāciju, kas ministrijai tapa zināma jau 2017.gadā, tad minētais likumdevēja mērķis nav sasniegts. Ja pēc paskaidrojumu sniegšanas vairāku mēnešu garumā netiek pieņemti nekādi lēmumi, pieteicējam bija tiesības paļauties, ka attiecīgais administratīvais process ir izbeigts.

No pieteicēja no jauna netika pieprasīti paskaidrojumi par iespējamiem pārkāpumiem attiecībā uz Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas darbu un Rīgas domes 2018.gada 5.novembra sēdi. Tā kā pēc iepriekš sniegtajiem paskaidrojumiem atbilstoša rīcība turpmāko četru mēnešu laikā nesekoja, pieteicējam bija tiesības paļauties, ka administratīvais process šajā jautājumā ir izbeigts. Atkārtota administratīvās lietas ierosināšana par to pašu pārkāpumu nav pieļaujama. Turklāt šādā gadījumā vismaz būtu atkārtoti noskaidrojams pieteicēja viedoklis un argumenti, kā to paredz likuma „Par pašvaldībām" 93.panta otrā daļa, Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmā daļa un 14.^{1}pantā nostiprinātais procesuālā taisnīguma princips. Tādējādi ministrs nav uzklausījis pieteicēja viedokli par visiem rīkojumā norādītajiem apstākļiem, un tas ir ietekmējis administratīvā akta saturu.

Pieteicējam netika uzrādīti (un nav uzrādīti līdz pat pieteikuma iesniegšanas brīdim) administratīvās lietas materiāli, ko apliecina zvērināta tiesu izpildītāja 2019.gada 30.aprīlī sastādītais akts.

[2.2] *Par pieteicēja darbību SIA /Nosaukums A/*

[2.2.1] Pašvaldība jau vairākus sasaukumus apzināti ir izvēlējusies tādu politiku, kas paredz nodrošināt sabiedriskā transporta lietotājiem braukšanas atlaides. Lai to īstenotu, pašvaldība ir noteikusi biļešu cenu zemāku par pašizmaksu, kā rezultātā SIA /Nosaukums A/ likumsakarīgi rodas zaudējumi. Šie zaudējumi ir paredzami un atbilst pašvaldības politiskajai gribai, līdz ar to par tiem nevar būt atbildīgs domes priekšsēdētājs.

Apstiprinot pašvaldības 2017.gada budžeta grozījumus, domes deputātiem bija skaidrs, ka ar ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ tiek saprasta iemaksu veikšana sabiedrības pašu kapitālā zaudējumu segšanai, nevis tās pamatkapitāla palielināšana. Tas redzams jau no budžeta 1.pielikuma, kur tiek nošķirts pašvaldības ieguldījums tai piederošas sabiedrības pamatkapitālā un ieguldījums pašu kapitālā. To, ka ar ieguldījuma veikšanu netika noteikta pamatkapitāla palielināšana, apstiprina arī ministra kā pašvaldības domes deputāta un vienlaikus Finanšu un administrācijas lietu komitejas locekļa teiktais domes 2017.gada 15.novembra sēdē, kā arī ministra 2017.gada 9.novembrī SIA /Nosaukums A/ adresētais pieprasījums un pēc tam Valsts kontrolei sūtītās vēstules. Pat pēc minētajām aktivitātēm Rīgas dome ar 2018.gada 11.jūlija lēmumu Nr.1427 ir apstiprinājusi pašvaldības 2017.gada publisko pārskatu, tādējādi atzīstot par pareizu budžeta izpildi, tostarp attiecībā uz ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā. Par gada pārskatu pozitīvu atzinumu ir sniedzis revidents, kā arī nekādus iebildumus nav izteikusi Valsts kontrole un ministrs. Arī SIA /Nosaukums A/ gada pārskats ir apstiprināts 2018.gada 22.maija dalībnieku sapulcē, par to pozitīvu atzinumu sniedzis Rīgas domes Īpašuma departaments un neatkarīgs revidents. Ja divas starptautiski atzītas auditorkompānijas ir pārbaudījušas gan pašvaldības gada pārskatu, gan SIA /Nosaukums A/ gada pārskatu, tad pieteicējam nebija mazākā pamata uzskatīt, ka kāds no veiktajiem grāmatojumiem nav bijis pareizs. Turklāt domes priekšsēdētājs par gada pārskata iegrāmatojumiem neatbild tādā mērā, ka pārkāpumu gadījumā to varētu atlaist.

Ja pieteicējs kā pašvaldības kapitāla daļu turētāja pārstāvis būtu veicis darbības pamatkapitāla palielināšanai, kā to pieprasa ministrs, šāda rīcība nonāktu pretrunā ar domes deputātu pausto politisko gribu. Ministra viedoklis, ka ieguldījumu veikšana pašu kapitālā bez pamatkapitāla palielināšanas nav pamatota, nevar kalpot par pamatu pieteicēja atstādināšanai no amata. Budžeta un gada pārskata apstiprināšana ir domes atbildības jautājums, par šo lēmumu tiesiskumu un lietderību pieteicējs vienpersoniski nevar atbildēt. Turklāt arī ministrija atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 46.pantam nevar iejaukties pašvaldības budžeta izstrādes un izpildes procesā.

Ministra ieskatā ieguldījuma veikšana SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, neveicot pamatkapitāla palielināšanu, it kā ir radījusi domei zaudējumus. Šādā gadījumā saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 77.panta sesto un septīto daļu būtu ceļama prasība par zaudējumu atlīdzināšanu, taču ministrija to nav darījusi, kas liek apšaubīt šī secinājuma pamatotību. Zaudējumi nevar rasties, ja ieguldījums pašu kapitālā ir noticis pašvaldībai 100 % piederošā kapitālsabiedrībā, tāpat 100 % piederošas kapitālsabiedrības pamatkapitāla palielināšana nepalielina dalībnieka līdzdalību sabiedrībā, jo dalībniekam nevar piederēt vairāk par 100 % no kapitāldaļām.

[2.2.2] Attiecībā uz pieprasīto SIA /Nosaukums A/ pagaidu valdes ziņojumu ministrijai tika sniegta atbilde, ka tas satur komercnoslēpumu, tādēļ ar to var iepazīties pie kapitāla daļu turētāja pārstāvja, bet līdz rīkojuma izdošanas dienai neviens no ministrijas nebija ieradies ar to iepazīties. Savukārt, lai izsniegtu ministrijai auditorkompānijas „Ernst & Young Baltic" sagatavoto ziņojumu par situāciju SIA /Nosaukums A/, vispirms bija nepieciešams saņemt auditorkompānijas rakstveida piekrišanu, kā to noteic līgums un apstiprina arī pašas ministrijas rīcība, pieprasot šādu piekrišanu. Pirms ministrija saņēma minēto piekrišanu, ziņojums 2019.gada 28.februārī tika nosūtīts SIA /Nosaukums A/ jaunajai valdei. Ministrijas pārstāvji pēc attiecīgās piekrišanas saņemšanas 2019.gada 1.martā SIA /Nosaukums A/ telpās ir iepazinušies ar attiecīgajiem dokumentiem. Domes priekšsēdētājam nav jāatbild par ziņojuma nogādāšanu ministram, kurš, izpildot noteikto kārtību, to ir saņēmis.

SIA /Nosaukums A/ iepriekšējās valdes locekļu atbildības izvērtēšanai par pamatu nevar būt vienīgi auditorkompānijas ziņojums. Tam nepieciešams veikt padziļinātu dokumentu un apstākļu pārbaudi, ko nav iespējams izdarīt pāris mēnešu laikā, turklāt domes priekšsēdētājam vienpersoniski bez juridiskās izglītības izlemjot tik sarežģītus ekonomiskus un juridiskus jautājumus. Rīkojums šajā ziņā nav konsekvents, jo citā jautājumā pieteicējam tiek pārmesta tieši vienpersonisku lēmumu pieņemšana bez pašvaldības struktūrvienības viedokļa saņemšanas. Ar rīkojuma izdošanu ministrs ir panācis, ka iesāktā SIA /Nosaukums A/ bijušo valdes locekļu atbildības izvērtēšana ir tikusi pārtraukta.

[2.2.3] Nav pamatoti pieteicējam pārmest iespējamus pārkāpumus SIA /Nosaukums A/ 2013.gada 6.novembra un 2016.gada 10.oktobra ārkārtas dalībnieku sapulču sasaukšanas kārtībā, jo, pirmkārt, minētās sapulces sasaucis nevis pieteicējs, bet gan kapitālsabiedrības vadība, un, otrkārt, šīs sapulces rīkotas iepriekšējā domes sasaukuma laikā. Jebkurā gadījumā dalībnieku sapulces sasaukšanas kārtība nevar ietekmēt dalībnieku sapulces pieņemtā lēmuma tiesiskumu, ja par lēmumu ir balsojuši visi dalībnieku sapulces dalībnieki, kā tas ir konkrētajā gadījumā.

[2.2.4] Pieteicējs nepiekrīt rīkojumā ietvertajai tiesību normu interpretācijai, ka no Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas 2.punkta izriet pienākums SIA /Nosaukums A/ statūtos noteikt darījumu summas, kuras pārsniedzot darījumu slēgšanai nepieciešama dalībnieku sapulces iepriekšēja piekrišana. Uz minētā likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2015.gada 4.augusta noteikumi Nr.454 „Noteikumi par publiskas personas sabiedrības ar ierobežotu atbildību tipveida statūtiem" neparedz jau likumā noteiktu dalībnieku sapulces pienākumu ietveršanu statūtos. SIA /Nosaukums A/ statūti vārds vārdā atbilst šiem tipveida statūtiem. Neskatoties uz to, ka likums to neparedz, tie gadījumi, kuros darījumu slēgšanai ir nepieciešama dalībnieku sapulces iepriekšēja piekrišana (norādot arī konkrētas darījumu summas), ir noteikti ar SIA /Nosaukums A/ ārkārtas dalībnieku sapulces 2014.gada 17.decembra lēmumu. Tāpat domes /amats/ ir pieņēmis iekšējos noteikumus, kas regulē kārtību, kādā tiek sniegtas ziņas un sagatavoti dokumenti kapitāla daļu turētāja pārstāvim. Tas, vai attiecīgā kārtība ir atzīstama par lietderīgu, nav ministra kompetencē ietilpstošs jautājums, jo pašvaldība ir ministra pārraudzībā un attiecīgi ministrs var vērtēt vien šādas rīcības tiesiskumu.

Turklāt ministrs kļūdaini izprot domes priekšsēdētāja tiesības un pienākumus pašvaldības kapitālsabiedrības veiktā publiskā iepirkuma ietvaros, uzskatot, ka priekšsēdētājam ir jāpakļauj katrs iepirkuma rezultātā noslēgtais līgums juridiskam izvērtējumam un risku analīzei, turklāt jādara tas vienpersoniski bez domes administratīvā aparāta iesaistes. Šāda nostāja ir uzskatāma par pārmērīgu un prettiesisku iejaukšanos iepirkuma procedūrās, jo lēmumus par iepirkuma rezultātiem iepriekš apstiprināta budžeta ietvaros pieņem iepirkumu komisija.

[2.2.5] Valsts kontroles ziņojums attiecas uz domes, nevis domes priekšsēdētāja darbību, ziņojumā nav konstatēti priekšsēdētāja pārkāpumi. Jautājums par deleģēšanas līguma noslēgšanu un tā noteikumiem ir piekritīgs domei (arī ziņojumā norādītie ieteikumi adresēti domei, turklāt tie izpildāmi līdz 2020.gada beigām). Tas, ka līgums neatbilst pašvaldības interesēm un netiek pildīts, ir ministra pieņēmums, jo neviena kompetentā iestāde to nav konstatējusi, arī Valsts kontrole nav ziņojusi tiesībaizsardzības iestādēm par kādiem konstatētiem pārkāpumiem.

[2.3] *Par pieteicēja darbību Rīgas domē*

[2.3.1] Jautājums par nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumiem Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas 2018.gada 17.oktobra sēdē tika noņemts no izskatīšanas, jo deputāts, kurš iesniedza attiecīgo lēmumprojektu, nebija parūpējies par tā pienācīgu reģistrēšanu reģistrā „Projekti lēmumu projektiem", kā arī tas nebija vīzēts, kā to paredz priekšsēdētāja 2010.gada 30.septembra iekšējo noteikumu Nr.2 ,,Rīgas domes lēmumu sagatavošanas, izskatīšanas un noformēšanas kārtība" 32.punkts. Neskatoties uz minētajām nepilnībām, komitejas galvenais referents pretēji minēto noteikumu 46.punktam par to neinformēja komitejas priekšsēdētāju, kā rezultātā kļūda tika novērsta vien īsi pirms komitejas sēdes. Lai labotu radušos situāciju, pieteicējs vismaz piecas reizes aicināja klātesošos izteikt priekšlikumu papildināt darba kārtību, paskaidrojot kļūdas rašanās iemeslus, taču ne lēmumprojekta iesniedzējs, ne frakcijas deputāti, kuri par šo atgadījumu informējuši ministriju, nevēlējās to darīt.

Pēc frakcijas pieprasījuma 2018.gada 5.novembrī tika sasaukta domes ārkārtas sēde minētā jautājuma izskatīšanai. Tā kā lēmuma projekta pieņemšana ietekmētu nākamā gada budžetu, kā arī to iepriekš nebija izvērtējuši domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes un Finanšu departamenta speciālisti, lēmuma projekta sasteigta izskatīšana domes sēdē pirms nākamā gada pašvaldības budžeta apstiprināšanas nebūtu bijusi ne pamatota, ne lietderīga. Līdz ar to ārkārtas sēde tika pārtraukta uz nenoteiktu laiku, taču atsākta 2018.gada 5.decembrī, kurā lēmuma projekts tika noraidīts.

Turklāt minētā sakarā pieteicējam tiek pārmests nevis likuma pārkāpums, bet gan pašvaldības saistošo noteikumu pārkāpums, kas nevar būt par pamatu likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmās daļas piemērošanai. Ja netiek ievērotas pašvaldības nolikuma prasības, tad par domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata lemj dome atbilstoši likuma ,,Par pašvaldībām" 65.panta otrajai daļai.

[2.3.2] Ministram ar domes Satiksmes un transporta lietu komitejas 2019.gada 7.marta vēstuli tika nosūtīta Satiksmes departamenta izvērsta atbilde uz informācijas pieprasījumu saistībā ar Valsts kontroles ziņojumu. Tas tika darīts pašvaldības darba organizācijas ietvaros. Pēc ministra pieprasījuma pieteicējs personīgi 2019.gada 18.martā ir sniedzis atbildi, norādot, ka ministra uzdotie jautājumi skāra satiksmes un transporta nozares pārvaldību, līdz ar to atbildes sniegšana tika uzticēta atbildīgajam departamentam. Tādējādi informāciju ministram sniedza gan atbildīgais departaments un komiteja, gan domes /amats/. Pret vēstules saturu ministram iebildumu nebija. Neskatoties uz to, ministrs apstākli, ka uz sākotnējās vēstules nav pieteicēja paraksta, uzskata par pārkāpumu.

[2.3.3] Pieteicēja rīcībā nav konstatējami pārkāpumi attiecībā uz domes sēžu sasaukšanu. 2017.gada 17.augustā tika sasaukta domes ārkārtas sēde, kuras laikā tika skatīti arī tādi jautājumi, kurus parasti skata kārtējās domes sēdēs. Attiecīgi domes deputātiem arī tika nodrošinātas tiesības savlaicīgi iepazīties ar lēmuma projektiem, kā arī iesniegt priekšlikumus par ārkārtas sēdē izskatāmajiem lēmuma projektiem, ko deputāti aktīvi izmantoja. Turklāt par šo pašu notikumu (kas noticis vairāk nekā pirms pusotra gada) paskaidrojumu bija lūdzis arī iepriekšējais ministrs, uz ko pieteicējs norādīja, ka centīsies domes darbu atbilstoši organizēt, tādējādi uzraudzības mērķis tika sasniegts. Pēc šī notikuma ministrs nav konstatējis nevienu pārkāpumu attiecībā uz domes kārtējo sēžu sasaukšanu, līdz ar to apgalvojums par pieteicēja nihilistisko attieksmi nav pamatots.

[2.3.4] Domes /amats/ nav valsts iestāde Oficiālās elektroniskās adreses likuma 1.panta 6.punkta izpratnē. Līdz ar to paskaidrojumu nosūtīšana, izmantojot pasta pakalpojumus, ir bijusi atbilstoša likuma prasībām. Par ērtāku un lietderīgāku izvēli pieteicējs atzina pasta pakalpojumus, jo ministram tika nosūtīti ne tikai paskaidrojumi, bet arī liela apjoma pielikums, kas apgrūtinātu nosūtīšanu elektroniskā formā, tostarp radītu iespēju dažādām tehniskām kļūdām. Turklāt, pat ja tiktu atzīts, ka paskaidrojumi bija nosūtāmi elektroniski, tad ar to nevar motivēt pieteicēja atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas, jo dokumentu sūtīšana pa pastu, nevis elektroniski, nerada būtisku apdraudējumu nevienai personai vai iestādei.

[2.4] *Par lietderības apsvērumiem*

Ministram pirms rīkojuma izdošanas bija jāveic lietderības apsvērumu izvērtējums, apsverot pieteicēja atstādināšanas nepieciešamību un piemērotību leģitīma mērķa sasniegšanai, kā arī izvērtējot, vai šo mērķi nevar sasniegt ar citiem, pieteicēja tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Rīkojums nesatur pienācīgu lietderības apsvērumu izvērtējumu, ministrs ir nepareizi izmantojis rīcības brīvību. Ar rīkojumu netiek sasniegts leģitīms mērķis, jo ar to netiek novērsts pastāvošs domes priekšsēdētāja likumā noteikto pienākumu pārkāpums. Pašvaldības budžets jau ir izpildīts un par to ir sastādīts gada pārskats, līdz ar to tas vairs nav grozāms. Arī pārmetumiem par informācijas nesniegšanu nav nozīmes, jo pieprasītā informācija ministrijas rīcībā ir nonākusi. Tāpat attiecībā uz 2013. un 2016.gadā sasauktajām SIA /Nosaukums A/ dalībnieku sapulcēm rīkojums savu mērķi nesasniedz, jo dalībnieku sapulce citāda rakstura lēmumus vairs nevar pieņemt. Arī SIA /Nosaukums A/ statūtu grozīšana nenovedīs pie tā, ka statūti tiks grozīti ministram vēlamā veidā. Turklāt neviens no pieteicējam piedēvētajiem pārkāpumiem nevienai personai vai iestādei būtisku kaitējumu nerada.

[3] Ministrija paskaidrojumā Administratīvajai rajona tiesai pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā minēto. Papildus norāda turpmāko.

[3.1] *Par lietu un rīkojumu kopumā*

[3.1.1] Lietā ir izbeidzama tiesvedība sakarā ar tiesisko un faktisko apstākļu maiņu. Tā kā līdz ar pieteicēja 2019.gada 29.maija iesniegumu par atkāpšanos no amata ir izbeigušās viņa pilnvaras, pieteicējs vairs nevar tikt atjaunots iepriekšējā amatā, kas ir pieteikuma iesniegšanas mērķis. Tāpat nav iespējams turpināt tiesvedību par rīkojuma atzīšanu par prettiesisku, jo attiecībā uz pieteicēju neizpildās Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā noteiktie priekšnoteikumi šāda prasījuma pieļaujamībai. Jebkura pieteicēja vispārīga norāde par atlīdzinājuma pieprasīšanu pati par sevi nav pietiekama, un likuma „Par pašvaldībām" 93.panta ceturtā daļa paredz nesaņemtās mēnešalgas atlīdzināšanu tikai rīkojuma atcelšanas gadījumā. Tāpat nepastāv līdzīgu gadījumu atkārtošanās iespēja, jo katrs domes priekšsēdētāja atstādināšanas gadījums ir vērtējams individuāli.

[3.1.2] Pieteicēja apgalvojumi par rīkojuma izdošanu vienīgi politisku motīvu dēļ un ministram atrodoties interešu konfliktā, ir nepamatoti. Kaut arī ministrs ir politiska amatpersona, noteiktos gadījumos tas rīkojas kā iestāde Administratīvā procesa likuma izpratnē un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši to adresātam. Likuma „Par pašvaldībām" 93.pantā ietvertā procedūra ir vērsta uz tādu pārkāpumu novēršanu un apkarošanu, kas ir pretēji sabiedrības un valsts interesēm un kas nevar nodrošināt efektīvu valsts pārvaldi. Tādēļ, ja rīkojuma izdošanas mērķis saskan ar likumdevēja izvirzīto mērķi, tā tiesiskums nevar tikt apšaubīts.

[3.1.3] Pieteicējs nepamatoti sašaurina to gadījumu loku, par kuriem iespējams atstādināt domes priekšsēdētāju, jo ar likuma „Par pašvaldībām" 93.pantā ietverto formulējumu „ja domes priekšsēdētājs nepilda likumos noteiktos pienākumus" tiek saprasta jebkura domes priekšsēdētāja darbība vai bezdarbība, ar kuru tas neievēro normatīvo aktu prasības. Likumdevēja griba nav bijusi ierobežot ministra kompetenci pārraudzīt domes priekšsēdētāja darbību, jo citādi, ņemot vērā domes atlaišanas procesa laikietilpīgumu, nebūtu ātra un operatīva mehānisma reaģēšanai uz domes priekšsēdētāja pārkāpumiem.

[3.1.4] Rīkojumā ir norādīts, ka tie rīkojumā minētie pārkāpumi, kurus pieteicējs pieļāvis pirms attiecīgā domes sasaukuma, nav patstāvīgs pamats rīkojuma izdošanai. Vienlaikus tie nav atstājami bez ievērības, jo raksturo pieteicēja kopējo attieksmi pret savu pienākumu pildīšanu.

[3.1.5] Pieteicēja kā indivīda tiesību un likumisko interešu ierobežošana ir samērīga rīkojumā norādīto mērķu sasniegšanai. Rīkojums izdots, lai aizsargātu sabiedrības intereses, proti, lai nodrošinātu pašvaldības domes turpmāku tiesisku darbību. Pieteicēja paskaidrojumos norādītais bija pietiekams pamats uzskatīt, ka pārkāpumu pieļaušana nav nejaušība un nav garantijas, ka šādi pārkāpumi neatkārtosies. No pieteikuma izriet, ka pieteicējs joprojām neatzīst pārkāpumus, kas liecina par to, ka, paliekot amatā, pieteicējs turpinātu šādi rīkoties. Domes priekšsēdētāja atstādināšana ir vienīgais tiesiskais instruments, ar kura palīdzību ministrs var novērst turpmāku pārkāpumu pieļaušanu domes darbībā, cita kārtība domes priekšsēdētāja saukšanai pie atbildības normatīvajos aktos nav paredzēta.

[3.1.6] Likums „Par pašvaldībām" iepretim Administratīvā procesa likumam ir atzīstams par speciālo likumu, tādēļ tā noteikumiem attiecībā uz rīkojuma izdošanas procesuālajiem un formālajiem priekšnosacījumiem ir dodama priekšroka. Konkrētajā gadījumā rīkojuma izdošanā šie nosacījumi ir ievēroti.

[3.2] *Par pieteicēja darbību SIA /Nosaukums A/*

[3.2.1] Tieši tādēļ, ka saskaņā ar Komerclikuma noteikumiem vienīgais leģitīmais dalībnieku ieguldījuma veids sabiedrībā ir pamatkapitāla palielināšana, savukārt maksājumi, ko dalībnieki veic sabiedrībai, nepalielinot pamatkapitālu, ir uzskatāmi par aizdevumu vai dāvinājumu, kam nav ieguldījuma rakstura, finanšu līdzekļu nodošana SIA /Nosaukums A/ ieguldījuma formā nebija iespējama citā veidā, kā vien palielinot pamatkapitālu, dalībnieku sapulcei par to pieņemot attiecīgu lēmumu un domei veicot pamatkapitāla palielinājuma apmaksu. Pašvaldības mantas samazinājums izpaužas tā, ka finanšu līdzekļu izlietojums neatbilst ieguldījuma darbības raksturam, lai gan kā ieguldījums formulēts gan domes lēmumos, gan sākotnēji atspoguļots grāmatvedības dokumentos. Tādējādi pieteicēja argumenti par pašu kapitāla palielināšanas tiesiskumu un pamatotību nepelna ievērību. Tieši pieteicēja kā domes /amats/ atbildība par pašvaldības budžeta izpildes procesa organizāciju un vadību izriet no likuma „Par pašvaldībām" 62.panta 5.punktā, Likumā par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmajā daļā un likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.pantā noteiktā.

[3.2.2] Ministrijai pārraudzības veikšanai ir tiesības pieprasīt un saņemt informāciju tieši no domes /amats/, nevis tikai ar to iepazīties. Ar auditorkompānijas 2019.gada 1.marta vēstuli ministrijai tika atļauts iepazīties ar pārbaudes ziņojumiem, tostarp izgatavot to kopijas. Turpretī SIA /Nosaukums A/ 2019.gada 5.marta vēstulē norādīja, ka ministrijas pilnvarotās personas drīkst iepazīties ar pārbaudes ziņojumiem SIA /Nosaukums A/ telpās bez tiesībām jebkādā veidā tos dublēt. Līdz ar to ministrijai joprojām bija ierobežotas iespējas veikt savu pārraudzības funkciju.

Pieteicēja kā pašvaldības kapitāla daļu turētāja pārstāvja rīcība, nododot atpakaļ SIA /Nosaukums A/ esošajai valdei informāciju par bijušo valdes locekļu rīcību, kas nav pilnvarota veikt to atbildības izvērtēšanu, uzskatāma par norobežošanos no valdes locekļu atbildības izvērtēšanas pienākuma. Vienlaikus rīkojumā norādītais pienākums pieteicējam kā domes /amats/ izvērtēt bijušo valdes locekļu atbildību ir saprotams un izpildāms saprātīgi, piemēram, uzdodot atbildīgajam darbiniekam izvērtēt bijušo valdes locekļu atbildību.

[3.2.3] Pieteicējs SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvja pienākumus nepārtraukti ir pildījis no 2013.gada 6.novembra. Atbilstoši Civillikuma 2343.pantam pieteicējs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis ir atbildīgs par visu periodu, kurā viņam ir bijis pienākums dot norēķinu un nodot lietas, tostarp par SIA /Nosaukums A/ 2013.gada 6.novembra un 2016.gada 10.oktobra ārkārtas dalībnieku sapulču sasaukšanu un pieņemtajiem lēmumiem. Tādējādi pieteicēja atbildība nav aprobežota ar konkrēto domes sasaukumu.

[3.2.4] SIA /Nosaukums A/ 2014.gada 17.decembra ārkārtas dalībnieku sapulces lēmums par darījumiem, kuriem ir nepieciešama dalībnieku sapulces piekrišana, neatbilst Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas mērķim. No nosacījuma, ka netiek prasīta dalībnieku sapulces piekrišana, ja darījums tiek slēgts budžeta un plānu ietvaros, nav iespējams identificēt darījumus, kuriem tad būtu nepieciešama šāda piekrišana, jo visam, izņemot ārkārtas gadījumus, ir jābūt iekļautam budžeta plānā. Šo secinājumu apliecina paša pieteicēja sniegtā informācija, saskaņā ar kuru kopš SIA /Nosaukums A/ 2014.gada 17.decembra dalībnieku ārkārtas sapulces noslēgti pavisam 56 darījumi, kuri pārsniedz sapulcē noteiktās darījumu summas un par kuriem netika prasīta dalībnieku sapulces piekrišana.

[3.2.5] Pieteicējam kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvim bija jābūt zināmai informācijai, kas saistīta ar domes un SIA /Nosaukums A/ noslēgtā deleģēšanas līguma izpildi. Attiecīgi pieteicējam kā kapitāla daļu turētāja pārstāvim bija jāveic aktīva rīcība, lai nodrošinātu SIA /Nosaukums A/ interešu ievērošanu, piemēram, dalībnieku sapulcē jāizskata jautājums par valdes priekšsēdētāja vai valdes locekļu atsaukšanu, izvērtējot atbildību saistībā ar deleģēšanas līguma izpildi. Savukārt pieteicējam kā domes /amats/ bija ne tikai tiesības, bet arī pienākums nodrošināt aktīvu rīcību, lai novērstu deleģēšanas līguma nepilnības un nodrošinātu pašvaldības tiesību un interešu ievērošanu, piemēram, iesniedzot attiecīgu domes lēmuma projektu.

[3.3] *Par pieteicēja darbību Rīgas domē*

[3.3.1] Domes priekšsēdētāja pienākums ir organizēt domes darbu, lai tas atbilstu normatīvajos aktos, tostarp pašvaldības nolikumā, noteiktajam. Normatīvie akti nepilnvaro priekšsēdētāju vienpersoniski grozīt izsludināto komitejas darba kārtību. Arī apsvērumi par domes 2018.gada 5.novembra ārkārtas sēdē izskatāmo jautājumu izskatīšanas lietderību nedod pieteicējam tiesības pārkāpt ārkārtas sēdes sasaukšanas būtību. Ja deputāti uzskatītu minētā jautājuma izlemšanu par pāragru vai nelietderīgu, tie, realizējot savas pilnvaras, varētu noraidīt attiecīgo lēmuma projektu.

[3.3.2] Domes priekšsēdētājam nepieciešamās informācijas sagatavošanā ir tiesības piesaistīt domes speciālistus, taču paskaidrojumu jāsniedz priekšsēdētājam personīgi, jo šāds pienākums izriet no likuma „Par pašvaldībām" 94.^{1}panta.

[3.3.3] Paskaidrojuma pieprasīšana pieteicējam par to, kāpēc 2017.gada augustā nav sasaukta neviena domes kārtējā sēde, uzreiz nerezultējās ar pieteicēja atstādināšanu no amata, jo pārkāpumu kopums uz to brīdi nebija tik daudzskaitlīgs. Savukārt rīkojuma izdošanas brīdī pārkāpumi bija sasnieguši tādu kritisku masu, ka vienīgais veids, kā nodrošināt domes darbību, bija pieteicēja atstādināšana. Turklāt pieteicējs, sniedzot ministram paskaidrojumu, reto sēžu sasaukšanu pamatojis ar atvaļinājumu sezonu, tādējādi atzīstot pārkāpumu.

[4] Sagatavojot lietu izskatīšanai, Administratīvā rajona tiesa lūdza Valsts kontrolei sniegt atzinumu, kāda būtu pašvaldības Pārvaldības likumam atbilstoša ieguldījumu veikšana tai piederošā kapitālsabiedrībā un kā to korekti atspoguļot kapitālsabiedrības gada pārskatā.

Valsts kontrole, lai arī nesniedza tiesas pieprasīto atzinumu, vispārīgi norādīja, ka atbilstoši grāmatvedības teorijai bilances pasīvs parāda līdzekļu avotus, kas sadalās „Pašu kapitālā" un „Saistībās". Savukārt saskaņā ar Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumu (turpmāk – Gada pārskatu likums) pašu kapitāls ir bilances iedaļa, kas sastāv no vairākiem posteņiem. Līdz ar to viens no veidiem, kā īpašnieks var veikt ieguldījumus sabiedrības pašu kapitālā, ir palielināt tās pamatkapitālu. Citos posteņos ieguldījumi nav veicami un atzīstami. Ja dome ir lēmusi ieguldīt sabiedrības pašu kapitālā, šāds darījums grāmatvedības uzskaitē uzrādāms kā pamatkapitāla palielinājums. Pamatkapitāla izmaiņu izdarīšana veicama saskaņā ar Komerclikumu. Savukārt SIA /Nosaukums A/ pašvaldības piešķirtais finansējums būtu jāiegrāmato bilances aktīvā kā naudas līdzekļu palielinājums un bilances pasīvā kā pamatkapitāla palielinājums. Tā kā SIA /Nosaukums A/ veic pašvaldības deleģēto uzdevumu sabiedriskā transporta pakalpojuma nodrošināšanas jomā, tad saskaņā ar Sabiedriskā transporta pakalpojuma likuma 11.pantu no pašvaldības budžeta ir jākompensē ar šo pakalpojumu nodrošināšanu saistītie zaudējumi, kas veicams Ministru kabineta 2015.gada 26.jūlija noteikumu Nr.435 „Kārtība, kādā nosaka un kompensē ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu saistītos zaudējumus un izdevumus un nosaka sabiedriskā transporta pakalpojuma tarifu" (turpmāk – noteikumi Nr.435) noteiktajā kārtībā. Pašvaldība, veicot minēto ieguldījumu, nav ievērojusi nevienu no iespējamiem pašvaldības līdzekļu ieguldīšanas tās kapitālsabiedrībā veidiem.

[5] Tāpat Administratīvā rajona tiesa lūdza biedrībai „Latvijas Pašvaldību savienība" (turpmāk – Pašvaldību savienība) sniegt viedokli par to, vai likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā un 93.pantā paredzētās ministra tiesības ir uzskatāmas par alternatīviem (viens otru izslēdzošiem) mehānismiem domes priekšsēdētāja darbības kontrolei, vai arī to izmantošana ir atkarīga no ministra izvēles.

Pašvaldību savienība tiesai sniegtajā viedoklī norādījusi, ka, īstenojot likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā paredzētās ministra tiesības pieprasīt domes priekšsēdētāja atbrīvošanu, jāņem vērā, ka pašvaldības atrodas ministra pārraudzībā, kas nozīmē, ka ministram ir tiesības pārbaudīt domes priekšsēdētāja darbības tiesiskumu, nevis lietderību. Turklāt pārraudzība ir nošķirama no atbildības, proti, domes priekšsēdētājs ir atbildīgs domei, nevis ministram. Saskaņā ar no Eiropas Vietējo pašvaldību hartas (turpmāk – Harta) 8.panta trešās daļas izrietošo proporcionalitātes principu pašvaldības kontrolējošai iestādei, īstenojot savas prerogatīvas, ir jāizmanto metode, kas vismazāk ietekmē vietējo autonomiju. Līdz ar to Pašvaldību savienības ieskatā attiecībā uz domes priekšsēdētāju likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā un 93.pantā paredzētās ministra tiesības ir īstenojamas secīgi, sākotnēji ļaujot par domes priekšsēdētāja atbrīvošanu lemt domei un pēc tam izvērtējot nepieciešamību atstādināt domes priekšsēdētāju.

[6] Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteicēja papildu paskaidrojumi, kuros norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Pieteicējs nepiekrīt, ka lietā būtu izbeidzama tiesvedība. Pieteicējs uztur prasījumu par rīkojuma atcelšanu, jo tieši šāds prasījums saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 93.panta ceturto daļu ir pamats rīkojuma radīto nelabvēlīgo seku novēršanai – pieteicējam neizmaksātās domes /amats/ mēnešalgas saņemšanai, kuru kopā ar atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu pieteicējs pieprasīs pēc konkrētās tiesvedības.

[6.2] Valsts kontroles tiesai sniegtā atbilde ir pretrunīga, Valsts kontrolei būtu uzdodami papildu jautājumi.

[6.2.1] No Valsts kontroles atbildes secināms, ka pamatkapitāla palielināšana nav vienīgais veids, kā veikt ieguldījumu pašu kapitālā. Savukārt tālāk Valsts kontrole secinājusi, ja dome ir lēmusi ieguldīt pašu kapitālā, šāds darījums kapitālsabiedrības grāmatvedības uzskaitē uzrādāms kā pamatkapitāla palielinājums. Tādējādi Valsts kontroles secinājumi ir savstarpēji izslēdzoši (pretrunīgi).

[6.2.2] Tāpat Valsts kontroles viedoklis ir pretrunā ar Valsts kontroles revīzijas ziņojumu „Par Latvijas Republikas 2017.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem", kurā ir atzīta pašvaldības ieguldījuma veikšana SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā bez pamatkapitāla palielināšanas.

Pirms minētā revīzijas ziņojuma sagatavošanas ministrs kā pašvaldības deputāts iesniedza Valsts kontrolei divas vēstules, kurās vērsa Valsts kontroles uzmanību uz pašvaldības veikto ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, kā arī pauda viedokli, kā tas būtu iegrāmatojams pašvaldības un SIA /Nosaukums A/ gada pārskatos. No Valsts kontroles sniegtās atbildes izriet, ka viens no revīzijas mērķiem ir gūt pārliecību, ka pašvaldības 2017.gada konsolidētais pārskats ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem. Nav šaubu, ka Valsts kontrole bija informēta par to, ka Rīgas dome nav pieņēmusi lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu. Līdz ar to, nekonstatējot ministra norādītos pārkāpumus, Valsts kontrole pēc būtības ir atzinusi, ka ieguldījums SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā (bez pamatkapitāla palielināšanas) ir noticis un tas ir pareizi atspoguļots pašvaldības konsolidētajā gada pārskatā.

[6.2.3] Pieteicējam nebija tiesību palielināt SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālu, jo par pamatkapitāla palielināšanu nav lēmusi Rīgas dome kā kapitāla daļu turētāja. Ieguldījumu veikšana citā no pašu kapitāla veidojošiem posteņiem, piemēram, pamatkapitālā, būtu uzskatāma par domes pieņemtā lēmuma pārkāpšanu. Pieteicēja kā kapitāla daļu turētāja pilnvarniekam – kapitāla daļu turētāja pārstāvim – ir tiesības rīkoties vienīgi pilnvarojuma robežās. Pamatkapitāla palielināšanai saskaņā ar Pārvaldības likuma 62.panta pirmo daļu ir nepieciešams konkrēts pašvaldības domes lēmums, kāds konkrētajā gadījumā nav pieņemts. Minēto ir atzinis arī auditors SIA „PricewaterhouseCoopers". Tāpat arī nebija iespējams nesegt SIA /Nosaukums A/ zaudējumus, jo šāda rīcība būtu pretrunā ar Rīgas domes lēmumu.

[6.2.4] No Valsts kontroles tiesai sniegtā viedokļa izriet, ka arī sabiedrības zaudējumi veido pašu kapitālu, līdz ar to zaudējumu samazināšanu (tādējādi palielinot pašu kapitālu) var veikt ne vien caur pamatkapitāla palielināšanu, bet arī ar iemaksu pašu kapitāla postenī „Iepriekšējo gadu nesegtie zaudējumi". Iepriekšējo gadu zaudējumu dēļ SIA /Nosaukums A/ samazinājās pašu kapitāls, tādējādi samazinoties arī pašvaldībai piederošā uzņēmuma vērtībai un secīgi pašvaldības ieguldījuma vērtībai šajā uzņēmumā. Dome nav vēlējusies palielināt savu atbildības limitu par sabiedrības saistībām, palielinot pamatkapitālu, bet gan vēlējās atjaunot sabiedrības pašu kapitālu, samazinot zaudējumus.

[7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 8.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] *Par tiesvedības izbeigšanu lietā*

Tiesvedības izbeigšanai lietā nav pamata, jo pieteicējs atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā paredzētajam ir pamatojis savu tiesisko interesi turpināt rīkojuma tiesiskuma izvērtēšanu. Savukārt tiesas sēdē paustais ministrijas viedoklis, ka šāda prasījuma pieļaujamībai nepieciešams konstatēt būtisku pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, neatbilst Senāta atzītajam, ka šis pieteikuma pieļaujamības kritērijs pēc jēgas neattiecas uz pieteikumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, bet tikai uz pieteikumu par procesuāla pārkāpuma konstatēšanu.

[7.2] *Par pašvaldību pārraudzību*

[7.2.1] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 101.pantā ir nostiprinātas pašvaldības kā vēlētas institūcijas tiesiskais statuss. No minētā panta kopsakarā ar Satversmes 1.pantu izriet pašvaldības princips, kas aptver minimālo prasību kopumu attiecībā uz vietējās pašpārvaldes organizāciju demokrātiskā tiesiskā valstī (*Satversmes tiesas 2008.gada 16.aprīļa lēmuma lietā Nr.2007-21-01 8.punkts*). Minimālo prasību kopums ietver: 1) vietējās pašpārvaldes esību; 2) tās tiešu demokrātisku leģitimāciju, proti, pašvaldības augstākais orgāns – dome – ir pašvaldības iedzīvotāju ievēlēts (*Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.2017-32-05 11.punkts*). Noskaidrojot pašvaldības principa saturu, jāņem arī vērā, ka Latvija ir uzņēmusies no Hartas izrietošās saistības. Atbilstoši Hartas 3.panta pirmajai daļai vietējā pašvaldība nozīmē vietējās varas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs. Tādējādi pašvaldības princips aizsargā pašvaldību no valsts prettiesiskas iejaukšanās tās pašpārvaldes tiesībās likumā noteikto uzdevumu izpildes jomā (*Satversmes tiesas 2017.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.2016-23-03 15.1.punkts*).

Vienlaikus minētais nenozīmē neierobežotas pašpārvaldes institūcijas pilnvaras, jo no tiesiskas valsts principa izriet pašvaldības pienākums savā darbībā ievērot padotību likumam un tiesībām. Minētais princips attiecīgi nostiprināts arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmajā daļā. Savukārt valstij ir pienākums pārraudzīt, kā pašvaldība šo padotību ievēro, un, ja nepieciešams, panākt, lai tā tiktu ievērota (*Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.2017-32-05 13. un 14.punkts*). Arī Hartas 8.pants pieļauj administratīvu pārraudzību pār vietējo varu, lai nodrošinātu to darbības atbilstību likumam un konstitucionāliem principiem (panta otrā daļa), taču to var veikt tikai saskaņā ar tādām procedūrām un tādos gadījumos, kuri ir noteikti konstitūcijā vai likumā (panta pirmā daļa).

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 8.panta ceturtā daļa noteic, ka pašvaldība, pildot valsts pārvaldes funkcijas, kas saskaņā ar likumu nodotas tās autonomā kompetencē, atrodas Ministru kabineta pārraudzībā likumā „Par pašvaldībām" noteiktajā kārtībā un apjomā. Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.panta otrajai daļai Ministru kabinets padotību īsteno ar atsevišķa Ministru kabineta locekļa starpniecību, savukārt Ministru kabineta loceklis padotību īsteno tieši vai ar tiešās pārvaldes iestādes, tās struktūrvienības vai amatpersonas starpniecību.

Lai tiktu īstenota pašvaldību pārraudzība, ar likumu „Par pašvaldībām" ministram un citām institūcijām piešķirta virkne tiesību (*regulējuma apkopojums Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.2017-32-05 14.punktā*).

Pirmkārt, tās ir ministra tiesības tikt informētam, tas ir, ministra tiesības pieprasīt un saņemt no pašvaldības informāciju par visiem tās darbības jautājumiem, savukārt pašvaldībai ir noteikts pienākums atsevišķus tās pieņemtos lēmumus (piemēram, pašvaldības budžetu, nolikumu un saistošos noteikumus) uzrādīt ministrijai (likuma 24.panta trešā daļa, 45.panta otrā daļa un 46.panta otrā daļa). Informācijas pieprasīšana un saņemšana ir priekšnoteikums tālāku uzraudzības pasākumu veikšanai, konsultāciju vai ieteikumu sniegšanai.

Otrkārt, likums paredz vairākus pašvaldības darbības pēckontroles veidus. Ministrs ir tiesīgs pieprasīt, lai pašvaldība atceļ prettiesiskus normatīvos aktus, un apturēt šādu aktu darbību (likuma 49.panta pirmā daļa), tiesīgs pieprasīt, lai tiek sasaukta domes ārkārtas sēde (likuma 28.panta pirmās daļas 3.punkts), noteikt šādas sēdes darba kārtību un ierosināt lēmuma projektu (likuma 28.panta otrā daļa), tiesīgs pieprasīt domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata un atstādināt viņu no amata pienākumu pildīšanas (likuma 65.panta otrā daļa un 93.pants). Ministrija ir tiesīga veikt pašvaldības ārkārtas finanšu revīziju (likuma 71.panta otrā daļa), celt tiesā prasību par pašvaldībai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu, ja to nedara pati pašvaldība (likuma 77.panta septītā daļa). Visbeidzot – *ultima ratio* pasākums – Saeima var atlaist pašvaldības domi un iecelt pagaidu administrāciju (likuma 91. un 92.pants).

Uzraugošajai institūcijai savas rīcības brīvības ietvaros ir jāizvēlas konkrētajam gadījumam visatbilstošāko kontroles līdzekli. Saskaņā ar Hartas 8.panta trešo daļu administratīvajai pārraudzībai pār vietējām varām jābūt realizētai tādā veidā, lai nodrošinātu, ka kontrolējošās varas iejaukšanās ir proporcionāla to interešu svarīgumam, kuras ir paredzēts aizsargāt. Hartas paskaidrojošā ziņojumā norādīts, ka būtiski ir piemērot samērīguma principu, atbilstoši kuram kontrolējošai varas institūcijai ir jāizmanto metode, kas vismazāk ietekmē vietējo pārvaldi, vienlaikus sasniedzot vēlamo rezultātu (*Explanatory Report the European Charter of Local Self-Government. Pieejams: https://rm.coe.int/16800ca437, aplūkots 2020.gada 20.martā*).

[7.2.2] Attiecībā uz pašvaldības domes priekšsēdētāja darbības kontroli ministram ir paredzēti divi kontroles mehānismi, kas attiecīgi ietverti likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā un 93.pantā.

Pieteicēja ieskatā tie ir divi alternatīvi kontroles mehānismi, kuru piemērošanai ir atšķirīgi nosacījumi. Proti, likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā paredzētās tiesības ministram iesniegt domei priekšlikumu par domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata esot piemērojamas likumu vai Ministru kabineta noteikumu neievērošanas gadījumos, savukārt 93.pantā paredzētās tiesības pašam atstādināt domes priekšsēdētāju no amata pienākumu pildīšanas ir attiecināmas vienīgi uz likumā

noteikto pienākumu nepildīšanu (bezdarbību). Šādam pieteicēja viedoklim nevar piekrist.

Likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrā daļa paredz, ja domes priekšsēdētājs nepilda likumā vai attiecīgās pašvaldības nolikumā noteiktos pienākumus, domes lēmumus, tiesas spriedumus, neievēro likumus vai Ministru kabineta noteikumus, ministram ir tiesības pieprasīt domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata. Atbilstoši šā panta trešajai daļai par attiecīgo priekšlikumu balso dome.

Savukārt saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmo daļu, ja domes priekšsēdētājs nepilda likumos noteiktos pienākumus, ministrs pēc tam, kad ir saņemts attiecīgā domes priekšsēdētāja paskaidrojums, ar motivētu rīkojumu var atstādināt viņu no amata pienākumu pildīšanas. Kā pamatoti tiesas sēdē norādīja pieteicēja pārstāvji, līdz 2008.gada 17.jūlija likuma grozījumiem minētā norma bija izteikta šādā redakcijā: „Ja domes (padomes) priekšsēdētājs nepilda vai pārkāpj Satversmi, likumus, Ministru kabineta noteikumus vai nepilda tiesas spriedumus, valsts reformu ministrs pēc tam, kad ir saņemts attiecīgā domes (padomes) priekšsēdētāja paskaidrojums, ar motivētu rīkojumu var atstādināt viņu no amata pienākumu pildīšanas." Vienlaikus minētais nenozīmē, ka likumdevējs pēc attiecīgo grozījumu izdarīšanas ir vēlējies sašaurināt ministra tiesības vienīgi uz likumā noteikto pienākumu nepildīšanu. Šobrīd spēkā esošā likuma 93.panta pirmās daļas redakcija ir interpretējama kopsakarā ar šā panta otro daļu, kas nemainīgi paredz, ka domes priekšsēdētājam septiņu dienu laikā pēc tam, kad saņemts ministra pieprasījums, ir pienākums sniegt rakstveida paskaidrojumu par pieļautajiem Satversmes, likumu un Ministru kabineta noteikumu pārkāpumiem vai arī par tiesas sprieduma nepildīšanas iemesliem. Minētais regulējums saskan arī ar likuma „Par pašvaldībām" 5.panta piektajā daļā ietverto vispārīgo pašvaldības darbības pārraudzības regulējumu. Tādējādi 93.panta pirmajā daļā lietotais vārds „likums" ir saprotams tā plašākajā nozīme, attiecinot to uz visiem valsts izdoto ārējo normatīvo aktu, tajā skaitā spēkā stājušos tiesas spriedumu, kam ir likuma spēks, ievērošanu (sal. sk. *Senāta 2013.gada 28.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-1126/2013 (A420578312) 9.punktu*). Savukārt vārdi „nepilda", „neievēro", „pārkāpj" latviešu valodā tiek lietoti kā sinonīmi, līdz ar to šo vārdu lietojums pats par sevi nenošķir abos pantos ietverto kontroles mehānismu pielietošanu.

Apkopjot iepriekš minēto, secināms, ka gan likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā, gan 93.pantā ministram ir piešķirtas domes priekšsēdētāja darbības pārraudzības tiesības attiecībā uz Satversmes, likumu, Ministru kabineta noteikumu, kā arī tiesas spriedumu ievērošanu. Tas, kuru no uzraudzības mehānismiem katrā konkrētajā gadījumā izraudzīties, ir ministra rīcības brīvības jautājums. Minētais pēc būtības izriet arī no Pašvaldību savienības tiesai sniegtā viedokļa, lai gan tā ir uzskatījusi, ka šo līdzekļu piemērošanā lietderības apsvērumu ietvaros būtu jāievēro zināma secība.

Līdztekus minētajam likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrā daļa tomēr paredz plašāku jautājumu loku, par kuru ministram ir tiesības pieprasīt domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata, tas ir, arī par pašvaldības nolikumā noteikto pienākumu un domes lēmumu nepildīšanu. Šādā gadījumā likums neparedz ministra tiesības pašam lemt par domes priekšsēdētāja atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas, kas saskan ar no pašvaldības principa izrietošām pašvaldības autonomajām tiesībām organizēt savu darbu. Attiecīgi par domes regulētajiem jautājumiem domes priekšsēdētājs primāri ir atbildīgs domei.

Tomēr abos gadījumos kontrole neattiecas uz lietderības jautājumiem, kas arī neietilpst pārraudzības kā pārvaldes padotības formā. Arī no Hartas 8.panta otrās daļas izriet, ka lietderības kontrole ir pieļaujama vienīgi valsts deleģēto uzdevumu ietvaros. Hartas paskaidrojošā ziņojumā uzsvērts, ka administratīvai pārraudzībai parasti ir jāattiecas uz jautājumu par vietējo varas institūciju darbības likumību, nevis tās lietderību.

[7.2.3] Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 19.panta trešo daļu domes priekšsēdētāju ievēlē no attiecīgās domes deputātiem. Tādējādi dome kā demokrātiski leģitimēts orgāns pilnvaro vienu deputātu no sava vidus organizēt un vadīt pašvaldības darbu.

Likuma „Par pašvaldībām" 62.pants reglamentē domes priekšsēdētāja tiesības un pienākumus, tostarp noteic, ka domes priekšsēdētājs vada vietējās pašvaldības domes darbu, koordinē jautājumu izskatīšanu komitejās (1.punkts), vada finanšu komitejas darbu (5.punkts), veic arī citus pienākumus, kas paredzēti likumos, Ministru kabineta lēmumos, attiecīgās pašvaldības nolikumā un domes lēmumos (11.punkts). No minētā kopsakarā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17.panta pirmo daļu un 30.panta otro daļu izriet, ka domes priekšsēdētājs kā iestādes vadītājs atbild par iestādes funkciju pildīšanu. Proti, kā norādījis Senāts, domes priekšsēdētāja pienākumi ir nesaraujami saistīti ar pašvaldībai normatīvajos aktos noteiktajām funkcijām un uzdevumiem. Tādējādi domes priekšsēdētājam ir svarīgi apzināties, kādas funkcijas un pienākumi pašvaldībai noteikti normatīvajos aktos, un viņam kā pašvaldības vadītājam ir jāvada domes darbs tā, lai normatīvajos aktos noteiktās pašvaldības funkcijas un pienākumi tiktu pienācīgi izpildīti (*2010.gada 30.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-861/2010 (A42695109) 10.punkts*).

Kā pamatoti norāda pieteicējs, domes kā koleģiālas institūcijas lēmumu pieņemšanā domes priekšsēdētāja statuss nerada pārākumu pār citiem deputātiem, jo domes priekšsēdētājam tāpat kā pārējiem domes deputātiem domes lēmumu pieņemšanā ir viena balss (*Stucka A. Latvijas pašvaldību sistēmas juridiskais raksturojums un pašvaldības reformas. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 102.lpp.*). Tomēr līdztekus likuma „Par pašvaldībām" 42.panta trešajā daļā ietvertajam regulējumam šā likuma 48.pants paredz domes priekšsēdētāja tiesības neparakstīt domes pieņemtos lēmumus, tādējādi uzsverot domes priekšsēdētāja kā iestādes vadītāja atbildību par pašvaldības darba tiesiskumu (sal. sk. *Senāta 2013.gada 10.jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-411/2013 (A420475711) 12.punktu*). Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa, ņemot vērā domes priekšsēdētāja samērā plašās pilnvaras, ir atzinusi, ka domes priekšsēdētājs ir tālu no tā, lai būtu domes „pirmais starp līdzīgiem" (*primus inter pares*) (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004.gada 27.maija sprieduma lietā Vides aizsardzības klubs pret Latviju 45.punkts kopsakarā ar 17.punktu*).

Pieteicēja pārstāvji tiesas sēdē norādīja, ka šajā aspektā būtu ņemams vērā, ka pašvaldības priekšsēdētājam kā nākušam no deputātu vidus var nebūt speciālu zināšanu specifiskās ar iestādes darbību saistītās jomās. Attiecībā uz minēto norādāms, ka šim mērķim kalpo pašvaldības izveidotā pārvaldes organizācija, kas sniedz atbalstu domes priekšsēdētājam un domei pašvaldībai noteikto funkciju un uzdevumu likumīgā un pienācīgā izpildei.

[7.2.4] Lietā ir arī aktuāls jautājums par to, vai likuma „Par pašvaldībām" 93.pantā noteiktās pilnvaras ir attiecināmas arī uz iepriekšējos sasaukumos pieļautajiem pārkāpumiem.

Starp administratīvā procesa dalībniekiem nepastāv domstarpības par to, ka tas nav pieļaujams attiecībā uz domes attiecīgā

sasaukuma darba organizāciju. Vienlaikus no ministrijas paskaidrojuma izriet, ka ministrijas ieskatā pieteicēja kā pašvaldības kapitālsabiedrības kapitāla daļu turētāja pārstāvja atbildība nav aprobežota ar attiecīgo domes sasaukumu.

Atbilstoši Pārvaldības likuma 14.panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā pārsūdzētā rīkojuma izdošanas brīdī), ja pašvaldības kapitāla daļu turētājs ir pašvaldība, šajā likumā paredzētos kapitāla daļu turētāja lēmumus pieņem domes priekšsēdētājs. Tātad kapitāla daļu pārstāvja pienākumu izpilde ir uzticēta personai, kura ieņem domes priekšsēdētāja amatu, un attiecīgi ir tai pakārtota. Līdz ar to attiecībā uz domes priekšsēdētāja kā kapitāla daļu turētāja pārstāvja atbildību nav pamata raudzīties citādi.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 94.pantu no amata atlaisto domes priekšsēdētāju nevar atkārtoti ievēlēt par šā sasaukuma domes priekšsēdētāju. No minētās normas kopsakarā ar 93.panta otrajā daļā noteikto domes priekšsēdētāja paskaidrojumu sniegšanas termiņu (septiņas dienas) izriet, ka likumdevēja mērķis ir bijis nodrošināt iespēju operatīvi reaģēt uz domes priekšsēdētāja pieļautajiem pārkāpumiem attiecīgā sasaukuma ietvaros. Vienlaikus nevar izslēgt, ka atsevišķos gadījumos konstatētā pārkāpuma atkārtošanās var liecināt par personas kopējo attieksmi pret domes priekšsēdētāja amata pienākumu izpildi un attiecīgi var tikt ņemta vērā, lemjot par domes priekšsēdētāja atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas.

Konkrētajā gadījumā atzīstams, ka attiecībā uz SIA /Nosaukums A/ dalībnieku sapulces sasaukšanas procedūras pārkāpumiem norādītais nevarēja būt par pamatu pieteicēja atstādināšanai no amata pienākumu pildīšanas, jo visas rīkojumā minētās dalībnieku sapulces ir notikušas iepriekšējā domes sasaukuma laikā (2016. un 2013.gadā), turklāt no rīkojuma neizriet, ka attiecīgajā sasaukumā būtu konstatēti dalībnieku sapulces sasaukšanas procedūras pārkāpumi, lai būtu pamats spriest par pieteicēja kopējo attieksmi pret strīdus jautājumu. Turklāt vēršama ministrijas uzmanība, ka atbilstoši tiesu judikatūrā atzītajam dalībnieku sapulces sasaukšanas regulācijas mērķis ir savlaicīgi informēt dalībniekus, lai tie varētu izmantot savas tiesības piedalīties sapulcē un tai pienācīgi sagatavoties, kas ir īpaši svarīgi gadījumos, kad sabiedrībā ir divi vai vairāk dalībnieki, kuru intereses konfliktē. Viena dalībnieka kapitālsabiedrībā, kā tas ir konkrētajā gadījumā, konflikti starp dalībnieku interesēm nav iespējami. Tādēļ, pat ja viena dalībnieka kapitālsabiedrībā ir formāli pārkāpta dalībnieku sapulces sasaukšanas procedūra, tas pats par sevi nav pamats pieņemtā lēmuma apstrīdēšanai, ja to neapstrīd pats dalībnieks kā ar likumu aizsargāto interešu objekts (*Senāta 2015.gada 22.septembra sprieduma lietā Nr.SKC-2778/2015 (C15163815) 5.punkts*). Tas, vai pieteicējs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis bija spējīgs pienācīgi sagatavoties lēmumu pieņemšanai dalībnieku sapulcē, tostarp piesaistot atzinumu sniegšanai Rīgas domes Īpašuma departamentu, ir pieteicēja atbildības jautājums. Jebkurā gadījumā par dalībnieku sapulcē pieņemto lēmumu ir atbildīgs pieteicējs.

[7.2.5] Gan ministrs, gan domes priekšsēdētājs ir politiskas amatpersonas, vienlaikus likumā tām ir piešķirtas arī administratīvās funkcijas. Nav izslēgts, ka minētajos amatos var atrasties politiskie oponenti, kā tas ir konkrētajā gadījumā, tomēr tas pats par sevi automātiski nav par pamatu rīkojuma atzīšanai par prettiesisku. Ja ministra politiskais mērķis atbilst likuma mērķim un izdotais administratīvais akts pēc būtības ir tiesisks un pamatots, tad tas, ka administratīvais akts izdots citstarp arī politisku apsvērumu dēļ, administratīvā akta tiesiskumu nevar ietekmēt (*Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 29.maija sprieduma lietā Nr.A420578312 16.punkts*).

[7.3] *Par tiesas kontroles robežām*

Lēmums, ar kuru ministrs atstādina domes priekšsēdētāju no amata pienākumu pildīšanas, ir izdošanas izvēles administratīvais akts. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajai daļai, apsverot administratīvā akta izdošanas lietderību, iestāde lemj par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi, par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai, par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses, kā arī par administratīvā akta atbilstību. Savukārt tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes darbības tiesiskumu, nevis valsts pārvaldes vietā pieņemt lēmumu par lietderību. Tā ir tiesīga pārbaudīt, vai iestāde rīcības brīvību ir izmantojusi atbilstoši pilnvarojumam un vai tā nav pārkāpusi likumā noteiktos lietderības apsvērumu ietvarus. Iestādes rīcību tiesa var atzīt par prettiesisku, ja konstatētas iestādes iespējamās rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, kas var izpausties kā rīcības brīvības neizmantošana, rīcības brīvības pārsniegšana vai rīcības brīvības nepareiza izmantošana (*Senāta 2005.gada 4.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-261/2005 (A42078304) 7.punkts*).

[7.4] *Par ieguldījumu sabiedrības pašu kapitālā*

[7.4.1] Rīkojumā konstatēts, ka pieteicējs kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis pretēji domes lemtajam nav pieņēmis lēmumu par SIA /Nosaukums A/ pamatkapitāla palielināšanu.

Pieteicēja ieskatā viņam nemaz nebija tiesību šādu lēmumu pieņemt, jo dome nebija lēmusi par līdzekļu novirzīšanu šim mērķim. Savukārt ministrija uzskata, ka vienīgais likumīgais veids, kādā pašvaldības var veikt ieguldījumus sev piederošā kapitālsabiedrībā, ir pamatkapitāla palielināšana.

[7.4.2] Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 2. un 19.punktam viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus. Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 7.pantu autonomo funkciju izpildi organizē un par to atbild pašvaldība. Šo funkciju izpilde tiek finansēta no attiecīgās pašvaldības budžeta, ja likumā nav noteikts citādi.

Izmantojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pantā un likuma „Par pašvaldībām" 15.panta trešajā daļā minētās tiesības no minēto autonomo funkciju izrietošo uzdevumu izpildei, pašvaldība ir dibinājusi pašvaldības SIA /Nosaukums A/. Atbilstoši pašvaldības nolikuma 3.pielikuma 1.punktam SIA /Nosaukums A/ sniedz sabiedriskā transporta pakalpojumus Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, pārvalda un apsaimnieko Rīgas pilsētas maksas autostāvvietas ielu sarkano līniju robežās un piedalās Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras uzturēšanā un attīstīšanā, veicot komercdarbību stratēģiski svarīgā nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols, tādējādi nodrošinot sabiedrībai attiecīgā pakalpojuma pieejamību, un kuras infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi.

Uz pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldību attiecas Pārvaldības likumā ietvertais regulējums. Vienlaikus, ņemot vērā publiskas personas kapitālsabiedrības darbību, kas ir patstāvīga un pakārtota privātajām tiesībām, uz to ir attiecināmi arī Komerclikuma noteikumi par komercsabiedrību pārvaldību, ciktāl Pārvaldības likumā kā speciālajā normatīvajā aktā nav noteikts citādi.

Publisko personu kapitālsabiedrības kā jebkuras kapitālsabiedrības mērķis ir tās dalībnieka ekonomisko interešu sasniegšana dividenžu izmaksas formā. Publiska persona atsevišķās jomās var būt dalībniece arī tādās kapitālsabiedrībās, kuras darbība nes zaudējumus, dotējot tās no pašvaldības budžeta. Tomēr arī šādā gadījumā publiska persona ir ieinteresēta valsts kapitālsabiedrības kapitāla lietderīgā un ekonomiskā izlietošanā (*Senāta 2013.gada 25.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-106/2013 (A42922609) 12. un 13.punkts*). Minēto apstiprina Izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.pantā noteiktais pienākums gan publiskai personai, gan tās kapitālsabiedrībai likumīgi un lietderīgi rīkoties ar finanšu līdzekļiem un mantu (attiecīgi panta pirmā un trešā daļa). Saskaņā ar Izšķērdēšanas novēršanas likuma 1.pantu šā likuma mērķis ir panākt, lai publiskas personas finanšu līdzekļi un manta tiktu izmantota likumīgi un atbilstoši iedzīvotāju interesēm, novērst to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu, kā arī ierobežot valsts amatpersonu korupciju.

[7.4.3] Saskaņā ar Pārvaldības likuma 65.panta pirmo daļu sabiedrības pārvaldi īsteno dalībnieks, dalībnieku sapulce un valde, kā arī padome (ja tāda ir izveidota).

Par SIA /Nosaukums A/ vienīgo dalībnieku atbilstoši Komerclikuma 136.pantam ir uzskatāma pašvaldība kā kapitālsabiedrības dibinātāja, kurai pieder visas kapitāla daļas. Ņemot vērā, ka publiska persona ir abstrakts veidojums, tās vārdā rīkojas publiskas personas orgāni. Attiecīgi no Pārvaldības likuma izriet, ka pašvaldības vārdā saistībā ar kapitālsabiedrības pārvaldību darbojas divi pašvaldības orgāni: 1) pašvaldības dome kā publiskas personas augstākā lēmējinstitūcija (1.panta pirmās daļas 14.punkta b) apakšpunkts), kuras kompetencē ir pieņemt stratēģiskus kapitālsabiedrības pārvaldības lēmumus, piemēram, noteikt kapitālsabiedrības vispārējos stratēģiskos mērķus (1.panta pirmās daļas 18.punkts), pieņemt lēmumus par publiskas personas līdzdalības iegūšanu vai izšķirošās ietekmes iegūšanu vai izbeigšanu kapitālsabiedrībā (67.pants); 2) domes priekšsēdētājs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis (14.panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā līdz 2019.gada 31.decembrim), kura kompetencē ietilpst kapitālsabiedrības dalībnieku kompetencē esošu lēmumu pieņemšana, tostarp par sabiedrības gada pārskatu apstiprināšanu un sabiedrības pamatkapitāla samazināšanu vai palielināšanu (65.panta otrā daļa, 66.pants).

Lai gan no Pārvaldības likuma 65.panta otrās daļas kopsakarā ar 66.panta pirmās daļas 9.punktu formāli izriet, ka lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu vai samazināšanu pieņem domes priekšsēdētājs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis, tomēr ir ņemama vērā pašvaldības kā publiskas personas rīcības ar mantu un finanšu līdzekļiem specifika. Proti, atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 2.punktam tikai domes kā augstākās pašvaldības lēmējinstitūcijas ekskluzīvā kompetencē ietilpst jautājums par pašvaldības budžeta apstiprināšanu, līdz ar to pretēji ministrijas pārstāvju tiesas sēdē norādītajam finanšu līdzekļu ieguldīšana sabiedrības pamatkapitāla palielināšanai nevar tikt veikta bez atbilstoša domes lēmuma par pašvaldības budžeta līdzekļu novirzīšanu šim mērķim. Tam, kādā veidā lēmums par līdzekļu ieguldīšanu sabiedrības pamatkapitālā tiek noformēts (dome pati pieņem lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu vai pēc attiecīgu līdzekļu paredzēšanas pašvaldības budžetā kapitāla daļu turētāja pārstāvis pieņem šādu lēmumu), nav izšķirošas nozīmes.

Ņemot vērā iepriekš minēto, šajā lietā sākotnēji ir noskaidrojams, kāds bija domes mērķis, novirzot pašvaldības budžeta līdzekļus SIA /Nosaukums A/. No minētā attiecīgi ir atkarīga pieteicēja kā kapitāla daļu turētāja pārstāvja rīcība, jo atbilstoši Likuma par budžeta un finanšu vadību 6.panta otrajai daļai pašvaldības budžetā paredzētos līdzekļus var piešķirt vai pašvaldības institūcijas saņemt atbilstoši domes apstiprinātajā budžetā paredzētajiem mērķiem un apjomam.

[7.4.4] Pašvaldības 2017.gada budžets ir apstiprināts ar domes 2016.gada 20.decembra saistošajiem noteikumiem Nr.231 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada budžetu" (*ar budžetu saistītie dokumenti pieejami: https://pasvaldiba.riga.lv/LV/Channels/Riga_Municipality/Budget/Budget_plan/2017/default.htm, aplūkoti 2020.gada 19.martā*).

Ar domes 2017.gada 21.jūnija saistošajiem noteikumiem Nr.262 „Grozījumi Rīgas domes 2016.gada 20.decembra saistošajos noteikumos Nr.231 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada budžetu"" Rīgas pilsētas pašvaldības konsolidētajā kopbudžetā 2017.gadam 4.sadaļā „Finansēšana" no pamatbudžeta noteikts ieguldījums SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā 8 800 000 *euro* apmērā. Attiecīgo grozījumu paskaidrojuma rakstā kā ieguldījuma pamatojums norādīts SIA /Nosaukums A/ 2017.gada 8.jūnija valdes sēdes protokols Nr.8 (sk. *paskaidrojuma raksta 3.punktu. Pieejams: https://pasvaldiba.riga.lv/media/budzets/2017/1grozijumi/paskaidrojuma_raksts.pdf, aplūkots 2020.gada 19.martā*). No minētā protokola (*lietas 2.pielikuma 104.–105.lapa*) kopsakarā ar SIA /Nosaukums A/ Rīgas domes Finanšu departamentam adresēto vēstuli (*lietas 2.pielikuma 102.–103.lapa*) izriet, ka pašvaldība tiek lūgta izskatīt jautājumu par naudas ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā iepriekšējo gadu uzkrāto zaudējumu segšanai, kas negatīvi ietekmē sabiedrības naudas plūsmu un pašu kapitāla apmēru. No protokola cita starpā izriet, ka par minēto pieprasījumu informēts pieteicējs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis.

Ar domes 2017.gada 15.novembra saistošajiem noteikumiem Nr.11 „Grozījumi Rīgas domes 2016.gada 20.decembra saistošajos noteikumos Nr.231 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada budžetu"" Rīgas pilsētas pašvaldības konsolidētajā kopbudžetā 2017.gadam 4.sadaļā „Finansēšana" no pamatbudžeta noteikts ieguldījums SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā 9 632 000 *euro* apmērā. Attiecīgo grozījumu paskaidrojuma rakstā kā ieguldījuma pamatojums norādīts SIA /Nosaukums A/ 2017.gada 31.oktobra valdes sēdes protokols Nr.17 (sk. *paskaidrojuma raksta 3.punktu lietas 2.pielikuma 95.–96.lapā*). No minētā protokola (*lietas 2.pielikuma 99.lapa*) kopsakarā ar valdei iesniegto ziņojumu (*lietas 2.pielikuma 100.lapa*) izriet, ka naudas ieguldījumu veikšana SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā tiek lūgta iepriekšējo gadu zaudējumu samazināšanai, jo tie negatīvi ietekmē sabiedrības naudas plūsmu un pašu kapitāla apmēru. No protokola cita starpā izriet, ka par minēto pieprasījumu informēts pieteicējs kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis.

Ņemot vērā minēto, 2017.gadā dome ir lēmusi par kopējo ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā 18 432 000 *euro* apmērā iepriekšējo gadu zaudējumu samazināšanai. Līdztekus tam dome 2017.gadā ir arī lēmusi veikt ieguldījumu SIA „Rīgas veselības centrs" pamatkapitālā 800 000 *euro* apmērā projekta realizācijai (sk. *paskaidrojuma raksta 17.lapu. Pieejams https://pasvaldiba.riga.lv/media/budzets/2017/paskaidrojuma_raksts.pdf, aplūkots 2020.gada 19.martā*). Abi minētie ieguldījumi ir atspoguļoti budžeta 4.sadaļā „Finansēšana" kā atsevišķas pozīcijas (sk. *budžeta 1.pielikuma 4.punktu lietas 6.lapā*), kas liek domāt par šo ieguldījumu atšķirīgo raksturu.

Finanšu grāmatvedībā ar pašu kapitālu saprot starpību starp aktīviem (līdzekļiem, kas pieder uzņēmumam kā tā īpašums) un

visām kreditoru saistībām (*Sundukova Z. Uzņēmējdarbības līdzekļu un to veidošanās avotu uzskaite un novērtēšana. Mācību grāmata. Rīga: RTU izdevniecība, 109.lpp.*). Proti, katra uzņēmuma darbības nodrošināšanai ir nepieciešami saimnieciskie resursi jeb līdzekļi. Uzņēmumu līdzekļu finansēšana tiek veikta no dažādiem avotiem, kuri kopumā veido uzņēmuma kapitālu. Finansēšanas avotus iedala šādi: pašu kapitāls un aizņemtais kapitāls jeb saistības. Sākot darbību, pašu kapitālu veido uzņēmuma dibinātāju ieguldījumi, savukārt uzņēmuma darbības laikā to ietekmē uzņēmuma finanšu rezultāti (*Leibus I., Pētersone I., Jesemčika A., Svarisnska A., Grigorjeva A. Finanšu grāmatvedība. Atkārtots un atjaunots 2.izdevums. Rīga: SIA „Lietišķās informācijas dienests", 158.–162.lpp.*).

Atbilstoši Gada pārskatu likuma 1.pielikumam pašu kapitāls tiek atspoguļots bilances pasīvu daļā, iedalot to šādās pozīcijās: 1) Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls); 2) Akciju (daļu) emisijas uzcenojums; 3) Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve; 4) Finanšu instrumentu patiesās vērtības rezerve; 5) Rezerves; 6) Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa vai nesegtie zaudējumi; 7) Pārskata gada peļņa vai zaudējumi; 8) Mazākumakcionāru līdzdalības daļa. Tādējādi „pamatkapitāls" un „iepriekšējo gadu nesegtie zaudējumi" ir atsevišķas pašu kapitāla veidojošas pozīcijas, kas papildus iepriekš minētajam apstiprina domes veikto ieguldījumu atšķirīgo raksturu.

Arī izvērtējot iepriekš minēto budžeta grozījumu izskatīšanas procesu domē, gūstama pārliecība, ka domes mērķis, lemjot par ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/, nebija pamatkapitāla palielināšana. Proti, no Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas 2017.gada 8.novembra sēdes protokola (*lietas 8.pielikuma 53.–55.lapa*) izriet, ka domes toreizējie deputāti /pers. E/ un /pers. D/ komitejas sēdē ir aktualizējuši jautājumu par to, kurā SIA /Nosaukums A/ bilances postenī tiks atspoguļots pašvaldības veiktais ieguldījums, ja tas nav pamatkapitāls, turklāt /pers. D/ izteicis aizdomas, ka šāda ieguldījuma veikšana nav likumīga. Neskatoties uz minēto, komitejas deputātu vairākums lēmuši par grozījumu akceptēšanu izskatīšanai domes sēdē.

Iepazīstoties ar Rīgas domes 2017.gada 15.novembra sēdes stenogrammu (*8.pielikuma 114.–248.lapa*), konstatējams, ka arī domes sēdē, kurā apstiprināti otrie strīdus budžeta grozījumi, domes deputāti ir diskutējuši par to, kas tiek saprasts ar ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā. Domes deputāts /pers. E/ grozījuma projekta ziņotājam – Rīgas domes Finanšu departamenta direktoram – uzdeva tiešu jautājumu, kā SIA /Nosaukums A/ tiks iegrāmatoti pasīvu daļā piešķirtie pašvaldības budžeta līdzekļi. Uz minēto jautājumu tika sniegta atbilde, ka līdzekļi tiek novirzīti zaudējumu segšanai, iepriekšējos gados par šo līdzekļu iegrāmatošanu Rīgas domes un SIA /Nosaukums A/ gada pārskatā auditori un Valsts kontrole nav izteikuši aizrādījumus (sk. *stenogrammas 17.lapu*). Arī deputāts /pers. D/ projekta ziņotājam atkārtoti uzdeva jautājumu, kurš likums atļauj pašvaldībai ieguldīt kapitālsabiedrības pašu kapitālā (nevis pamatkapitālā). Atbildot uz to, ziņotājs atkārtoti norādīja, ka ieguldījuma mērķis ir iepriekšējo gadu zaudējumu segšana, savukārt par formu, kādā tas tiek darīts, no auditoriem nav bijuši izteikti iebildumi (sk. *stenogrammas 21.–22.lapu*). Atbildot uz /pers. D/ jautājumiem saistībā ar šo ieguldījumu iegrāmatošanu SIA /Nosaukums A/ grāmatvedībā, ziņotājs norādīja, ka iepriekšējos gada pārskatos, ja ziņotājs nemaldās, attiecīgie ieguldījumi iegrāmatoti kā pārējie ieņēmumi (sk. *stenogrammas 23.lapu*). Savā debašu runā /pers. D/ norāda, ka pašvaldības pēdējos divos gados izvēlētā juridiskā forma ieguldījumu veikšanai ir neskaidra, tālāk /pers. D/ norāda apsvērumus, kāpēc ieguldījumu veikšanu pašu kapitālā bez atbilstoša pamatojuma un pamatkapitāla palielināšanas nav pieļaujama (sk. *stenogrammas 40.–41.lapu*). Neskatoties uz minētajām diskusijām, domes deputātu vairākums ir lēmis par attiecīgo grozījumu atbalstīšanu.

To, ka šādā veidā tika izprasts domes lēmums, papildus apliecina /pers. D/ kā Rīgas domes deputātu frakcijas „Latvijas Reģionu apvienība/Latvijas attīstība" priekšsēdētāja Valsts kontrolei sūtītās vēstules (*lietas 2.pielikuma 113.–114.lapa un 116.–117.lapa*), norādot, ka Pārvaldības likums neparedz veidu, kā pašvaldība var ieguldīt pašvaldības kapitālsabiedrības pašu kapitālā, neieguldot pamatkapitālā, tomēr Rīgas dome 2016. un 2017.gadā ir pieņēmusi lēmumu šādus ieguldījumus veikt. /pers. D/ ieskatā zaudējumi bija kompensējami noteikumu Nr.435 noteiktajā kārtībā. No lietā esošās ministrijas 2018.gada 22.janvāra vēstules Nr.1-13/674 (*lietas 4.pielikuma 14.–15.lapa*) izriet, ka ar līdzīga satura iebildumiem /pers. D/ vērsies arī ministrijā.

Ņemot vērā minēto, pretēji rīkojumā norādītajam nav konstatējams, ka domes mērķis, novirzot pašvaldības budžeta līdzekļus ieguldījumu veikšanai SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, bija pamatkapitāla palielināšana.

[7.4.5] Rīkojumā kā papildu arguments veiktā ieguldījuma raksturam ir kalpojusi tā atspoguļošana pašvaldības 2017.gada pārskatā, kas apstiprināts ar domes 2018.gada 11.jūlija lēmumu (*lietas 2.pielikuma 119.lapa*). Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 21.panta otrajai daļai pārskatu par budžeta izpildi un gada pārskatu apstiprināšana ietilpst domes ekskluzīvajā kompetencē.

No gada pārskatā ietvertās informācijas izriet, ka veiktie ieguldījumi SIA /Nosaukums A/ 18 432 000 *euro* apmērā kopā ar veikto ieguldījumu SIA „Rīgas veselības centrs" pamatkapitālā 800 000 *euro* apmērā (kopā 19 232 000 *euro*) ir iegrāmatoti veidlapas Nr.2PB „Pārskats par budžeta izpildi" postenī „Kapitāla daļu iegāde līdzdalībai radniecīgo komersantu kapitālā, kas nav akcijas" ar budžeta klasifikācijas kodu F55010013, veidlapas Nr.2NP „Naudas plūsmas pārskats" atspoguļoti kā izdevumi no ieguldījumu darbības postenī „Līdzdalības kapitālsabiedrību kapitālā, akciju un vērtspapīru iegāde", kā arī veidlapā Nr.7-1 „Līdzdalības radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā izmaiņu pārskats" veiktās izmaiņas novērtētas pēc pašu kapitāla metodes.

Atbilstoši Gada pārskatu likuma 18.panta trešajai daļai sabiedrības līdzdalība citas sabiedrības kapitālā (turpmāk – kapitāla līdzdalība) ir šīs sabiedrības tiesības uz citas sabiedrības kapitāla daļu (neatkarīgi no tā, vai šīs tiesības ir vai nav apliecinātas ar līdzdalības apliecību). Kapitāla līdzdalības mērķis ir veicināt sabiedrības darbību, radot ilgstošu saikni ar citu sabiedrību. Kapitāla līdzdalības citas sabiedrības kapitālā viens no veidiem ir līdzdalība radniecīgas sabiedrības kapitālā, ja sabiedrība ieguvusi vairāk par 50 procentiem no citas sabiedrības akcijām vai kapitāla daļām. Savukārt atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumiem Nr.875 „Noteikumi par budžetu finansēšanas klasifikāciju" 5.3.4.apakšpunktam apakškategorijā F55010000 „Akcijas un cita līdzdalība komersantu pašu kapitālā, neskaitot kopieguldījumu fondu akcijas, un ieguldījumi starptautisko organizāciju kapitālā" (un attiecīgi tai pakārtotajā iedalījumā) norāda ieguldījumus pamatkapitālā, nodalot līdzdalības radniecīgo un asociēto komersantu kapitālos, ieguldījumus biržās kotētu un biržās nekotētu komersantu kapitālos, kā arī ieguldījumus starptautisko organizāciju kapitālā. No minētā izriet, ka pašvaldības 2017.gada pārskatā veiktais ieguldījums SIA /Nosaukums A/ 18 432 000 *euro* ir iegrāmatots kā ieguldījums pamatkapitālā.

Vienlaikus tas neatspoguļojas SIA /Nosaukums A/ gada pārskatā (*lietas 3.pielikuma 49.–83.lapa*), jo minētie līdzekļi atspoguļoti postenī „Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi". Atbilstoši Gada pārskatu likuma 41.panta otrajai daļai minētajā

postenī norāda dažādus citus ieņēmumus (piemēram, gūto peļņu no ilgtermiņa ieguldījumu objektu atsavināšanas vai no ārvalstu valūtas kursu svārstībām, ieņēmumus no saņemtajām apdrošināšanas atlīdzībām, no saņemtās finanšu palīdzības vai finansiālā atbalsta), kas nav norādīti postenī „Neto apgrozījums" vai citos attiecīgajos ieņēmumu posteņos un kas radušies saimnieciskās darbības rezultātā vai izriet no tās.

Ņemot vērā iepriekš minēto, konstatējams, ka domes veiktie budžeta grozījumi un vēlāk apstiprinātajā pašvaldības gada pārskatā un SIA /Nosaukums A/ gada pārskatā veiktie šo līdzekļu grāmatojumi ir savstarpēji pretrunīgi.

Domes /amats/ ministram sniegtajā paskaidrojumā (sk. *2.punktu lietas 1.pielikuma 27.–29.lapā*) norādījis, ka pašvaldība, uzskaitot kapitāla daļas radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā, izmanto pašu kapitāla uzskaites metodi, kura ietver gan ieguldījumu pamatkapitālā uzskaiti, gan līdzdalības pieauguma vai samazināšanas uzskaiti saistībā ar kapitālsabiedrības radīto peļņu vai zaudējumiem. Abos gadījumos, gan palielinot kapitālsabiedrības pamatkapitālu, gan palielinot pārējos kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības ieņēmumus un rezultātā arī peļņu, tiks atstāta vienāda ietekme uz SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālu, proti, ar to tiks palielināta līdzdalība radniecīgu komersantu kapitālā no pašvaldību puses. Pieteicējs norāda, ka ne no zvērinātiem revidentiem, ne no Valsts kontroles nav saņemti aizrādījumi par šādu darījumu uzskaiti. Lai turpmāk nodrošinātu vienotu praksi šādu gadījumu grāmatošanā, pieteicējs lūdzis sniegt viedokli par pareiza grāmatvedības konta izvēli.

No minētā paskaidrojuma izriet, ka pašvaldība ir uzskatījusi par pareizu novirzītos līdzekļus iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai iegrāmatot kā līdzdalību radniecīgu komersantu kapitālā. Tas izriet arī no pašvaldības 2017.gada gada pārskata skaidrojumā cita starpā norādītā, ka SIA /Nosaukums A/ ieguldīti nekustamie īpašumi 474 900 *euro* vērtībā un pašvaldības naudas līdzekļi 18 432 000 *euro* vērtībā, kurus sabiedrība ir iekļāvusi tekošā perioda peļņas un zaudējumu aprēķinā. Lai patiesāk atspoguļotu darījumu būtību, pārskatā šī summa ir uzrādīta kā darījumu palielinājums un attiecīgi koriģēts kapitālsabiedrības peļņas vai zaudējuma rezultāts par 2017.gadu, kas atspoguļots veidlapas Nr.7-1 „Līdzdalības radniecīgo kapitālsabiedrību kapitālā izmaiņu pārskats" ailē „Pārvērtēšana(,-)/vērtības samazinājums(,-)".

Tādējādi arī no pašvaldības gada pārskata nevar izdarīt viennozīmīgu secinājumu, ka dome ir vēlējusies attiecīgos līdzekļus ieguldīt SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālā.

[7.4.6] Apkopojot minēto, var piekrist pieteicējam, ka domes mērķis, lemjot par pašvaldības budžeta līdzekļu novirzīšanu SIA /Nosaukums A/, nebija tās pamatkapitāla palielināšana. Secīgi minētais nozīmē, ka pieteicējs kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis formāli pareizi ir izpildījis domes lēmumu un nav lēmis par sabiedrības pamatkapitāla palielināšanu.

Tajā pašā laikā nevar neņemt vērā rīkojumā izdarītos apsvērumus attiecībā uz šādu ieguldījumu veikšanas sabiedrības pašu kapitālā, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, prettiesiskumu, kas kopumā veido pārsūdzētā rīkojuma pamatojumu šajā daļā. No pieteicēja argumentu būtības izriet, ka pieteicējs šādu domes rīcību uzskata par pareizu un tiesisku.

[7.4.7] Attiecībā uz ieguldījumu veikšanu pašvaldībai piederošā kapitālsabiedrībā atgādināms, ka saskaņā ar Izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta pirmo daļu publiska persona rīkojas ar saviem finanšu līdzekļiem un mantu likumīgi, tas ir, jebkura rīcība ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu atbilst ārējos normatīvajos aktos paredzētajiem mērķiem, kā arī normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai. Kopsakarā ar publiskajām tiesībām raksturīgo principu, ka atļauts ir tikai tas, kas ir noteikts ar likumu, minētais nozīmē, ka publiskas personas var izmantot savus finanšu līdzekļus tikai likumā atļautajiem mērķiem un noteiktajā kārtībā.

Vispārīgi par pareizu atzīstams pārsūdzētajā lēmumā norādītais, ka Latvijā vienīgais leģitīmais dalībnieku ieguldījumu veids kapitālsabiedrībā, neradot nodokļu konsekvences, ir pamatkapitāla palielināšana Komerclikumā noteiktajā kārtībā. Tieši ieguldījumi citos sabiedrības pašu kapitāla posteņos, lai novērstu pašu kapitāla vai apgrozāmo līdzekļu problēmas, nav paredzēti (sk. *Tillere-Tilnere I. Dalībnieku ieguldījumi sabiedrībā. Pieejams: https://ifinanses.lv/raksti/vadiba/dalibnieks-un-valdes-loceklis/dalibnieku-ieguldijumi-sabiedriba/6054, aplūkots 2020.gada 12.martā; Senāta 2011.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-11/2005 (C27109502) 11.punktu un 2007.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-21/2007 (C27109502) 10. un 11.punktu*). Tādējādi, ja pašvaldība vēlējās palielināt SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālu, tad tai bija jāpalielina sabiedrības pamatkapitāls (sal. sk. *Senāta 2007.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-21/2007 (C27109502) 10.punktu*). Minēto tiesai sniegtajā viedoklī ir norādījusi arī Valsts kontrole. Lai arī pieteicējs uzskata, ka šādi ieguldījumi ir pieļaujami, pieteicējs nav minējis tiesību normu, kura atļautu pašvaldībai šādus ieguldījumus veikt.

Maksājumi, ko dalībnieks veic sabiedrībai, nepalielinot pamatkapitālu, ir uzskatāmi par aizdevumu vai dāvinājumu, kam nav ieguldījuma rakstura. Vienlaikus jāņem vērā, ka saskaņā ar Likumu par budžeta un finanšu vadību un Izšķērdēšanas novēršanas likumu publiskai personai ir ļoti ierobežotas tiesības aizdot un dāvināt finanšu līdzekļus – tikai atsevišķos normatīvajos aktos noteiktos gadījumos. Konkrētajā gadījumā arī SIA /Nosaukums A/ 2017.gada pārskata revidente SIA „PricewaterhouseCoopers" ir atzinusi, ka šāda veida ieguldījums pašu kapitālā pēc būtības ir pielīdzināms dāvinājumam, vienlaikus norādot, ka neviens likums to neaizliedz (*lietas 3.pielikuma 6.–8.lapa*). Tomēr šādā gadījumā būtu sagaidāma tieši pretēja norāde – kurā likumā šāda dāvinājuma (pašvaldības finanšu līdzekļu bezatlīdzības nodošana sabiedrības rīcībā) veikšana ir paredzēta.

Kā izriet no pieteicēja paskaidrotā, līdzekļi SIA /Nosaukums A/ tika novirzīti iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai, kas saistīti ar domes politiku braukšanas maksas un atvieglojumu noteikšanā. Arī Rīgas domes 2017.gada 15.novembra sēdē grozījuma projekta ziņotājs norādīja, ka liela daļa zaudējumu ceļas tieši saistībā ar sabiedriskā transporta cenām. Šādā gadījumā objektīvi nav saprotams, kāpēc netika izmantots noteikumos Nr.435 ietvertais mehānisms zaudējumu kompensēšanai, kurā tostarp ir paredzēta to zaudējumu kompensēšana, kas radušies, ja ar sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījuma līguma izpildi saistītās nepieciešamās izmaksas pārsniedz gūtos ieņēmumus (noteikumu 2.1.apakšpunkts), kā arī par tādu pasažieru pārvadāšanu, kuriem noteikti braukšanas maksas atvieglojumi saskaņā ar braukšanas maksas atvieglojumu noteikumiem (noteikumu 2.5.apakšpunkts). Lai pasūtītājs varētu aprēķināt izmaksājamās kompensācijas apmēru, pārvadātājam ir jāiesniedz pasūtītājam detalizēti aprēķini (noteikumu 36.punkts). Līdzīgs regulējums bija ietverts arī iepriekš spēkā esošajos Ministru kabineta 2012.gada 9.jūnija noteikumos Nr.341 „Kārtība, kādā nosaka un kompensē ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu saistītos zaudējumus un izdevumus un nosaka sabiedriskā transporta pakalpojuma tarifu".

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka valsts atbalsts sabiedriskā transporta pakalpojumiem tiek sniegts, lai nodrošinātu sabiedrībai pieejamus, kvalitatīvus un izmaksu efektīvus pakalpojumus, nevis lai atbalstītu nerentablu komercdarbību. Komersanti nevar savu

darbību balstīt vienīgi uz valsts atbalstu. Komercdarbība ir atklāta saimnieciskā darbība, kuru savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants. Savukārt peļņa ir atlīdzība par iniciatīvu un drosmi, darbojoties ekonomiskā riska un nenoteiktības apstākļos (*Satversmes tiesas 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr.2015-07-03 19.punkts*). Minēto atzinis arī Senāts, uzsverot, ka primāri pašiem sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem jābūt ieinteresētiem savas komercdarbības attīstībā. Savukārt valsts uzdevums ir iesaistīties tiktāl, lai izdevumi (zaudējumi), kas sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem rodas saistībā ar valsts izvirzīto prasību īstenošanu, tiktu atbilstoši kompensēti. Vienlaikus strīdus normās paredzētais kompensāciju aprēķināšanas mehānisms neļauj pretendentiem pieiet šai izmaksu norādīšanai vieglprātīgi (sal. sk. *Senāta 2020.gada 4.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-900/2020 (A420300719) 18.punktu*).

Pašvaldība nav izmantojusi nevienu no likumā paredzētajiem mehānismiem, tādējādi tiešs līdzekļu ieguldījums sabiedrības pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai bez pamatkapitāla palielināšanas ir uzskatāms par prettiesisku. Šādā veidā zaudējumu aprēķināšana un novirzīto pašvaldības budžeta līdzekļu izlietošana paredzētajam mērķim nav izsekojama.

Lai arī Valsts kontrole revīzijas ziņojumā „Par Latvijas Republikas 2017.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem" (*http://www.lrvk.gov.lv/revizija/par-latvijas-republikas-2017-gada-parskatu-par-valsts-budzeta-izpildi-un-par-pasvaldibu-budzetiem/, aplūkots 2020.gada 19.martā*), tiešā tekstā nav atzinusi, ka līdzekļi ieguldīti nelikumīgi, tomēr tā ir norādījusi, ka pašvaldība nav iesniegusi dokumentus, kuros pamatota līdzekļu piešķiršana kapitālsabiedrībai. Līdz ar to revīzijas ziņojumā secināts, ka pašvaldība, veicot budžeta grozījumus un piešķirot naudas līdzekļus ieguldīšanai SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, nav veikusi pēc būtības kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības un zaudējumu pamatotības izvērtēšanu, nav konkrēti noteikusi līdzekļu izlietošanas mērķi, kā rezultātā nav iespējams pārbaudīt līdzekļu piešķiršanas mērķa sasniegšanu un to izlietošanas efektivitāti.

[7.4.8] Kā jau konstatēts iepriekš, domes priekšsēdētājs kā iestādes vadītājs kopumā ir atbildīgs par pašvaldības darba tiesiskumu.

Rīcībā ar pašvaldības budžeta līdzekļiem minēto papildus apliecina likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.panta 2.punkts, kas noteic, ka pašvaldības domes priekšsēdētājs atbild par pašvaldības budžeta izpildes procesa organizāciju un vadību atbilstoši Likumam par budžetu un finanšu vadību, un attiecīgi Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmā daļa, kas noteic, ka pašvaldību vadītāji ir atbildīgi par šajā likumā noteiktās kārtības un prasību ievērošanu, izpildi un kontroli, kā arī par budžeta līdzekļu efektīvu un ekonomisku izlietošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem. Finanšu vadība ietver visus budžeta izstrādāšanas un izpildes procesa nodrošināšanai nepieciešamos administratīvos pasākumus, ieskaitot kontroles un atbildības pasākumus (Likuma par budžetu un finanšu vadību 2.panta pirmā daļa), tādējādi domes priekšsēdētājs ir atbildīgs arī par pašvaldības budžeta līdzekļu likumīgu izmantošanu.

Atbilstoši lietā esošajiem Rīgas domes 2015.gada 9.jūnija iekšējiem noteikumiem Nr.15 „Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izstrādes, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtība" (*lietas 1.pielikuma 98.–104.lapa*) budžeta izstrādes procesu var iedalīt šādos posmos: 1) Budžeta komisija, kas vada budžeta un to grozījumu apstiprināšanu domē, uzdod pašvaldības institūcijām sagatavot priekšlikumus un iesniegt tos izskatīšanai nozaru Rīgas domes pastāvīgās komitejās; 2) Rīgas domes Finanšu departaments, kas atrodas domes priekšsēdētāja pakļautībā un Finanšu un administrācijas lietu komitejas kontrolē, apkopo iesniegtos priekšlikumus un iesniedz tos izskatīšanai Budžeta komisijai; 3) Budžeta komisija izskata sagatavoto budžeta grozījumu projektu un lemj par tā virzīšanu Finanšu un administrācijas lietu komitejai izskatīšanai; 4) Finanšu un administrācijas lietu komiteja izskata Budžeta komisijas vadībā sagatavoto Rīgas domes budžeta vai grozījumu projektu un lemj par tā virzīšanu apstiprināšanai Rīgas domes sēdē; 5) Rīgas domes deputāti pieņem galīgo lēmumu.

Pieteicējs kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis bija informēts par SIA /Nosaukums A/ budžeta līdzekļu pieprasījumu, turklāt pieteicējs strīdus periodā bija gan Budžeta komisijas, gan Finanšu un administrācijas lietu komitejas priekšsēdētājs, kā arī viņa pakļautībā atradās Rīgas domes Finanšu departaments, tādējādi pieteicējs ikvienā no šiem budžeta grozījumu sagatavošanas posmiem varēja nepieļaut normatīvajiem aktiem neatbilstošu pašvaldības budžeta līdzekļa piešķiršanu. Turklāt jebkurā gadījumā, noslēgumā parakstot saistošos noteikumus par budžeta grozījumiem, pieteicējs kā domes /amats/ ir paudis atbalstu domes lēmumam, tādējādi uzņemoties atbildību par pašvaldības budžeta līdzekļu piešķiršanas tiesiskumu (sal. sk. *Senāta 2013.gada 10.jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-411/2013 (A420475711) 12.punktu*).

Attiecībā uz minēto pieteicējs norāda, ka primāri ir politiska amatpersona un nevar būt tādā mērā atbildīgs par budžeta un grāmatvedības jautājumiem, ka to varētu atlaist. Kā jau konstatēts iepriekš, domes priekšsēdētājs ir ne vien politiska amatpersona, bet iestādes augstākais vadītājs, kas atbild par pašvaldības darbu kopumā. Tādējādi, apzināti virzot attiecīgos budžeta grozījumus un noslēgumā parakstot saistošos noteikumus bez iebildumiem, pieteicējs ir uzņēmies atbildību par tiem.

Arī starpkara posma Senāta spriedumos ir atrodamas līdzīgas atziņas attiecībā uz finanšu ministra atbildību, proti, Senāts ir atzinis: „Ministrs ir ne vien „politiska persona", bet pirmā rindā sava resora priekšnieks un pārstāvis, augstākais valsts administrācijas ierēdnis, kas sava resora robežās rīkojas valsts vārdā visos administratīvos aktos. Par šādu aktu saturu, tāpat kā arī par to formu un pārējiem valsts fiskālu interešu prasāmiem piederumiem atbild pirmā resora ministrs. Taisni ministra parakstā izteicas ārēji ministra atbildība. [..] Ja neviens pilsonis nevar aizbildināties ar likuma nezināšanu, tad vēl jo mazāk uz likuma nezināšanu nevar atsaukties valsts administrācijas augstākais ierēdnis, ministrs [..]. Ja nu valsts vārdā izdotu un izrakstītu aktu patiesi parakstījis attiecīgs valsts ierēdnis, tad pēdējais taisni uz sava paraksta pamata atbild par to (*subscriptio tenet subscribentem*), pilnīgi neatkarīgi no tā, vai tas patiesi pārbaudījis aktu resp. viņam bijis faktiski iespējams to darīt. Ministram, kam nav iespējams ielaisties viņa parakstāmo aktu pārbaudīšanā, būtu uz sava riska šai ziņā jāpalaižas uz saviem departamenta direktoriem un jārūpējas par to, ka pēdējie atrastos viņu uzdevumu augstumā" (*Senāta spriedumi 1920.–1924. Tieslietu ministrijas vēstnesis, Nr.7-9, 1925, 35.–36.lpp.*).

[7.4.8] Rezumējot atzīstams, ka rīkojuma argumentācija šajā daļā ir neveiksmīga. Proti, rīkojumā automātiski pieņemts, ka, tā kā vienīgais likumīgais veids, kādā pašvaldības var veikt ieguldījumus sev piederošā kapitālsabiedrībā, ir pamatkapitāla palielināšana, tad attiecīgi dome arī par to ir lēmusi un pieteicējam šādā veidā domes lēmums arī bija jāizpilda.

Vienlaikus šī kļūda argumentācijas ķēdē kopumā nemaina rīkojumā ietverto pamatojumu, ka ieguldījumu veikšana sabiedrības pašu kapitālā, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, ir prettiesiska un pieteicējs gan kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja

pārstāvis, gan kā domes /amats/ ir atbildīgs par normatīvajiem aktiem neatbilstošu pašvaldības mantas samazinājumu. Administratīvo tiesu judikatūrā atzīts, ka ir pieļaujama zināma administratīvā akta pamatojuma interpretācija un mazāk būtisku kļūdu izskaidrošana. Kopumā ir svarīgi, lai administratīvajā aktā sniegtais pamatojums būtu pareizs pēc būtības un saprotams pieteicējam (*Senāta 2017.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-177/2017 (A420225414) 9.punkts, 2013.gada 31.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA67/2013 (A42735109) 6.punkts*).

Nenodrošinot likumam atbilstošu pašvaldības budžeta līdzekļu izlietošanu, rīkojumā pamatoti konstatēts, ka pieteicējs ir pārkāpis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmo daļu, likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.pantu un Izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta pirmo un trešo daļu. Ņemot vērā, ka šādā veidā 2017.gadā izlietoti 18 432 000 *euro,* attiecīgais pārkāpums uzskatāms par būtisku, jo visas sabiedrības interesēs ir pašvaldības budžeta līdzekļu tiesiska izmantošana. Turklāt no rīkojuma izriet, ka šāda pašvaldības prettiesiska rīcība tika pieļauta arī iepriekšējā domes sasaukuma laikā, kad pieteicējs bija domes /amats/, kas liecina, ka pieteicējs kā domes/amats/ ilgstoši un atkārtoti pieļāvis prettiesisku rīcību ar pašvaldības mantu.

Lietā nav tiesiskas nozīmes, ka attiecīgais pārkāpums pieļauts 2017.gadā, bet rīkojums izdots 2019.gada aprīlī, jo pieteicējs rīkojuma izdošanas brīdī uzskatīja (un turpina uzskatīt arī šobrīd), ka veiktais ieguldījums SIA /Nosaukums A/ ir bijis normatīvajiem aktiem atbilstošs. Līdz ar to rīkojuma izdošana bija nepieciešama, lai novērstu šādas rīcības atkārtošanos nākotnē, jo SIA /Nosaukums A/ turpina savu darbību ar zaudējumiem.

[7.5] *Par informācijas sniegšanu un iepriekšējās valdes locekļu atbildības izvērtēšanu*

[7.5.1] Rīkojumā konstatēts, ka pieteicējs nav sniedzis ministrijas pieprasīto informāciju. Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs minēto faktu nenoliedz, vienlaikus norādot uz šķēršļiem, kas viņam traucēja sniegt ministrijas pieprasīto informāciju (informācijas ierobežotas pieejamības statuss; informācijas neatrašanās pieteicēja rīcībā). Attiecībā uz informācijas nesniegšanu lietā konstatētas divas epizodes.

Ministrija 2019.gada 4.februārī pieteicējam līdztekus uzdotajiem jautājumiem par SIA /Nosaukums A/ pārvaldību pieprasīja nosūtīt SIA /Nosaukums A/ pagaidu valdes ziņojuma kopiju (sk. *vēstules 27.punktu lietas 7.pielikuma 11.lapā*). Attiecībā uz minēto lūgumu pieteicējs 2019.gada 19.februāra vēstulē norādīja, ka pagaidu valdes 2018.gada 20.decembra ziņojums kapitāla daļu turētāja pārstāvim ietver komercnoslēpumu saturošu informāciju un ar to var iepazīties pie kapitāla daļu turētāja pārstāvja (sk. *atbildes vēstules 27.punktu lietas 7.pielikuma 29.lapā*). Lietā nav strīda, ka ministrija nav izmantojusi iespēju iepazīties ar minēto ziņojumu pie kapitāla daļu turētāja pārstāvja.

Ministrija 2019.gada 20.februārī (*lietas 4.pielikuma 41.lapa*) domei pieprasīja nosūtīt SIA „Ernst & Young Baltic" sagatavoto pārbaudes ziņojumu kopijas par situāciju SIA /Nosaukums A/ līdz 2019.gada 22.februārim. Uz minēto pieprasījumu pieteicējs 2019.gada 22.martā sniedzis atbildi (*lietas 4.pielikuma 43.lapa*), ka 2019.gada 19.februārī ir saņēmis SIA „Ernst & Young Baltic" sagatavotos ziņojumus, kuros ir ietverta konfidencialitātes prasība. Attiecīgi ministrija, pamatojoties uz Informācijas atklātības likuma un Komerclikuma normām, tiek aicināta vērsties pie SIA „Ernst & Young Baltic" un saņemt tās rakstisku piekrišanu. Ministrija pieteicējam un SIA „Ernst & Young Baltic" adresētajā 2019.gada 27.februāra vēstulē (*lietas 4.pielikuma 45.lapa*) norādījusi, ka, īstenojot likuma „Par pašvaldībām" noteiktās kontroles tiesības, tā nav uzskatāma par Informācijas atklātības likuma subjektu, un atkārtoti lūgusi sniegt pārbaudes ziņojumu kopijas līdz 2019.gada 1.martam. Atbildot uz minēto vēstuli, SIA „Ernst & Young Baltic" 2019.gada 1.martā ministrijai ir sniegusi piekrišanu pārbaudes ziņojumu kopiju saņemšanai, vienlaikus par to informējot arī pieteicēju (*lietas 7.pielikuma 7.lapa*). Ministrija attiecīgi tajā pašā datumā, atsaucoties uz SIA „Ernst & Young Baltic" sniegto atbildi, lūgusi izsniegt pārbaudes ziņojumu kopijas līdz 2019.gada 4.martam (*lietas 4.pielikuma 49.lapa*). Pieteicējs 2019.gada 1.martā ministrijai sniedzis atbildi (*lietas 7.pielikuma 7.lapa*), ka lūgumu nav iespējams izpildīt, jo pieteicējs 2019.gada 28.februārī pārbaudes ziņojumus ir nosūtījis atpakaļ SIA /Nosaukums A/ ar lūgumu sabiedrības valdei izvērtēt iepriekšējo valdes locekļu iespējamo atbildību. Savukārt SIA /Nosaukums A/, atsaucoties uz sabiedrības komercnoslēpumu un personas datu aizsardzību, piešķīrusi konkrētām ministrijas amatpersonām tiesības iepazīties ar pārbaudes ziņojumiem sabiedrības telpās bez tiesībām tos kopēt (*lietas 7.pielikuma 214.–215.lapa*).

[7.5.2] Ministra tiesības pieprasīt un saņemt no pašvaldības informāciju par visiem tās darbības jautājumiem ir būtisks priekšnoteikums turpmāku uzraudzības pasākumu veikšanai. Nesniedzot pieprasīto informāciju, tiek ierobežotas ministra pārraudzības tiesības pār pašvaldības darbu.

Šīs tiesības ministram tieši vai ar ministrijas starpniecību izriet no Valsts pārvaldes iekārtas likumā ietvertā pārraudzības institūta jēgas un likuma „Par pašvaldībām", piemēram, 5.panta piektās daļas, 14.panta otrās daļas 7.punkta. Kā pamatoti norādījusi ministrija, uz informācijas pieprasīšanu un iegūšanu nav attiecināms Informācijas atklātības likums, jo tas regulē jautājumus, kas atteicas uz sabiedrības pieeju iestādes rīcībā esošajai informācijai (2.panta pirmā daļa).

Nenoliedzami, ka pieteicējam ir saistoši SIA „Ernst & Young Baltic" izvirzītie nosacījumi tās radītās informācijas aizsardzībai, kā arī pieteicējs var izsniegt tikai tādu informāciju, kas ir tā rīcībā. Tomēr šādu šķēršļu gadījumā būtu sagaidāms, ka pieteicējs, apzinoties pašvaldību darba pārraudzības tiesību būtību un nozīmīgumu, pats risinātu jautājumu par informācijas izsniegšanu, nevis veidotu „vāveres riteni" nepieciešamās informācijas iegūšanai. Turklāt objektīvi nav ticami, ka SIA /Nosaukums A/ un pieteicēja kā kapitāla daļu turētāja pārstāvja starpā cirkulēja vienīgi pārbaudes ziņojumu oriģināli. Pieteicēja kā krietna un rūpīga saimnieka rīcībā vajadzēja būt vismaz pārbaudes ziņojumu kopijai, lai varētu pilnvērtīgi īstenot kapitāla daļa turētāja pārstāvja tiesības un pienākumus.

Lietā nav strīda, ka abos gadījumos ministrijai bija iespēja iepazīties ar pieprasīto informāciju klātienē, vienlaikus no pieteicēja argumentiem neizriet šāda ierobežojuma pamatojums un lietderība. Lai efektīvi veiktu uzraudzības funkcijas, ir svarīga ne tikai vienas ministrijas amatpersonas iepazīšanās ar attiecīgo informāciju, bet arī turpmākais darbs ministrijā, ko iespējams pilnvērtīgi veikt, ja ministrijas rīcībā ir attiecīgā informācija. Rīcība ar pašvaldības budžeta līdzekļiem, kas tostarp novirzīti pašvaldībai piederošas kapitālsabiedrības darbībai, nevar būt komercnoslēpumu saturoša informācija (Komercnoslēpuma aizsardzības likuma 3.panta pirmā daļa). Savukārt, ja SIA /Nosaukums A/ pagaidu valdes ziņojums vai SIA „Ernst & Young Baltic" pārbaudes ziņojumi saturēja specifisku ar konkrētās saimnieciskās darbības nozari saistītu komerciāla rakstura informāciju, kuras izpaušana varētu kaitēt kapitālsabiedrības konkurētspējai attiecīgajā tirgū, tad šīs informācijas aizsardzību varēja nodrošināt ar citiem

ministrijas darbu mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, piemēram, izskaidrojot ministrijai informācijas publiskas izpaušanas riskus.

Apkopojot iepriekš minēto, rīkojumā pamatoti konstatēts pieteicēja pārkāpums attiecībā uz ministrijas pieprasītās informācijas neizsniegšanu. Šis pārkāpums, neatkarīgi no informācijas vēlākas iegūšanas un tās satura, vērtējams kā būtisks, jo ierobežo ministra pārraudzības tiesības. Turklāt no kopējās pieteicēja komunikācijas ar ministriju izriet, ka pieteicējs apzināti ir vēlējies apgrūtināt šo tiesību īstenošanu.

[7.5.3] Rīkojumā pieteicējam pārmests, ka tam kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvim ir pienākums patstāvīgi izvērtēt SIA /Nosaukums A/ bijušo valdes locekļu atbildību, nevis norobežoties no šā pienākuma izpildes, uzdodot to veikt pašreizējai SIA /Nosaukums A/ valdei.

Atbilstoši Pārvaldības likuma 66.panta pirmās daļas 6.punktam tikai dalībnieku sapulcei ir tiesības pieņemt lēmumu par prasības celšanu pret valdes locekli vai par atteikšanos no prasības. Vienlaikus no minētās normas neizriet, ka pieteicējs šī jautājuma izvērtēšanā un izlemšanā nevarētu piesaistīt citus sev pieejamos resursus, tostarp SIA /Nosaukums A/ pagaidu valdi, kurai vislabāk ir redzama sabiedrības pašreizējā saimnieciskā situācija un uz vietas pieejami visi ar sabiedrības un tās iepriekšējās valdes darbību saistītie dokumenti.

Rīkojumā izdarītais secinājums par pieteicēja vēlmi norobežoties no iepriekšējās valdes atbildības izvērtēšanas ir uzskatāms par pāragru (izdarīts nepilnus divus mēnešus pēc pārbaudes ziņojumu nonākšanas pieteicēja rīcībā) un nav pamatots ar citiem objektīvi pārbaudāmiem pierādījumiem lietā.

[7.6] *Par dalībnieku sapulces piekrišanu darījumu slēgšanai*

[7.6.1] Rīkojumā atzīts, ka pieteicējs nav izdarījis grozījumus SIA /Nosaukums A/ statūtos, lai nodrošinātu Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas 2.punktā paredzētās kapitālsabiedrības dalībnieku sapulces tiesības kontrolēt valdes pieņemtos lēmumus.

Lietā nav strīda par to, ka statūtos (redakcijā, kas apstiprināta 2017.gada 31.maija dalībnieku sapulcē) (*lietas 4.pielikuma 201.–203.lapa*) šāds regulējums nav ietverts, tāds ir ietverts dalībnieku sapulces 2014.gada 17.decembra lēmumā (protokols Nr.8) (*lietas 8.pielikuma 2.lapa*).

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas 2.punktu kopsakarā ar šā panta astoto daļu valdei ir nepieciešama dalībnieku sapulces iepriekšēja piekrišana tādu darījumu slēgšanai, kuri pārsniedz statūtos vai dalībnieku sapulces lēmumos noteikto summu.

No minētajām normām *expressis verbis* izriet, ka dalībnieku sapulces kompetencē ir noteikt tos darījumus, kuriem ir nepieciešama dalībnieku sapulces iepriekšēja piekrišana, turklāt šāds noteikums var būt ietverts gan statūtos (kurus atbilstoši likuma 46.panta piektajai daļai apstiprina dalībnieku sapulce), gan atsevišķā dalībnieku sapulces lēmumā. No rīkojuma neizriet, kura tiesību norma paredz obligātu pienākumu minēto jautājumu regulēt tieši statūtos, kā arī šādas rīcības lietderīgo iedarbību, jo abos gadījumos lēmumu pieņem dalībnieku sapulce. Ņemot vērā minēto, formai, kādā šis jautājums ir regulēts, nav tiesiskas nozīmes.

[7.6.2] Minētajā dalībnieku sapulces lēmumā noteikts, ka SIA /Nosaukums A/ valdei ir nepieciešama iepriekšēja dalībnieku sapulces piekrišana tādu darījumu slēgšanai, kuru summa preču un pakalpojumu iegādei pārsniedz 420 000 *euro* un būvdarbiem 5 200 000 *euro* bez pievienotās vērtības nodokļa, izņemot darījumus, kas saistīti ar SIA /Nosaukums A/ pamatdarbības nodrošināšanu un ietverti SIA /Nosaukums A/ dalībnieku apstiprinātā Investīciju budžetā, Informācijas tehnoloģiju uzturēšanas un kapitālieguldījumu plānā, Materiālo izmaksu budžetā un Infrastruktūras objektu būvdarbu plānā.

No minētā izriet, ka pieteicēja kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis dalībnieku sapulcē ir noteicis tos darījumus (minot konkrētas darījumu summas), kuriem ir nepieciešams saņemt dalībnieku sapulces iepriekšēju piekrišanu, tādējādi ir izmantojis Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas 2.punktā piešķirto rīcību brīvību. Pretēji rīkojumā norādītajam nav konstatējamas acīmredzamas rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, jo likums konkrētu darījumu un to summu noteikšanu ir atstājis dalībnieku sapulces ieskatā. Dalībnieku sapulces lēmums attiecībā uz kapitālsabiedrības darījumu kontroli var būt atkarīgs no dažādiem faktoriem, tostarp sabiedrības saimnieciskās darbības organizēšanas, dalībnieku sapulces uzticības sabiedrības valdes locekļiem, labas pārvaldības un efektivitātes apsvērumiem. Konkrētajā gadījumā ņemams arī vērā, ka SIA /Nosaukums A/ statūtu 11.1.apakšpunkts papildus paredz, ka valdei ir nepieciešama dalībnieku sapulces iepriekšēja piekrišana kārtējā gada budžeta un darbības stratēģijas apstiprināšanai. Attiecīgi, kā ministram skaidrojis pieteicējs (sk. *paskaidrojuma 4.punktu lietas 1.pielikuma 32.lapā*), dalībnieka kontrole pār sabiedrības darījumiem tiek īstenota jau šajā stadijā. Tā kā publiskas personas kapitālsabiedrības primārais mērķis ir īstenot tās dalībnieka intereses, turklāt tā savā darbībā ar finanšu līdzekļiem ir ierobežota, plānoto darījumu tiesiskuma un lietderības izvērtēšana ilgtermiņā ir vērtējama kā saimnieciski pamatota. No Pārvaldības likuma 82.panta ceturtās daļas 2.punkta neizriet, ka likumdevēja mērķis būtu veikt kontroli tieši pār darījumu slēgšanu ar konkrētiem darījuma partneriem. Turklāt, kā pamatoti norāda pieteicējs, preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs parasti tiek izvēlēts publiskā iepirkuma procedūras rezultātā, tādējādi šajā stadijā dalībnieku sapulces tiesības iebilst pret konkrēto darījumu ir ierobežotas.

Ņemot vērā minēto, konkrētajā gadījumā nav saskatāms tiesisks pamats ministram vērtēt un iejaukties pašvaldības domes priekšsēdētāja kā kapitāla daļu turētāja pārstāvja kompetencē, jo, kā atzīts iepriekš, ministra kontrole neaptver lietderības jautājumus.

[7.7] *Par deleģēšanas līguma izpildi*

[7.7.1] Rīkojumā pieteicējam pārmesta starp domi un SIA /Nosaukums A/ noslēgtā deleģēšanas līguma (*lietas 6.pielikuma 3.–21.lapa*) izpildes pienācīga nenodrošināšana.

Kā pamatojums tam kalpojis Valsts kontroles ziņojumā (*lietas 5.pielikuma 3.–78.lapa*) secinātais, ka, tā kā SIA /Nosaukums A/ nenodrošina caurskatāmu grāmatvedības uzskaiti par ieņēmumu no maksas autostāvvietām izlietojumu, nav iespējams izsekot, kādiem mērķiem revidējamā laika posmā (2016.–2017.gads) ir izlietoti apmēram 9,113 miljoni *euro*. Proti, Valsts kontrole secinājusi, ka speciāli šo ieņēmumu uzskaitei izveidotā bankas kontā tiek ieskaitīta tikai daļa no ieņēmumiem, pārējie ieņēmumi tiek ieskaitīti sabiedrības pamatdarbības bankas kontos. Arī autostāvvietu bankas kontā esošie līdzekļi vēlāk tiek pārskaitīti uz pamatdarbības bankas kontu, no kura tiek segti visi SIA /Nosaukums A/ saņemtie rēķini. Konstatētā rezultātā Valsts kontrole secinājusi, ka pastāv risks, ka šo finanšu līdzekļu izlietojums pretēji deleģēšanas līgumā noteiktajam nav saistīts ar autostāvvietu infrastruktūras attīstību (apsaimniekošanu, pārvaldīšanu, jaunu maksas autostāvvietu izveidošanu, stāvparku izveidi). Attiecīgi, lai

nodrošinātu ieņēmumu no maksas autostāvvietu pakalpojumiem izlietojuma atbilstību pašvaldības noteiktajiem mērķiem, Valsts kontrole ieteikusi Rīgas domei nodrošināt, ka SIA /Nosaukums A/ pilnveido grāmatvedības uzskaiti, kas ļautu izsekot ieņēmumu izlietojumam (sk. *11.ieteikumu lietas 5.pielikuma 80.lapas reversā*).

[7.7.2] Kā jau konstatēts iepriekš, SIA /Nosaukums A/ deleģēts ne tikai sniegt sabiedriskā transporta pakalpojumus Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, bet arī pārvaldīt un apsaimniekot Rīgas pilsētas maksas autostāvvietas ielu sarkano līniju robežās.

Minēto uzdevumu izpildi regulē starp Rīgas domi un SIA /Nosaukums A/ noslēgtais deleģēšanas līgums. Saskaņā ar minētā līguma 16.1.apakšpunktu finanšu līdzekļi, kas iegūti no pašvaldības maksas stāvvietu, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās, lietošanas, tiek izlietoti pašvaldību maksas stāvvietu, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās, apsaimniekošanai un pārvaldīšanai, jaunu pašvaldības maksas stāvvietu ierīkošanai un satiksmes infrastruktūras attīstībai.

Rīgas domes Satiksmes departaments, domes /amats/ vietā sniedzot atbildi uz ministra paskaidrojuma pieprasījumu (sk. *vēstules 16.lapu lietas 6.pielikuma 45.lapā*), norādīja, ka līdzekļi, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, var tikt izmantoti ne tikai autostāvvietu attīstībai, bet arī satiksmes infrastruktūras attīstībai, kas ir plašāks jēdziens, tostarp ar to saprotot investīcijas ceļu saimniecībā un elektrosaimniecībā.

Minētais saskan ar deleģēšanas līguma 1.2.apakšpunktu, saskaņā ar kuru ar infrastruktūru šā līguma izpratnē ir saprotama kompleksa inženierbūve sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai (ēkas, ceļi, komunikāciju tīkli u.c.), kurā ietilpst arī gaisa telpa un zemes dzīles, ciktāl tas nepieciešams šīs inženierbūves objekta ekspluatācijai un aizsardzībai. Arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 43.[1]panta pirmā daļa pieļauj pakalpojumu izpildē iegūtos līdzekļus izmantot ne tikai attiecīgā valsts pārvaldes uzdevuma veikšanai, bet arī saimnieciskās darbības nodrošināšanai, tādējādi Valsts kontroles revīzijas ziņojumā un attiecīgi rīkojumā izdarītie secinājumi par to, ka līdzekļi izlietojami tikai autostāvvietu infrastruktūras attīstībai, ir pretrunā ar deleģēšanas līguma mērķi. Minēto nemaina arī 2011.gada 14.novembrī starp Rīgas domi un SIA /Nosaukums A/ noslēgtais pasūtījuma līgums par sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā (*lietas 8.pielikuma 3.–51.lapa*), kas aizstāj deleģēšanas līgumā ietverto regulējumu attiecībā uz sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu. Šis līgums neregulē jautājumu par līdzekļu, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, izmantošanu. Arī no noteikumu Nr.435 23.punkta izrietošais pārvadātāja pienākums nodrošināt ar sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījuma līguma izpildi saistītās saimnieciskās darbības atsevišķu uzskaiti, nenozīmē, ka šā uzdevuma izpildei nevarētu tik novirzīti cita deleģētā uzdevuma izpildes ietvaros iegūtie līdzekļi.

Vienlaikus iepriekš minētais neietekmē Valsts kontroles revīzijas ziņojumā un attiecīgi rīkojumā kopumā secināto, ka šo līdzekļu izlietošana jebkurā gadījumā nav izsekojama. Proti, tie „ieplūst" sabiedrības kopējā kasē un attiecīgi nav iespējams gūt skaidru un patiesu priekšstatu par to, vai šie līdzekļi tiek izlietoti deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim – pašvaldības maksas stāvvietu, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās, apsaimniekošanai un pārvaldīšanai, jaunu pašvaldības maksas stāvvietu ierīkošanai un satiksmes infrastruktūras attīstībai.

[7.7.3] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 43.panta trešo daļu uzraudzībai pār pārvaldes uzdevuma izpildi jābūt pilnīgai un efektīvai. Savukārt atbilstoši šā panta piektajai daļai pilnvarotā persona un iestāde, kuras padotībā ir pilnvarotā persona, ir atbildīga par deleģētā uzdevuma tiesisku un lietderīgu izpildi.

Viens no kontroles veidiem ir deleģēšanas līgumā paredzēto regulāro pārskatu un ziņojumu sniegšana (minētā likuma 46.panta 7.punkts), taču attiecībā uz līdzekļu, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, izlietošanu deleģēšanas līgums šādu kārtību neparedz. Arī no pieteicēja argumentiem un Rīgas domes Satiksmes departamenta ministram sniegtās atbildes neizriet, ka šis jautājums atsevišķi tiktu uzraudzīts. To papildus apstiprina revīzijas ziņojumā atspoguļotais SIA /Nosaukums A/ skaidrojums, ka autostāvvietu izdevumi tiek iekļauti kopējā budžetā, ko izskata SIA /Nosaukums A/ valde un iesniedz apstiprināšanai kapitāla daļu turētājam.

Jāpiekrīt rīkojumā secinātajam, ka pieteicējs gan kā domes /amats/, gan kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis varēja nodrošināt līdzekļu, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, pārskatāmu uzskaiti un izmantošanu deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim. Nepievēršot šim jautājumam uzmanību, pieteicējs ir pārkāpis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 43.panta trešo un piekto daļu. Savukārt paužot apsvērumus, ka vienīgi dome ir atbildīga par deleģēšanas līguma pareizas izpildes uzraudzību, pieteicējs acīmredzami neapzinās domes /amats/ un no tā izrietošā kapitāla daļu turētāja pārstāvja tiesības un pienākumus.

Lietā nav tiesiskas nozīmes tam, ka Valsts kontroles ieteikumu ieviešanas termiņš pārsūdzētā rīkojuma izdošanas laikā vēl nebija iestājies, jo pārkāpums ir konstatēts par iepriekšējo periodu.

[7.7.4] Šajā sakarā vērtējams arī rīkojumā norādītais, ka pieteicējs attiecībā uz šo pārkāpuma epizodi paskaidrojumus uz ministra pieprasījumu nav sniedzis personīgi, deleģējot atbildes sniegšanu Rīgas domes Satiksmes departamentam.

Likuma „Par pašvaldībām" 94.[1]pantā paredzētās ministra tiesības domes priekšsēdētājam pieprasīt rakstveida paskaidrojumu ir vērstas uz informācijas iegūšanu administratīvajā procesā, kā arī tādā veidā tiek īstenotas no procesuālā taisnīguma principa izrietošās domes priekšsēdētāja tiesības tikt uzklausītam pirms nelabvēlīga administratīvā akta izdošanas. Pretēji rīkojumā norādītajam uzskatāms, ka domes priekšsēdētājam kā iestādes vadītājam ir tiesības organizēt paskaidrojumu sniegšanu pēc saviem ieskatiem, jo neatkarīgi no tā, kam paskaidrojumu sniegšana tiek deleģēta, jebkurā gadījumā par paskaidrojumu sniegšanu un to saturu atbildību saglabā domes priekšsēdētājs. Pieteicējs pēc atkārtota ministra pieprasījuma 2019.gada 18.martā personīgi ir sniedzis atbildi, tādējādi papildus apstiprinot Rīgas domes Satiksmes departamenta sniegto paskaidrojumu pareizību (*lietas 6.pielikuma 65.lapa*).

Papildus attiecībā uz rīkojumā izteiktajiem iebildumiem par atsevišķu pieteicēja paskaidrojumu sūtīšanu pa pastu, norādāms, ka procesuālo normu ievērošana nav pašmērķis. Likumdevēja mērķis, paredzot, ka iestāžu saziņa notiek elektroniski, ir bijis atvieglot iestāžu savstarpējo saziņu. Līdz ar to, pastāvot objektīviem šķēršļiem (piemēram, liels dokumentu apjoms, elektronisko sakaru traucējumi), no šīs kārtības ir pieļaujamas atkāpes.

[7.8] *Par Rīgas domes darba organizāciju*

[7.8.1] Rīkojumā pieteicējam tiek pārmests, ka 2017.gada augustā viņš kā domes /amats/ nav sasaucis nevienu domes kārtējo sēdi, kā to paredz likuma „Par pašvaldībām" 27.panta pirmā daļa. Pieteicējs minēto faktu nenoliedz, vienlaikus norādot, ka 2017.gada augustā tika sasaukta domes ārkārtas sēde, kuras laikā tika skatīti arī tādi jautājumi, kurus parasti skata kārtējās domes sēdēs.

Regulāra domes kārtējo sēžu sasaukšana, kā to paredz likuma „Par pašvaldībām" 27.panta pirmā daļa, ir būtisks priekšnoteikums pašvaldības darba organizēšanai. Domes ārkārtas sēdes no kārtējām domes sēdēm atšķiras ar jautājumu steidzamību un no tā izrietošā laika, kāds deputātiem dots, lai iepazītos ar lēmumu pieņemšanai nepieciešamajiem dokumentiem (likuma „Par pašvaldībām" 30.pants). Noklausoties 2017.gada 17.augusta ārkārtas sēdes audioierakstu (*https://pasvaldiba.riga.lv/LV/Channels/Riga_Municipality/Online_sarunas/Domes_sedes/2017.htm, aplūkots 2020.gada 2.aprīlī*), konstatējams, ka vairāki deputāti norāda uz ārkārtas sēdes plašo jautājumu loku un nepietiekamo laiku, kas tika dots, lai iepazītos ar sēdes darba kārtības jautājumiem.

Vienlaikus minētais, ņemot vērā, ka ministrija pieteicējam ir norādījusi uz šādas rīcības nepareizību (*lietas 6.pielikuma 131.–132.lapa*) un pārsūdzētajā rīkojumā nav konstatēts, ka šāda rīcība no pieteicēja puses būtu atkārtojusies, nav atzīstams par tādu pārkāpumu, kura dēļ varētu apsvērt jautājumu par domes /amats/atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas.

[7.8.2] Attiecībā uz Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas 2018.gada 17.oktobra sēdes darba kārtības organizāciju norādāms, ka tas ir domes iekšējā darba organizācijas jautājums, kas nav pakļauts ministra izvērtējumam.

Turklāt saskaņā ar pašvaldības nolikuma 57.1.apakšpunktu domes pastāvīgās komitejas priekšsēdētājs ir atbildīgs par komitejas sēžu sasaukšanu un darba kārtības noteikšanu. Saistošo noteikumu projektu iesniegšanu regulē Rīgas domes priekšsēdētāja 2010.gada 30.septembra iekšējie noteikumi Nr.2 ,,Rīgas domes lēmumu sagatavošanas, izskatīšanas un noformēšanas kārtība" (*lietas 6.pielikuma 97.–129.lapa*), kas tostarp paredz projekta iesniegšanu iestādes iekšējā sistēmā, lai tas būtu visiem pieejams (noteikumu 29.punkts), kā arī projekta vizēšanu no atbildīgo iestāžu puses (noteikumu 32.punkts). Lietā esošais deputāta iesniegtais lēmuma projekts (*lietas 8.pielikuma 56.–62.lapa*) paredzēja noteikt papildu nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus, līdz ar to tā izskatīšana komitejas sēdē bez Rīgas domes Finanšu departamenta iepriekšēja izvērtējuma par ietekmi uz pašvaldību budžetu nav mērķtiecīga. Pieteicējam kā komitejas priekšsēdētājam, konstatējot kļūdu izsludinātajā darba kārtībā, bija tiesības to labot. Nav konstatējams normatīvs pamats rīkojumā izteiktajam apgalvojumam, ka šādā gadījumā darba kartība ir precizējama vienīgi komitejas sēdē. Turklāt, kā izriet no komitejas 2018.gada 17.oktobra sēdes protokola (*lietas 6.pielikuma 81.–95.lapa*), komitejas deputāti varēja ierosināt precizētās darba kārtības papildināšanu ar minēto jautājumu, ko tie nav darījuši.

[7.8.3] Rīkojumā pamatoti konstatēts, ka ārkārtas sēdes pārtraukuma izsludināšana uz nenoteiktu laiku ir pretrunā ar likuma „Par pašvaldībām" 28.panta pirmajā daļā paredzētās ārkārtas sēdes sasaukšanas mērķi. Pieteicējs kā domes /amats/ ir atbildīgs par normatīvajiem aktiem atbilstošu domes sēžu norisi. Vienlaikus, ņemot vērā, ka par šādu rīcību 2018.gada 5.novembra ārkārtas sēdes laikā ministrs pieteicējam ir pieprasījis paskaidrojumu, līdztekus izskaidrojot šādas rīcības nepareizību (*lietas 6.pielikuma 67.–69.lapa*), un jautājums, kura dēļ sasaukta ārkārtas sēde, izskatīts 2018.gada 5.decembrī, tas nav atzīstams par tādu pārkāpumu, kura dēļ varētu apsvērt jautājumu par domes /amats/ atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas.

[7.8.4] Apkopojot iepriekš minēto, atzīstams, ka rīkojuma sadaļā attiecībā uz Rīgas domes darba organizāciju minētie pārkāpumi par tādiem nav uzskatāmi vai arī ir tādi, kuru dēļ nav apsverams jautājums par pieteicēja kā domes /amats/ atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas.

[7.9] *Par rīkojuma izdošanas procesu*

[7.9.1] Attiecībā uz pieteicēja iebildumiem par to, ka rīkojumā nav norādīts laiks, kad uzsākts administratīvais process, norādāms, ka gadījumos, kad administratīvais process tiek ierosināts pēc iestādes iniciatīvas, ne Administratīvā procesa likums, ne likums „Par pašvaldībām" neparedz konkrētu lēmuma pieņemšanas termiņu. Ministram ir pienākums uzraudzīt pašvaldības un tās priekšsēdētāja darbu visu sasaukuma laiku, līdz ar to nav pamata aprobežot ministra kontroles tiesības ar konkrētu pārkāpumu vai tā izvērtēšanas termiņu, jo ne vienmēr viens pārkāpums pats par sevi ir pietiekams pamats, lai lemtu par domes priekšsēdētāja atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas.

Uz tiesiskās paļāvības principu ir tiesības atsaukties ikvienam subjektam, kuram iestāde ir modinājusi pamatotas cerības, sniedzot precīzus, beznosacījuma un saskaņotus solījumus (*Senāta 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-706/2017 (A420193416) 21.punkts*). Konkrētajā gadījumā attiecībā uz nevienu rīkojumā minēto pārkāpumu, ko tiesa atzinusi par pamatotu, nav konstatējams, ka ministrs vai ministrija būtu pieteicējam devusi konkrētu apsolījumu. Pieteicēja norādītās ministrijas vēstules (*lietas 4.pielikuma 14.–15.lapa*) attiecībā uz SIA /Nosaukums A/ veiktajiem ieguldījumiem adresāts nav pieteicējs, līdz ar to nav iespējams apgalvot, ka ministrija pieteicējam būtu devusi konkrētus solījumus šajā jautājumā un attiecīgi pret pieteicēju pārkāpusi tiesiskās paļāvības principu.

[7.9.2] Pieteicējs ir izteicis iebildumus, ka no viņa pirms rīkojuma izdošanas netika pieprasīti paskaidrojumi par iespējamiem pārkāpumiem attiecībā uz Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas darbu un Rīgas domes 2018.gada 5.novembra sēdi. Tā kā tiesa šajā daļā nekonstatēja tādus pārkāpumus, kuru dēļ būtu apsverams jautājumu par pieteicēja kā domes /amats/ atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas, šim pieteicēja argumentam lietā nav izšķirošas nozīmes. Vienlaikus norādāms, ka paskaidrojuma pieprasīšanas viens no mērķiem ir personas uzklausīšana. Līdz ar to, ja iestādei no iepriekš sniegtajiem paskaidrojumiem jau ir zināms personas viedoklis attiecīgajā jautājumā, atkārtota paskaidrojuma pieprasīšana var arī nebūt nepieciešama.

[7.9.3] Pieteicējs ir izteicis iebildumu, ka viņam esot tikušas ierobežotas tiesības iepazīties ar lietas materiāliem.

No lietā esošajiem dokumentiem izriet, ka pieteicēja pārstāvim lietas materiāli izsniegti 2019.gada 3.maijā elektroniskā datu nesējā (*lietas 1.sējuma 226.–227.lapa*), tādējādi pieteicējs ar tiem ir iepazinies. Lietā nav tiesiskas nozīmes tam, ka pieteicēja pārstāvis nevarēja ar tiem iepazīties tieši 2019.gada 30.aprīlī uz vietas ministrijā (sk. *zvērināta tiesu izpildītāja sastādīto aktu lietas 6.pielikuma 170.lapā*). Likums nenosaka veidu, kādā persona var iepazīties ar lietas materiāliem, līdz ar to iestādei ir tiesības izvēlēties visatbilstošāko veidu, samērojot savu un privātpersonas resursu patēriņu (*Briede J. 61.panta komentārs. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 573.lpp.*). Lietā nav ziņu, ka pieteicēja pārstāvis

pirms tam ar ministriju būtu saskaņojis ierašanās laiku, līdz ar to viņam bija jārēķinās, ka lietas materiāli var nebūt pieejami uzreiz, piemēram, darbinieku prombūtnes vai aizņemtības dēļ, vai arī to izsniegšanai nepieciešama papildu apstrāde, jo ar administratīvās lietas materiāliem iestādē nav saprotama „lieta" tās klasiskajā izpratnē (tāda, kāda tā ir tiesā).

[7.9.4] Ņemot vērā minēto, rīkojuma izdošanā nav konstatējami pieteicēja norādītie procesuālie pārkāpumi.

[7.10] *Par tiesas konstatētā apkopojumu un rīkojuma izdošanas lietderību*

[7.10.1] Rezumējot iepriekš norādīto, tiesa, pievienojoties Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2019.gada 2.augusta lēmumam, konstatēja, ka tiesvedības izbeigšanai lietā nav pamata, jo pieteicējs atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā paredzētajam ir pamatojis savu tiesisko interesi turpināt rīkojuma tiesiskuma izvērtēšanu. Papildus tiesa norādīja, ka ministrijas tiesas sēdē paustais viedoklis, ka šāda prasījuma pieļaujamībai nepieciešams konstatēt būtisku pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, neatbilst Senāta atzītajam, ka šis pieteikuma pieļaujamības kritērijs pēc jēgas neattiecas uz pieteikumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, bet tikai uz pieteikumu par procesuāla pārkāpuma konstatēšanu.

[7.10.2] Rīkojumā minēti vairāki pieteicēja kā Rīgas domes /amats/ un vienlaicīgi SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvja pieļautie pārkāpumi. Tiesa, ņemot vērā iepriekš minēto, par pamatotiem ir atzinusi daļu no tiem:

1) par prettiesisku ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, kā rezultātā 2017.gadā radies normatīvajiem aktiem neatbilstošs pašvaldības mantas samazinājums 18 432 000 *euro* apmērā;

2) par nepienācīgu līdzekļu, ko SIA /Nosaukums A/ ieguvusi no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, izmantošanas uzraudzību, kā rezultātā nav iespējams pārliecināties, vai tie izmantoti ar pašvaldību noslēgtajā deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim (maksas stāvvietu apsaimniekošanai un pārvaldīšanai, jaunu maksas stāvvietu ierīkošanai un satiksmes infrastruktūras attīstībai);

3) par nepienācīgu informācijas saistībā ar SIA /Nosaukums A/ pārvaldību sniegšanu pēc ministrijas pieprasījuma, tādējādi ierobežojot ministra pašvaldības pārraudzības tiesības.

Pārējos rīkojumā minētos pārkāpumus tiesa par tādiem nav atzinusi vai arī uzskatījusi par maznozīmīgiem, kuru dēļ nav apsverams jautājumu par pieteicēja kā domes /amats/ atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas.

[7.10.3] Par pamatotiem atzītie pārkāpumi ir uzskatāmi par pietiekamiem, lai atstādinātu pieteicēju no domes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanas.

Domes priekšsēdētājs kā iestādes vadītājs kopumā ir atbildīgs par pašvaldības darba tiesiskumu, kas aptver arī pašvaldībai piederošās kapitālsabiedrības pārvaldību kā kapitāla daļu turētāja pārstāvim. Tiesiskuma ievērošana pašvaldības domes priekšsēdētāja darbībā ir visas valsts un arī attiecīgās pašvaldības iedzīvotāju interesēs (*Senāta 2013.gada 28.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-1126/2013 (A420578312) 10.punkts*). Minētais jo īpaši atteicas uz pašvaldības budžeta līdzekļu tiesisku un lietderīgu izmantošanu.

SIA /Nosaukums A/ ir pašvaldības kapitālsabiedrība, kurai pašai primāri ir jābūt ieinteresētai savas komercdarbības attīstībā un peļņas gūšanā. Savukārt pašvaldībai ir tiesības iesaistīties tai piederošas kapitālsabiedrības finansiālā atbalstīšanā un zaudējumu segšanā tikai tiktāl, ciktāl to pieļauj normatīvie akti. Konkrētajā gadījumā par pareizu atzīstams rīkojumā secinātais, ka ieguldījumu veikšana SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, ir prettiesiska. Ņemot vērā, ka šādā veidā 2017.gadā izlietoti 18 432 000 *euro*, attiecīgais pārkāpums uzskatāms par būtisku un pats par sevi ir pietiekams pamats pieteicēja atstādināšanai no amata pienākumu pildīšanas. Turklāt no rīkojuma izriet, ka pašvaldība tādā veidā ir rīkojusies arī iepriekšējā domes sasaukuma laikā, kad pieteicējs bija domes /amats/, kas liecina, ka pieteicējs kā domes /amats/ ilgstoši un atkārtoti ir pieļāvis prettiesisku rīcību ar pašvaldības mantu.

Arī gadījumos, kad pašvaldības kapitālsabiedrībai ir deleģēts pildīt kādu no pašvaldības uzdevumiem un attiecīgi rīkoties ar šā uzdevuma izpildes ietvaros iegūtajiem līdzekļiem, ir svarīgi pārliecināties par šo līdzekļu tiesisku un lietderīgu izmantošanu, jo tie pēc būtības ir uzskatāmi par pašvaldībai piekrītošiem līdzekļiem. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka iegūtie līdzekļi netiek izmantoti tam paredzētajam mērķim, kas var ietekmēt ne tikai pašvaldības autonomo funkciju izpildi, bet arī kontekstā ar iepriekš minēto pārkāpumu – kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības rezultātus.

Kā pamatoti norādīts rīkojumā, likuma „Par pašvaldībām" 93.pantā ietvertā tiesību institūta mērķis ir nodrošināt likumīgu domes priekšsēdētāja un līdz ar to arī attiecīgās vietējās pašvaldības darbu, liedzot domes priekšsēdētāja amatā atrasties personai, kura ir pieļāvusi tiesību normām neatbilstošu rīcību. Pieteicējs, paužot apsvērumus, ka minētajos jautājumos primāri ir izvērtējama domes atbildība, acīmredzami neapzinās domes priekšsēdētāja lomu pašvaldības darba organizēšanā. Minētais vienlīdz attiecas arī uz nepienācīgu informācijas sniegšanu pēc ministrijas pieprasījuma.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pieteicēja atstādināšana no domes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanas bija nepieciešama, tā ir samērīga un atbilstoša konstatētajiem pārkāpumiem.

[7.10.4] Pieteicējs iebilst, ka ministrs nav izvērtējis citu uzraudzības pasākumu piemērošanas lietderību.

Tiešas tiesības ietekmēt pašvaldības priekšsēdētāja darbu ministram izriet vienīgi no likuma „Par pašvaldībām" 93.panta. Likuma „Par pašvaldībām" 65.panta otrajā daļā paredzēto tiesību iesniegt domei priekšlikumu par domes priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata izmantošana ir atkarīga no tā, kādu rezultātu ministrs vēlas sasniegt un vai, izmantojot šo līdzekli, tas ir vienlīdz efektīvi sasniedzams. Tā kā konkrētajā gadījumā ministram bija tiesības lemt par pieteicēja atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas, nav nepieciešams vērtēt jautājumu par to, vai nebija pamata pašvaldības domes atlaišanai saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 91. un 92.pantu (sal. sk. *Senāta 2010.gada 30.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-861/2010 (A42695109) 13.punktu*). Turklāt vēršama pieteicēja uzmanība, ka pašvaldības domes atlaišana ir galējais līdzeklis pašvaldības darbības tiesiskuma nodrošināšanai, tādējādi ir piemērojama tikai gadījumos, kad rezultātu nav iespējams sasniegt ar citiem, pašvaldības darbu mazāk ietekmējošiem līdzekļiem.

[8] Par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 8.aprīļa spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmākos apsvērumus.

[8.1] *Par spriedumu kopumā*

[8.1.1] Spriedums ir atceļams, jo tiesa ir izskatījusi administratīvo lietu nelikumīgā sastāvā. Pieteicējs pilnībā uztur jau 2020.gada 4.marta pieteikumā par noraidījumu tiesnesei A.Putniņai ietverto motivāciju. Pieteicējam nav saprotams, kāpēc īsi pirms lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas bez lietas dalībnieku informēšanas tika mainīts tiesas sastāvs, tiesneša A.Dreimaņa vietā „pašieceļoties" tiesnesei I.Freimanei. Minētais rada vēl lielākas šaubas par tiesas sastāva objektivitāti.

[8.1.2] Tiesa par tādiem pārkāpumiem, kuru dēļ pieteicējs būtu atstādināms no amata, atzinusi trīs, turklāt norādot, ka rīkojumā ietvertā argumentācija arī šajā daļā ir neveiksmīga. Proti, tiesa ir būtiski grozījusi administratīvā akta pamatojumu attiecībā uz rīkojumu daļā par deleģēšanas līgumu un SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu. Tas papildus liecina, ka tiesa ir nevis objektīvi izspriedusi lietu, bet uzņēmusies ministrijas aizstāvja lomu.

[8.2] *Par SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu*

[8.2.1] Tiesa ir nepamatoti atzinusi, ka domes lēmums par SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu, nepalielinot pamatkapitālu, ir pretlikumīgs. Pašu kapitāls un tā palielināšana ir ekonomiski termini. Neviens normatīvais akts neierobežo pašu kapitāla palielināšanas veidus. Arī pašvaldībai piederošā uzņēmumā pašvaldībai ir tiesības palielināt pašu kapitālu, piemēram, lai atjaunotu tā vērtību. Neviens normatīvais akts nenosaka, ka pašu kapitālu iespējams palielināt vienīgi ar pamatkapitāla palielināšanu.

[8.2.2] Neviena tiesību norma nenosaka, ka domes priekšsēdētājs būtu vienpersoniski atbildīgs (atbildot ar savu amatu) par domes koleģiāli pieņemtu lēmumu tiesiskumu.

[8.2.3] Ar SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu nav radies pašvaldības mantas samazinājums (atjaunojot aktīvu vērtību jeb pašu kapitālu, ir saglabāta mantas vērtība). Pretējs konstatējums spriedumā izdarīts bez jebkāda ekonomiska vai juridiska pamatojuma, šajā daļā spriedums vispār nav motivēts. [8.2.4] Vērtējot jautājumu par naudas līdzekļu ieguldīšanu SIA /Nosaukums A/, gan ministrs, gan tiesa ir vērtējusi domes pieņemto politisko lēmumu lietderību, kas neietilpst ne ministra, ne tiesas kompetencē.

Ministrs uzspiež pieteicējam pildīt to, kas nav noteikts (palielināt pamatkapitālu bez attiecīga lēmuma), un ignorēt to, kas ir reglamentēts. Savukārt tiesa pārmet pieteicējam iebildumu necelšanu pret budžetu, kurā nav noteikta pamatkapitāla palielināšana.

[8.2.5] Gan domei, gan tās priekšsēdētājam bija tiesības paļauties, ka 2016.gadā par tiesisku atzīta ieguldījumu veikšana par tiesisku tiks atzīta arī 2017.gadā, ja normatīvais regulējums nav mainījies. Līdz ar to pieteicējam par domes pieņemtā budžeta tiesiskumu neradās šaubas un tām objektīvi nevajadzēja rasties. Turklāt, pat ja atzītu, ka domes lēmums veikt ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā nav tiesisks, jebkurā gadījumā jāatzīst, ka rīkojuma tiesiskās sekas nav samērojamas ar it kā pieļauto pārkāpumu, kuru objektīvi nav saskatījusi Valsts kontrole, revidenti, dome un likumsakarīgi arī domes priekšsēdētājs.

[8.2.6] Rīkojumā ietverto pamatojumu, kurš galvenokārt argumentēts ar pieteicēja kā kapitāldaļu turētāja pārstāvja rīcību, nepildot it kā pieņemto lēmumu par SIA /Nosaukums A/ pamatkapitāla palielināšanu, tiesa ir aizstājusi ar tādu pamatojumu, kurš rīkojuma attiecīgajā sadaļā nemaz nav ietverts – ar pamatojumu, ka domes priekšsēdētājs ir kopumā atbildīgs par pašvaldības darba tiesiskumu. Tādējādi tiesa šajā daļā ir grozījusi administratīvā akta pamatojumu.

[8.3] *Par deleģēšanas līguma izpildi*

[8.3.1] Par nepamatotu atzīstams spriedumā ietvertais secinājums, ka pieteicējs gan kā domes /amats/, gan kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis nav nodrošinājis līdzekļu, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, pārskatāmu uzskaiti un izmantošanu deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim. Valsts kontrolei nesaskatot likuma pārkāpumu, dome apņēmās līdz 2020.gada 31.janvārim nodrošināt pilnveidotu grāmatvedības uzskaiti par autostāvvietu ieņēmumu izlietojumu. Turklāt deleģēšanas līguma izpilde nav domes darba vadīšanas jautājums, ja līgums pildīts nepareizi, tad domes priekšsēdētājs par to nav atlaižams.

[8.3.2] Spriedumā ietvertais pamatojums šajā jautājumā ne tuvu nav pielīdzināms rīkojuma pamatojumam, tiesa ir būtiski grozījusi administratīvā akta pamatojumu šajā daļā. Pirmkārt, rīkojumā (arī Valsts kontroles ziņojumā) nekas nav minēts par to, ka līdzekļi, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, nebūtu pārskatāmi uzskaitīti. Otrkārt, tiesa pieteicējam pārmet līdzekļu neizmantošanu deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim, savukārt rīkojumā ar pārkāpumu tiek saprasta deleģēšanas līguma negrozīšana, kas ministra ieskatā ir novedis nevis pie līdzekļu neizmantošanas atbilstošajam mērķim, bet gan pie situācijas, kurā līdzekļu izlietojumu ir grūti pārbaudīt.

[8.4] *Par informācijas sniegšanu ministram*

Nav objektīvi par pamatu domes /amats/ atstādināšanai no amata izmantot argumentu, ka domes /amats/ pēc ministra pieprasījuma bez dokumenta īpašnieka un autora nepieciešamo atļauju saņemšanas vajadzēja nodrošināt pieprasīto informāciju ātrāk nekā deviņu dienu laikā (ministrijai ar pieprasītajiem dokumentiem bija iespēja iepazīties jau deviņu dienu laikā no pieprasījuma nosūtīšanas, bet ministrija to izdarīja pēc 16 dienām), un šis pārkāpums ierobežojot ministra pārraudzības tiesības. Informāciju nevarēja izsniegt bez SIA „Ernst & Young Baltic" piekrišanas, bet izsniegt ministrijai dokumenta apliecinātu kopiju, kas izgatavota no neapliecinātas kopijas, būtu normatīvo aktu pārkāpums (no tiesas argumentācijas secināms, ka pieteicējam vajadzēja pārkāpt likumu, lai netiktu ierobežotas ministra pārraudzības tiesības). Pieteicējs būtu izsniedzis dokumenta kopiju, ja dokuments pieprasīšanas brīdī atrastos pie pieteicēja un būtu saņemta SIA „Ernst & Young Baltic" atļauja kopijas izgatavošanai. Ņemot vērā, ka atļauja izgatavot kopiju tika saņemta tikai tad, kad dokuments jau atradās SIA /Nosaukums A/ valdes rīcībā, kopiju izsniegšanas un iepazīšanās ar dokumentu jautājumus risināja SIA /Nosaukums A/. Neskatoties uz to, ka pēc iepazīšanās ar dokumentiem ne ministrs, ne ministrija vairs neiebilda, ka kaut kādā veidā būtu ierobežotas to tiesības attiecībā uz pieprasītās informācijas iegūšanu, šis arguments vēlāk izmantots rīkojuma pamatošanai.

[8.5] *Par likuma „Par pašvaldībām" tiesību normu interpretāciju*

[8.5.1] Tiesa ir nepamatoti atzinusi, ka likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmajā daļā lietotais vārds „likums" esot saprotams tā plašākajā nozīmē. Tāpat tiesa nepamatoti atzinusi, ka termini „nepilda", „neievēro" un „pārkāpj" ir sinonīmi, līdz ar to likumā „Par pašvaldībām" tiem esot viena nozīme. Šo jēdzienu atšķirības vispusīgi skaidrotas jau pieteikumā, bet tiesa to nav ņēmusi vērā.

[8.5.2] Ņemot vērā minēto, likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmajā daļā noteiktais pamats domes priekšsēdētāja atstādināšanai no amata pienākumu pildīšanas ir tieši likumā noteikto pienākumu nepildīšana (turpināts pārkāpums).

[8.6] *Par lietderības apsvērumiem*

Tiesa nav pilnvērtīgi izvērtējusi un konsekventi attiecinājusi (nonākot pretrunā citiem saviem apsvērumiem) rīkojuma lietderības apsvērumus. Pat tad, ja būtu konstatējami kādi pieteicēja pārkāpumi, uz rīkojuma izdošanas dienu pārkāpumi vairs nepastāvēja vai arī bija sniegts solījums nepilnības novērst noteiktā termiņā. Līdz ar to par lietderības apsvērumu nevar kalpot it kā izvirzīts mērķis nodrošināt likumīgu domes priekšsēdētāja un līdz ar to arī attiecīgās pašvaldības darbu, jo tas jau ir nodrošināts.

Turklāt tiesa, atzīstot rīkojumu par tiesisku, ir atzinusi izpildvaras pārstāvja tiesības sodīt demokrātiskā ceļā ievēlētu pašvaldības deputātu. Šis ir būtisks tiesas pārkāpums, jo ministram nav tiesību atstādināt domes priekšsēdētāju ar sodīšanas mērķi.

[9] Ministrija rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un lūdz noraidīt, norādot turpmāk minēto.

[9.1] *Par spriedumu kopumā*

[9.1.1] Nepamatoti un neatbilstoši tiesas atziņām spriedumā ir pieteicēja norādītie it kā tiesas pamatotie secinājumi, jo pieteicējs ir pārrakstījis tikai atsevišķas tiesas atziņas, nenodrošinot objektīvu to atveidojumu.

[9.1.2] Lai arī tiesa ir atzinusi rīkojumā ietverto argumentāciju par neveiksmīgu attiecīgajā daļā, tā ir norādījusi, ka svarīgi, lai administratīvajā aktā sniegtais pamatojums būtu pareizs pēc būtības un saprotams pieteicējam.

[9.1.3] Pieteicēja iebildumi par lietas izskatīšanu nelikumīgā sastāvā ir nepamatoti. Pieteicējs nav norādījis uz nevienu tiesneses A.Putniņas lēmumu vai rīcību lietā, kas liecinātu par tiesneses neobjektivitāti. Tas, ka tiesnese attiecībās ar citām personām ievēro pieklājību vai ir bijusi nodarbināta pie kādas no lietā iesaistītajām personām, nenozīmē, ka tiesnese nav spējīga objektīvi lemt. Arī no Tiesnešu ētikas komisijas 2017.gada 7.aprīļa atzinuma izriet, ka profesionālu saikņu esībai pašai par sevi no saprātīga vērotāja viedokļa nevajadzētu radīt šaubas par tiesneša objektivitāti.

[9.2] *Par SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu*

[9.2.1] Tiesa spriedumā ir pamatoti norādījusi, ka Latvijā vienīgais leģitīmais dalībnieku ieguldījumu veids kapitālsabiedrībā, neradot nodokļu konsekvences, ir pamatkapitāla palielināšana Komerclikumā noteiktajā kārtībā. To apliecina arī A.Strupiša „Komerclikuma komentāri" norādītais skaidrojums par sabiedrības pamatkapitāla un pašu kapitāla jēdzienu. Ņemot vērā Gada pārskatu likuma 50.panta 1.punktā un noteikumos Nr.435 norādīto, pieteicēja apgalvojums, ka pašu kapitāls un tā palielināšana ir ekonomiski termini un neviens normatīvais akts neierobežo pašu kapitāla palielināšanas veidus, neiztur kritiku, kā arī liecina par izpratnes trūkumu finanšu vadības un grāmatvedības jautājums, kas arī izskaidro nepamatoti veikto finanšu uzskaiti un liela apjoma sistemātisku līdzekļu piešķiršanu SIA /Nosaukums A/.

[9.2.2] Nepamatoti ir apelācijas sūdzības argumenti par domes priekšsēdētāja kā koleģiālas institūcijas locekļa atbildību un nepareizu likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.panta 2.punkta un Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmās daļas attiecināšanu uz pieteicēja atbildību.

[9.2.3] Valsts kontrole tiesai iesniegtajā vēstulē ir konstatējusi, ka pašvaldība nav ievērojusi nevienu no iespējamajiem līdzekļu ieguldīšanas veidiem tās kapitālsabiedrībā. Šādu secinājumu Valsts kontrole ir izdarījusi arī revīzijas ziņojumā. Līdz ar to tiesa ir norādījusi pamatojumu saviem secinājumiem.

[9.2.4] Ministrija nepiekrīt, ka attiecībā uz ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/ vērtēta domes pieņemto politisko lēmumu lietderība un pārkāptas kompetences robežas.

[9.2.5] Ņemot vērā spriedumā un rīkojumā norādīto, ministrijas ieskatā kopumā nav mainīts rīkojumā ietvertais pamatojums, ka ieguldījumu veikšana sabiedrības pašu kapitālā, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, ir prettiesiska, un pieteicējs gan kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis, gan kā domes priekšsēdētājs ir atbildīgs par normatīvajiem aktiem neatbilstošu pašvaldības mantas samazinājumu.

[9.3] *Par deleģēšanas līguma izpildi*

[9.3.1] Ministrija nepiekrīt apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem saistībā ar deleģēšanas līguma izpildi. Deleģēšanas līgumā noteikto pārvaldes uzdevuma efektivitāti, tajā skaitā kvalitāti un atbilstību iedzīvotāju prasībām un interesēm, nav iespējams izvērtēt, ja pilnvarotās personas darbība netiek pastāvīgi uzraudzīta un izvērtēta noteiktā pārskata periodā. Šāda pašvaldības bezdarbība ir uzskatāma par bezatbildīgu gan attiecībā uz iedzīvotāju interesēm, gan pašvaldības mantu un nav pieļaujama.

[9.3.2] Ministrija nepiekrīt, ka ar spriedumu ir mainīts rīkojuma pamatojums šajā daļā. Rīkojuma 1.5.apakšpunktā ir norādīts uz pieteicēja atbildību saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 43.pantu, kā arī norādīts, ka, pamatojoties uz Pārvaldības likuma 34.pantu, pieteicējam kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvim bija jābūt informācijai par deleģēšanas līguma izpildi un jānodrošina apstākļi, lai nepieļautu, ka SIA /Nosaukums A/ neizpilda līgumu, radot finanšu risku. Savukārt kā domes /amats/ pieteicējam bija jānodrošina līguma atbilstība Valsts pārvaldes iekārtas likuma 46.panta 7. un 8.punktam.

[9.4] *Par likuma „Par pašvaldībām" 93.panta interpretāciju*

Ministrija nepiekrīt apelācijas sūdzībā ietvertajai likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmās daļas interpretācijai, jo nav pamatoti šajā panta daļā noteiktās ministra tiesības interpretēt tikai gramatiski un atrauti no šī panta otrās daļas. Abas panta daļas interpretējamas kopsakarā.

[9.5] *Par lietderības apsvērumiem*

Rīkojums izdots ar mērķi aizsargāt sabiedrības intereses, kas šajā gadījumā ir domes turpmākas darbības tiesiskuma nodrošināšana. Pieteicēja tiesību un likumisko interešu ierobežošana ir samērīga rīkojumā norādīto mērķu sasniegšanai. Konstatējot tik smagus pārkāpumus pieteicēja kā domes /amats/ darbībā, ministrijai bija pienākums reaģēt.

[10] Administratīvajā apgabaltiesā saņemti pieteicēja papildu paskaidrojumi, kuros norādīti turpmākie apsvērumi.

[10.1] *Par apelācijas tiesvedības robežām*

[10.1.1] Rīgas domes ārkārtas vēlēšanu notikumi un to rezultāti spilgti pierāda apelācijas sūdzībā norādīto par nepieļaujamību lietu izskatīt tiesnesim, kas strādājis pie pretējās puses un gatavojis tai dokumentus. Pēc ministra pieņemtā rīkojuma un ārkārtas vēlēšanu organizēšanas ministra pārstāvētā partija domē no opozīcijas tagad ir pozīcijā. Līdz ar to ir pamats secinājumam, ka ministrs rīkojumu pieņēmis vienīgi savu politisko interešu vārdā, lai panāktu varas pārņemšanu domē. Līdz ar to tiesnešiem ir jābūt neitrāliem un nesaistītiem ne ar vienu no pusēm. Tā kā pirmās instances tiesā šis neitralitātes tests tika pārkāpts, tad pieteicējam

liegtas tiesības uz lietas izskatīšanu divās instancēs.

[10.1.2] Tā kā ministrija nav izmantojusi savas tiesības uz pretapelācijas sūdzības iesniegšanu un atzinusi par pamatotiem tiesas secinājumus par to, ka nav pamata tiesvedības izbeigšanai lietā, apelācijas instancē izskatāms jautājums par to, vai pirmās instances tiesa lietu ir izskatījusi nelikumīgā sastāvā, un attiecībā uz it kā pieļautajiem pieteicēja pārkāpumiem apelācijas tiesvedības robežas aprobežojas ar jautājumu par pirmās instances trīs konstatētajiem pārkāpumiem.

[10.2] *Par ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā*

[10.2.1] Lai izvērtētu rīkojumā ietvertās argumentācijas pamatotību, nepieciešams ņemt vērā domes priekšsēdētāju rīcību pēc pieteicēja atstādināšanas no amata pienākumu pildīšanas. Ja ministra ieskatā SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšana zaudējumu segšanai, nepalielinot pamatkapitālu, ir pārkāpums, turklāt tik nozīmīgs, ka tā dēļ atstādināms domes priekšsēdētājs, tad gadījumā, ja tāda rīcība sekotu no domes priekšsēdētājiem, kas vadījuši domi pēc pieteicēja atstādināšanas, būtu sagaidāmas līdzvērtīgas tiesiskās sekas. Tomēr pēc pieteicēja atstādināšanas no amata atkal ir veikta SIA /Nosaukums A/ zaudējumu segšana (pašu kapitāla palielināšana), nepalielinot pamatkapitālu, bet ministrs nav atstādinājis no amata pienākumu veikšanas vēlākās amatpersonas, kas vadījušas domi. Tādējādi secināms, ka ar pieteicēju ir notikusi politiska izrēķināšanās, piesaucot šķietamu pārkāpumu, kuru parastos apstākļos tas pats ministrs un galvenais pašvaldību ierēdnis par tādu neuzskata. Ministra ieceltais ministrijas valsts sekretārs kā domes pagaidu vadītājs 2020.gada astoņu mēnešu laikā ir papildus piešķīris SIA /Nosaukums A/ budžetā jau paredzētajiem līdzekļiem gandrīz 10 miljonus *euro* zaudējumu segšanai, un to nav darījis uzņēmuma pamatkapitāla palielināšanas ceļā, bet gan palielinot jeb atjaunojot iepriekšējā līmenī uzņēmuma pašu kapitālu. Nav pieļaujama situācija, kurā finansējuma piešķiršanu SIA /Nosaukums A/ laikā, kad domi vada pieteicējs, atzīst par prettiesisku, bet, kad pašvaldību vada ministra ieceltais ministrijas valsts sekretārs, tāda pati rīcība kļūst tiesiska. Turklāt konkrētajā situācijā secināms, ka pašvaldības pagaidu vadītājs SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu jeb atjaunošanu ir veicis ministra uzdevumā, noteikti ar ministra ziņu, tādēļ nevar secināt, ka ministram nav zināma viņa paša ieceltās administrācijas darbība.

[10.2.2] Ministrija paskaidrojumā par apelācijas sūdzību atzīst to, ka domes mērķis, novirzot pašvaldības budžeta līdzekļus ieguldījumu veikšanai SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, nav bijis pamatkapitāla palielināšana. Tādējādi ministrija atzinusi rīkojuma prettiesiskumu, jo rīkojuma izdošanas pamatā bija arguments, ka dome esot lēmusi palielināt SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālu, ko pieteicējs neesot nodrošinājis.

[10.2.3] Ne rīkojumā, ne spriedumā tā arī nav dots skaidrojums, kādēļ pašvaldība ar savu lēmumu nebija tiesīga lemt par tai piederošā uzņēmuma pašu kapitāla vērtības atjaunošanu un kā var rasties mantas samazinājums, ja pašvaldības manta (naudas līdzekļi) ir ieguldīta citā pašvaldības mantā (pašvaldībai 100 % piederošās kapitālsabiedrības pašu kapitālā), atjaunojot šīs mantas (pašu kapitāla) vērtību. Šāds skaidrojums nav atrodams arī ministrijas paskaidrojumā par apelācijas sūdzību.

Pašvaldība pamatoti un loģiski ne vien šogad, bet arī iepriekš ir lēmusi par tai piederoša uzņēmuma pašu kapitāla vērtības atjaunošanu, ar to pašvaldības mantas samazinājums nav konstatējams. Par šādiem domes lēmumiem tās organizatoriskā darba vadītājam domes priekšsēdētājam nav jāatbild, jo viņš nav galvojis vai kā citādi uzņēmies atbildību par domes lēmumu tiesiskumu – kā priekšsēdētājam viņam nav sakara ar domes lēmumiem. Turklāt konkrētajā gadījumā nav vairs strīda arī par to, ka pieteicējs arī kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis ir rūpīgi un krietni izpildījis domes kā akcionāra lēmumus – ja dome bija lēmusi par pašu kapitāla atjaunošanu jeb palielināšanu, tad tā arī pieteicējs rīkojās.

[10.3] *Par deleģēšanas līguma uzraudzību*

[10.3.1] No SIA /Nosaukums A/ un domes atbildes vēstulēm uz pieteicēja pieprasījumiem secināms, ka deleģēšanas līgums pēc pieteicēja atstādināšanas grozīts vienu reizi, pagarinot tā termiņu daļā par pašvaldības maksas stāvvietu apsaimniekošanu un pārvaldīšanu. Gandrīz pusotra gada laikā pēc pieteicēja atstādināšanas pašvaldības vadība nav nodrošinājusi rīkojumā konstatētā pārkāpuma novēršanu – deleģēšanas līguma grozīšanu, tajā iekļaujot regulāro pārskatu un ziņojumu sniegšanas kārtību un pilnvarotās personas darbības uzraudzības kārtību. Taču ministrs no amata pienākumu pildīšanas nav atstādinājis nevienu no turpmākajiem domes priekšsēdētājiem, kā arī nav lūdzis viņiem sniegt paskaidrojumus, tādējādi atzīstot, ka šis rīkojumā norādītais pārkāpums ir vien formāls ieganstu un nevar kalpot par pamatu domes priekšsēdētāja atstādināšanai. Nav pieļaujama situācija, ka deleģēšanas līguma negrozīšana (nepapildināšana ar papildu noteikumiem) pieteicēja vadības laikā tiek atzīta par prettiesisku, bet vēlāk kļūst par tiesisku. Turklāt ministrs rīkojumā nav pamatojis, kas un kur būtu jāgroza deleģēšanas līgumā, kādēļ šādi grozījumi būtu tik nozīmīgi, lai to sekas būtu domes priekšsēdētāja atbrīvošana.

[10.3.2] No SIA /Nosaukums A/ un domes atbildes vēstulēm uz pieteicēja pieprasījumiem secināms, ka laika periodā no 2019.gada 4.aprīļa līdz 2020.gada 1.septembrim domes priekšsēdētājs, pašvaldības pagaidu administrācijas vadītājs un SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis nav pieprasījis atskaites, pārskatus vai ziņojumus par SIA /Nosaukums A/ veikto maksas stāvvietu pakalpojumu sniegšanas ieņēmumiem un ieņēmumu izlietošanu. Tomēr ministrs nevienu no šīm amatpersonām nav atstādinājis no amata pienākumu pildīšanas.

[10.3.3] Ieņēmumu no autostāvvietām izlietošanu nav vērtējusi ne Valsts kontrole, ne tiesa, jo nav pārbaudīts SIA /Nosaukums A/ pamatdarbības konts un šajā kontā esošo naudas līdzekļu izlietojuma pamatojums. Kā redzams no domes atbildes vēstules uz pieteicēja pieprasījumu, viena mēneša SIA /Nosaukums A/ 2020.gada janvārī veikto darījumu uzskaitījums tabulas veidā aizņem 350 lappuses. Tāds pats uzskaitījums (bez darījumu apstiprinošiem dokumentiem) par visu domes sasaukuma laiku līdz pieteicēja atstādināšanai aizņemtu aptuveni 8000 lappuses. Šādu dokumentu apjomu nav izvērtējusi ne Valsts kontrole, ne tiesa. Līdz ar to tiesas secinājums, ka pieteicējs nav pietiekami uzraudzījis deleģēšanas līguma izpildi, ir nepamatots, jo līdzekļu izlietošanas mērķi tiesa nav vērtējusi. Arī Valsts kontrole nav atzinusi to, ka līdzekļi būtu nepamatoti izlietoti, bet gan to, ka līdzekļu izlietojums ir nepārskatāms.

[10.3.4] Kā izriet no SIA /Nosaukums A/, domes un Valsts kontroles atbildes vēstulēm uz pieteicēja pieprasījumiem SIA /Nosaukums A/ ir veikusi maznozīmīgu, nelielu grāmatvedības sistēmas uzlabojumu, kas nekādi nevar būtiski pārveidot vai uzlabot līdzekļu izlietojuma pārskatāmību. Nepieciešamība pēc grāmatvedības sistēmas uzlabojuma nevar būt par pamatu domes priekšsēdētāja atstādināšanai no amata pienākumu pildīšanas. Turklāt šāds grāmatvedības sistēmas uzlabojums nav norādīts par pamatu pieteicēja atstādināšanai, tādēļ uz to atsaukties nav vietā.

[10.4] *Par informācijas sniegšanu ministram*

Neaprotamu iemeslu dēļ iepazīšanās ar ievērojama apjoma dokumentiem nodrošināšanu ļoti operatīvā un īsā laikā tiesa nepamatoti ir nosaukusi par „vāveres riteni". Tiesa nav motivējusi, kādā citādā ātrākā leģitīmā veidā varētu izpildīt šo pieprasījumu attiecīgajos apstākļos. Arī ministrija, neatrodot argumentus, lai pieprasītās informācijas nodrošināšanu deviņu dienu laikā atzītu par prettiesisku, nav sniegusi nekādus paskaidrojumus par šo apelācijas sūdzības daļu. Nepamatoti ir šādu argumentu izmantot valsts galvaspilsētas domes priekšsēdētāja atstādināšanai no amata pienākumu pildīšanas.

[11] Ministrija, sniedzot paskaidrojumu par pieteicēja papildu paskaidrojumiem, norādījusi turpmāk minēto.

[11.1] *Par apelācijas tiesvedības robežām*

Izskatāmā lieta ir saistīta ar pieteicēja atstādināšanu, bet nav saistīta ar Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām, tāpēc pieteicēja argumentācija par ārkārtas vēlēšanām neattiecas uz lietu. Tāpat arī pieteicēja norādītais par informācijas sniegšanu ministram un nākamo domes priekšsēdētāju rīcību nepamato pieteicēja rīcības tiesiskumu, līdz ar to tam nav nozīmes lietas izspriešanā.

[11.2] *Par ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā*

[11.2.1] Ministrijas valsts sekretārs, piešķirot SIA /Nosaukums A/ finansējumu zaudējumu segšanai bez pamatkapitāla palielināšanas, ir veicis dotācijas piešķiršanu SIA /Nosaukums A/ saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību noteikto definējumu, kas ir atbilstoši normatīvajiem aktiem. Saskaņā ar Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 11.pantā noteikto no pašvaldības budžeta ir jākompensē ar sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu saistītie zaudējumi Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Kā pamatoti norādīts paskaidrojuma rakstos par grozījumiem domes 2020.gada 9.aprīļa saistošajos noteikumos Nr.11 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2020.gada budžetu", līdzekļi ir piešķirti kā dotācija SIA /Nosaukums A/ saistībā ar pandēmijas *Covid-19* krīzi radīto zaudējumu kompensēšanai. Turklāt arī minēto saistošo noteikumu 2020.gada 15.jūlija un 21.augusta grozījumu 3.pielikumā „Rīgas pilsētas pašvaldības 2020.gada pamatbudžeta ieņēmumu un izdevumu atšifrējums pa programmām" ir norādīts, ka SIA /Nosaukums A/ piešķirta dotācija. Pieteicējs savā 2020.gada 10.septembra pieprasījumā pašvaldībai ir lūdzis sniegt informāciju par to, kā pašvaldībā tika iegrāmatota finansējuma piešķiršana SIA /Nosaukums A/ *Covid-19* krīzes laikā radušos zaudējumu segšanai. Pašvaldība 2020.gada 28.septembra atbildes vēstulē ir norādījusi, ka grāmatvedības uzskaites sistēmā minētais finansējums ir iegrāmatots ar ekonomiskās klasifikācijas kodu EKK 3310 „Produktu subsīdijas komersantiem sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai (par pasažieru regulārajiem pārvadājumiem)". Atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" 2.punktam ar ekonomiskās klasifikācijas kodu kodificē izdevumu veidus. Savukārt lietā izskatāmajā gadījumā pašvaldība ieguldījusi SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, atspoguļojot to ar budžeta klasifikācijas kodu F55010013 „Kapitāla daļu iegāde līdzdalībai radniecīgo komersantu kapitālā, kas nav akcijas". Saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumu Nr.875 „Noteikumi par budžetu finansēšanas klasifikāciju" 3. un 5.punktu ar klasifikācijas kodu F00000000 apzīmē finanšu darījumus ar finanšu aktīviem un saistībām.

Ievērojot minēto, 2017.gada ieguldījums SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā ir norādīts kā finanšu darījums, savukārt 2020.gadā veiktie darījumi ir norādīti kā izdevumi dotāciju veidā. Līdz ar to budžeta klasifikācijas veidi ir atšķirīgi un pēc būtības nav salīdzināmi. Tādēļ nevar piekrist pieteicēja norādītajam, ka ministrijas valsts sekretārs ir pārkāpis normatīvos aktus, neveicot SIA /Nosaukums A/ pamatkapitāla palielināšanu. Ir veikts cits finanšu līdzekļu grāmatojums, kas pierāda to, ka noticis atšķirīgs līdzekļu izlietojums ar citu mērķi, un šim līdzekļu izlietojumam nav nepieciešams veikt pamatkapitāla palielināšanu.

[11.2.2] Pieteicējs papildu paskaidrojumos ir sniedzis aprakstu par akcionāru, bet SIA /Nosaukums A/ ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, nevis akciju sabiedrība, kuru pārvalda dalībnieki, ne akcionāri. Komerclikums nodala dalībnieku sapulces kompetenci no akcionāru sapulces kompetences.

[11.3] *Par deleģēšanas līguma izpildi*

Pieteicēja norādītie apstākļi attiecībā uz deleģēšanas līguma grozījumu veikšanu attiecas uz laika periodu pēc rīkojuma izdošanas. Tie neattiecas uz pieteicēju un nepamato pieteicēja rīcības tiesiskumu. Vienlaikus norādāms, ka ministrija 2020.gada 23.septembra vēstulē ir aicinājusi pašvaldību veikt grozījumus deleģēšanas līgumā un nodrošināt tā atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma 46.panta 7. un 8.punkta prasībām.

Pieteicējs, norādot, ka laikā, kad pieteicējs ieņēma domes /amats/, bija iespējams pārliecināties par to, ka no autostāvvietu nomas iegūtie līdzekļi tiek izlietoti deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim, kā arī uzraudzība pār pārvaldes uzdevuma izpildi ir bijusi pilnīga un efektīva, nav šo apgalvojumu pamatojis. Savukārt pieteicēja norāde par to, ka nepieciešamība pēc SIA /Nosaukums A/ grāmatvedības sistēmas uzlabojuma nevar būt par pamatu domes priekšsēdētāja atstādināšanai, vērtējama kritiski. Pieteicējs pats atzīst šo neatbilstību, turklāt tā ir tikai daļa no rīkojuma 1.5.apakšpunktā konstatētā pieteicēja pārkāpuma.

[12] Pēc lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanas Administratīvajā apgabaltiesā saņemts pieteicēja lūgums par lietas izskatīšanas atsākšanu, kurā pieteicējs norāda, ka viņa rīcībā ir nonākusi jauna informācija, kas ir būtiska lietas iztiesāšanā. Proti, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs bija uzsācis kriminālprocesu pret pieteicēju, kura ietvaros vērtēja pieteicēja kā Rīgas domes /amats/ un SIA /Nosaukums A/ kapitāldaļu turētāja pārstāvja atbildību par Rīgas domes finanšu līdzekļu 18,4 miljonu *euro* apmērā pārskaitīšanu SIA /Nosaukums A/ ar maksājuma mērķi – ieguldījums pašu kapitālā, kas tiek vērtēts arī konkrētās administratīvās lietas ietvaros. Pieteicējs norāda, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs izmeklēšanas laikā, tostarp piesaistot atzinuma sniegšanai neatkarīgu grāmatvedības ekspertu, ir konstatējis, ka norādītais maksājuma mērķis – ieguldījums pašu kapitālā – nav bijis korekts, tomēr šīs neprecizitātes dēļ pārskaitījums neietekmēja Rīgas domes budžetu, tādēļ kriminālprocess ir izbeigts. Tādējādi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja izmeklētā kriminālprocesa ietvaros ir noskaidrots, ka lietā pārsūdzētais rīkojums ir prettiesiski pamatots ar kļūdainiem un apzināti maldinošiem secinājumiem, ka ir pieļauts normatīvajiem aktiem neatbilstošs domes mantas samazinājums, kam pirmās instances tiesa ir kļūdaini piekritusi. Turklāt arī Rīgas domes 2020.gada 5.maija atbildes vēstulē Nr.RD-20-998-nd uz Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pieprasījumu pašvaldības pagaidu administrācijas vadītājs ir norādījis, ka nav ziņu, kas apliecinātu materiāla zaudējuma nodarīšanu pašvaldībai.

[13] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 18.decembra lēmumu atsākta lietas izskatīšana pēc būtības, lai pieprasītu no Korupcijas apkarošanas un novēršanas biroja lēmumu par pieteicēja norādītā kriminālprocesa izbeigšanu, kriminālprocesa ietvaros sniegto neatkarīga grāmatvedības eksperta atzinumu, kā arī Rīgas domes 2020.gada 5.maija atbildes vēstuli.

[14] Saņemot pieprasītos dokumentus, Administratīvā apgabaltiesa lūdza ministriju sniegt viedokli par to, kā kriminālprocesa Nr.16870001719 ietvaros konstatētais ietekmē izskatāmajā lietā pārsūdzēto rīkojumu.

Ministrija, sniedzot viedokli, norāda, ka gan Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu, gan tā ietvaros sniegtajā eksperta atzinumā ir pamatoti atzīts, ka pieteicējs ne tikai nav ievērojis un ir pārkāpis virkni normatīvo aktu, bet arī trūkst attaisnojuma dokumentu par kapitāla daļu iegādi, un finanšu līdzekļu atspoguļojums Rīgas domes un SIA /Nosaukums A/ 2017.gada pārskatos ir savstarpēji pretrunīgs, lai gan darījums pēc būtības būtu jāuzrāda vienādi. Turklāt arī kriminālprocesa ietvaros ir izdarīts tāds pats secinājums, kādu ir izdarījusi gan ministrija, gan Valsts kontrole, gan pirmās instances tiesa, proti, ka vienīgais normatīvajos aktos paredzētais dalībnieku ieguldījumu veids ir pamatkapitāla palielināšana.

Tomēr ne lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu, ne eksperta atzinumā nav vērtēts, vai, palielinot pamatkapitālu atbilstoši normatīvajiem aktiem, Rīgas domei 100 % apmērā piederošo SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu skaits un visu daļu kopējā vērtība būtu pieaugusi. Tādēļ ministrija ieguva SIA „Auditorsabiedrība „Ariadne”” eksperta atzinumu, kurā eksperts ir secinājis, ka, ieguldot finanšu līdzekļus SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālā un reģistrējot šo pamatkapitālu Uzņēmumu reģistrā, Rīgas domei piederošo SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu skaits un visu daļu kopējā vērtība būtu pieaugusi un tas atspoguļotos SIA /Nosaukums A/ bilances pasīva postenī „Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)”. Kriminālprocesā, tostarp tā ietvaros sniegtajā eksperta atzinumā, nav ņemts vērā Rīgas domes lēmums (griba) par pamatkapitāla palielināšanu, kā rezultātā pieteicējs pieļāva darbības, pārkāpjot Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumu. Pamatojoties uz ministrijas iegūto SIA „Auditorsabiedrība „Ariadne”” eksperta atzinumu, ir secināms, ka nav noticis SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu skaita un visu daļu kopējās vērtības pieaugums, tādējādi Rīgas domei ir nodarīti zaudējumi. Līdz ar to pirmās instances tiesa ir pamatoti atzinusi šādu pārkāpumu (kuru apstiprina arī ministrijas iegūtais eksperta atzinums): par prettiesisku ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, kā rezultātā 2017.gadā radies normatīvajiem aktiem neatbilstošs pašvaldības mantas samazinājums 18 432 000 *euro* apmērā.

Ņemot vērā minēto, kriminālprocesa Nr.16870001719 ietvaros konstatētais neietekmē rīkojumu, jo nav vērtēts jautājums par SIA /Nosaukums A/ kapitāldaļu skaitu un kopējās vērtības pieaugumu, bet tikai par līdzekļu izlietojumu.

[15] Administratīvajā apgabaltiesā saņemti pieteicēja papildu paskaidrojumi, kuros norādīts turpmāk minētais.

[15.1] Pirmās instances tiesa, neargumentējot savu nostāju, ir pievienojusies rīkojumā ietvertajiem apgalvojumiem par Rīgas domes mantas samazinājumu, lai arī lietas materiālos nav neviena pierādījuma, kas apstiprinātu pašvaldības mantas samazinājumu. Pēc lietas izskatīšanas pēc būtības atsākšanas lietai ir pievienota virkne ar pierādījumiem, kas nepārprotami apstiprina, ka ar ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, nepalielinot pamatkapitālu, Rīgas domei nav radīts mantas samazinājums.

[15.2] No lietai pievienotā Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2020.gada 20.oktobra lēmuma par kriminālprocesa Nr.16870001719 izbeigšanu secināms, ka ar SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu Rīgas domei nav nodarīts mantisks kaitējums. Valsts tiesu eksperte, kas kriminālprocesa ietvaros ir veikusi grāmatvedības ekspertīzi, nav konstatējusi, ka Rīgas domei būtu nodarīti kādi zaudējumi. Ja nepastāv šaubas par Rīgas domes pieņemtā lēmuma mērķi, ieguldot naudas līdzekļus sabiedrības pašu kapitālā (segt zaudējumus), tad jāsecina, ka valsts tiesu eksperts ir atzinis ne tikai to, ka ieguldījums pašu kapitālā nav radījis zaudējumus Rīgas domei, bet arī to, ka ieguldījums pašu kapitālā, palielinot pamatkapitālu, nebūtu sasniedzis Rīgas domes pieņemtā lēmuma mērķi, jo, kā to norāda valsts tiesu eksperts, palielinot pamatkapitālu, SIA /Nosaukums A/ zaudējumi būtu par 18 432 000 *euro* lielāki. Tādējādi jāsecina, ka gadījumā, ja pieteicējs būtu palielinājis SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālu, kā rezultātā nebūtu samazināti zaudējumi, pieteicējs būtu rīkojies pretēji Rīgas domes pieņemtajam lēmumam.

Turklāt tas, ka ar pamatkapitāla palielināšanu netiktu izpildīts Rīgas domes lēmums par ieguldījumu veikšanu pamatkapitālā (netiktu segti SIA /Nosaukums A/ zaudējumi), izriet arī no ministrijas pasūtītā atzinuma, kurā norādīts, ka domes ieskaitītos 18 432 000 *euro* reģistrējot kapitālsabiedrības pamatkapitāla palielināšanā, nevis pārskata gada ieņēmumos, SIA /Nosaukums A/ 2017.gada zaudējumi būtu par 18 432 000 *euro* lielāki un sasniegtu 18 447 116 *euro*.

[15.3] Ir nepieļaujami, ka viena un tā pati amatpersona (tikai dažādos amatos) par vieniem un tiem pašiem apstākļiem sniedz dažādu informāciju par nodarītajiem zaudējumiem (Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam norādot, ka zaudējumi nav nodarīti, bet tiesai, lai uzvarētu politisku iemeslu dēļ uzsāktu lietu, sniedz nepatiesu informāciju).

[15.4] Ministrijas iesniegtais SIA „Auditorsabiedrība „Ariadne”” sagatavotais dokuments ar nosaukumu „eksperta atzinums” ir kritiski vērtējams, jo to ir pasūtījis un apmaksājis viens no lietas dalībniekiem, to ir sagatavojusi persona, kas nav atrodama tiesu ekspertu reģistra sadaļā „grāmatvedības ekspertīze” (savukārt kriminālprocesā ekspertīzi ir veicis tiesu ekspertu reģistrā iekļauts eksperts), kā arī dokumenta saturs un secinājumi ir tikai manipulācija ar grāmatvedības terminiem, lai radītu šķietamību par it kā pastāvošiem zaudējumiem.

[15.5] Ieguldījuma pašu kapitālā grāmatojuma jautājums, kurā valsts tiesu eksperts ir konstatējis nesakritību starp pašvaldības veikto grāmatojumu un SIA /Nosaukums A/ veikto grāmatojumu, nevar kalpot par pamatu pieteicēja atstādināšanai no amata. Pieteicējam nevarēja pastāvēt pienākums grāmatvedības jautājumos būt kompetentākam un zinošākam par starptautiski atzītiem revidentiem „PricewaterhouseCoopers” un „Deloitte”, kuri atšķirīgos grāmatojumus atzina par pareiziem.

Turklāt pirmās instances tiesa rīkojumu par tiesisku ir atzinusi nevis tādēļ, ka ir veikti pretrunīgi grāmatojumi, bet gan kļūdaini secinot, ka noticis normatīvajiem aktiem neatbilstošs pašvaldības mantas samazinājums. Tiesa nav atzinusi, ka pretrunīgu grāmatojumu veikšana varētu kalpot par pamatu pašvaldības domes priekšsēdētāja atstādināšanai no amata. Savukārt ministrija nav iesniegusi apelācijas sūdzību par spriedumu. Līdz ar to apelācijas instances tiesa nevar meklēt jaunu no pirmās instances tiesas sprieduma atšķirīgu pamatu pieteikuma noraidīšanai, ja ministrija spriedumu nav pārsūdzējusi, tādā veidā atzīstot, ka grāmatojumu jautājums nevarēja būt pamats rīkojuma izdošanai.

Motīvu daļa

[16] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[17] Pieteicējs apelācijas sūdzībā lūdz lietu izskatīt mutvārdu procesā, norādot, ka lieta atbilstoši likuma „Par tiesu varu" 31.panta noteikumiem tika atzīta par sarežģītu, tāpēc pirmajā tiesu instancē tika iztiesāta trīs tiesnešu sastāvā. Līdz ar to lietas izskatīšana mutvārdu procesā būtu lietderīga un vērsta uz to, lai pēc iespējas pilnīgāk tiktu izvērtēti visi lietas izspriešanai nozīmīgie fakti un juridiskie argumenti. Tāpat pieteicēja ieskatā spriedums šajā lietā būs judikatūru veidojošs.

Šajā sakarā apgabaltiesa norāda, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Kā atzīts judikatūrā, lietas izskatīšana tiesas sēdē ir lietderīga gadījumos, kuros no lietā esošajiem dokumentiem nevar gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Šādos apstākļos personu uzklausīšana tiesas sēdē var sekmēt pareizu izskatāmā jautājuma izlemšanu. Savukārt, ja lietas materiāli ir pietiekami izskatāmā jautājuma izlemšanai, tad mutvārdu process parasti nav lietderīgs (*Senāta Administratīvo lietu departamenta 2014.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-0034-14 6.punkts*).

Izvērtējot lietas materiālus, apgabaltiesa uzskata, ka konkrēto lietu nav nepieciešams izskatīt mutvārdu procesā, jo lietā esošie materiāli, tostarp procesa dalībnieku rakstveidā un pirmās instances tiesas sēdē sniegtie paskaidrojumi, kā arī pieteicēja argumentācija par lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem pieteikumā un apelācijas sūdzībā ir pietiekami, lai lietu objektīvi izskatītu rakstveida procesā. Lietas izspriešanai nozīmīgie fakti un argumenti tiek vērtēti vienlīdz pilnīgi kā rakstveida, tā mutvārdu procesā. Tiesas vērtējumu nekādā veidā neietekmē procesa veids. Tāpat procesa veida izvēlē nav nozīmes apstākļiem, ka lieta pirmās instances tiesā atzīta par sevišķi sarežģītu vai ka lietā sagaidāms spriedums potenciāli varētu būt judikatūru veidojošs, jo, kā jau norādīts, lietas objektīva izskatīšana tiek nodrošināta vienādi, gan izskatot lietu mutvārdu procesā, gan rakstveida procesā.

Tādējādi pieteicēja lūgums par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, kā jau norādīts arī Administratīvās apgabaltiesas tiesneses 2020.gada 29.septembra paziņojumā par apelācijas tiesvedību, ir noraidāms.

[18] Pieteicējs uzskata, ka pirmās instances tiesa ir izskatījusi administratīvo lietu nelikumīgā sastāvā.

Pieteicējs savu nostāju attiecībā uz tiesneses A.Putniņas iespējamo neobjektivitāti pamatojis ar Administratīvā procesa likuma 117.panta pirmās daļas 4.punktu. Šī tiesību norma noteic, ka tiesnesis nav tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš personiski tieši vai netieši ir ieinteresēts lietas iznākumā vai ir citi apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par viņa objektivitāti.

Tiesneša neobjektivitāte nozīmē, ka tiesnesim tieši par konkrēto lietu personisku iemeslu dēļ rodas aizspriedumi un tāpēc tiesnesis vairs nesaglabā neitralitāti lietas izskatīšanā.

Kā atzinis Senāts, tiesneša kādreizējās darba tiesiskās attiecības ar lietas dalībniekiem nav *expressis verbis* norādītas Administratīvā procesa likuma 117.panta pirmajā daļā kā iemesls, kura dēļ tiesnesis nav tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā. Līdz ar to jāvērtē, vai šis apstāklis varēja radīt pamatotas šaubas par tiesneša objektivitāti. Darba tiesisko attiecību pastāvēšanas laikā darbinieks atsevišķās jomās ir atkarīgs no sava darba devēja, tomēr, izbeidzoties darba tiesiskajām attiecībām, izbeidzas arī šīs attiecības. Lai arī zināmu laika periodu bijušajam darbiniekam var saglabāties emocionāla attieksme pret bijušo darba devēju vai saviem darba kolēģiem, kas tūlīt pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās varētu radīt šaubas par šāda tiesneša objektivitāti, tomēr ar laiku šī attieksme mazinās. Apstāklis, ka persona pirms apstiprināšanas tiesneša amatā ieņēmusi amatu valsts pārvaldē, pats par sevi neliecina, ka tiesnesis nav spējīgs objektīvi lemt par valsts pārvaldes vai konkrētās valsts pārvaldes iestādes lēmumiem. Pretējā gadījumā neviens civildienesta ierēdnis nevarētu kļūt par administratīvās tiesas, kuras kompetencē ir veikt kontroli pār valsts pārvaldes rīcību, tiesnesi (sk. *Augstākās tiesas 2007.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-737 (A42344405) 8.punktu, 2019.gada 18.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-203/2019 15.punktu*).

Kā izriet no lietas materiāliem, tiesnese A.Putniņa bija Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas amatpersona no 2012.gada 16.aprīļa līdz 2015.gada 22.oktobrim un 2015.gada 10.decembrī nodeva tiesneša svinīgo zvērestu. Tātad ar 2015.gada 10.decembri tiesnese A.Putniņa sāka pildīt Administratīvās rajona tiesas tiesneša pienākumus. Izskatāmajā lietā ir pārbaudāms rīkojuma tiesiskums un pamatotība, kas ir pieņemts vairāk kā trīs gadus pēc valsts civildienesta attiecību izbeigšanas ar ministriju. Citiem vārdiem sakot, ir pārbaudāms tāda rīkojuma tiesiskums un pamatotība, kura sagatavošanā, parakstīšanā un saskaņošanā tiesnese A.Putniņa nav piedalījusies.

Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pats par sevi apstāklis par tiesneses kādreizējām darba attiecībām ar atbildētāja pusē pieaicināto iestādi nerada šaubas par viņas objektivitāti, izskatot lietu, kurā kā lietas dalībnieks piedalās ministrija. Pie šādiem apstākļiem šaubas par tiesneses objektivitāti nerada arī apstāklis, ka viņa iepriekšējā darba vietā ir strādājusi ar vairākiem tiesvedībā iesaistītajām personām (piemēram, sagatavojot juridiskus dokumentus, pārstāvot ministriju tiesā), kuras laikā, kad darba attiecībās ar ministriju bija tiesnese, strādāja citās struktūrvienībās. Šajā gadījumā arguments par tiesneses darba tiesiskajām attiecībām ar ministriju un tiesvedībā iesaistītajiem ministrijas pārstāvjiem nerada šaubas par viņas objektivitāti. Tādējādi nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka pirmās instances tiesa lietu izskatījusi nelikumīgā sastāvā.

Apgabaltiesa ir izvērtējusi pieteicēja norādi, ka viņam radās iespaids, ka, tiesnesei esot bijušo darba kolēģu attiecībās ar ministriju, apzināti vai neapzināti ir izveidojies vienots uzskats par lietu kārtību, lojalitāte pret ministrijas viedokli dažādos jautājumos. Tiesas sēdē bija acīmredzamas labās attiecības, kas valda starp tiesnesi un dažiem iestādes pārstāvjiem, bija redzams, ka iestādes pārstāvis izprot tiesneses viedokli un domāšanas veidu un arī tiesnese nekritiski uzklausa pārstāvi. Turklāt tiesnese spriedumā ir vērtējusi arī to laika periodu, kura laikā pati strādāja ministrijā. Pieteicējam šādu attiecību ar tiesnesi nav, tādēļ lietas izskatīšana nenotika objektīvi, puses atradās nevienlīdzīgās pozīcijās.

Noklausoties pirmās instances tiesas 2020.gada 4.marta sēdes ierakstu, apgabaltiesa uzskata, ka tiesnese A.Putniņa lietas izskatīšanu vadīja saskaņā ar Administratīvā procesa likumā noteikto kārtību, nodrošinot lietas dalībniekiem vienādas iespējas piedalīties lietas apstākļu noskaidrošanā un juridisko argumentu izklāstīšanā. Cieņpilna un pieklājīga izturēšanās pret procesa

dalībniekiem (arī pret pieteicēja pārstāvjiem) neliecina par tiesneses lojalitāti pret ministrijas viedokli dažādos jautājumos vai vienotu viedokli par lietu kārtību vai arī par nekritisku ministrijas pārstāvu uzklausīšanu. Šeit jāņem vērā, ka tiesnesei A.Putniņai ir padziļinātas zināšanas pašvaldību tiesību jautājumos (arī par pašvaldību tiesībām saistītos juridiskajos jautājumos), kas visticamāk pieteicējam un viņa pārstāvjiem radīja nepamatotu priekšstatu par tiesneses lojalitāti pret ministrijas viedokli.

[19] Pieteicējs papildu paskaidrojumos par apelācijas sūdzības robežām akcentē, ka Rīgas domes ārkārtas vēlēšanu notikumi un to rezultāti spilgti pierāda apelācijas sūdzībā norādīto par nepieļaujamību lietu izskatīt tiesnesim, kas strādājis pie pretējās puses un gatavojis tai dokumentus. Pēc ministra pieņemtā rīkojuma un ārkārtas vēlēšanu organizēšanas ministra pārstāvētā partija domē no opozīcijas tagad ir pozīcijā. Līdz ar to ir pamats secinājumam, ka ministrs rīkojumu pieņēmis vienīgi savu politisko interešu vārdā, lai panāktu varas pārņemšanu domē. Līdz ar to tiesnešiem ir jābūt neitrāliem un nesaistītiem ne ar vienu no pusēm. Tā kā pirmās instances tiesā šis neitralitātes tests tika pārkāpts, tad pieteicējam liegtas tiesības uz lietas izskatīšanu divās instancēs.

Izvērtējot pieteicēja akcentēto, apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējs nepamatoti tiesas neitralitāti (arī objektivitāti) konkrētajā gadījumā (tiesneses iepriekšējas darba tiesiskās attiecības ministrijā) sasaista ar Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām un ministra pārstāvētās partijas domē no opozīcijas nonākšanu pozīcijā.

[20] Pieteicēja pārstāvji ir norādījuši, ka šaubas par tiesneses A.Putniņas objektivitāti rada arī pierādījumu vākšana, sagatavojot lietu iztiesāšanai, jo tiesnese vairākām institūcijām ir lūgusi sniegt atbildes uz viņas uzdotajiem jautājumiem, vienlaikus nedodot šādas tiesības pieteicējam. Kā piemēru pieteicēju pārstāvji min pieprasījumu Valsts kontrolei, kurā tiesnese bija uzdevusi ar lietu pastarpināti saistītus jautājumus, tādēļ pieteicējs lūdza tiesnesei pieprasīt jaunu atzinumu par citiem uz lietu tieši attiecināmiem jautājumiem. Ar lēmumu rezolūcijas veidā tika paredzēts pieteicēja lūgumu izskatīt tiesas sēdē, taču ar 2021.gada 14.februāra vēstuli pieteicējs tika informēts par lūguma noraidīšanu bez tā uzklausīšanas tiesas sēdē.

Tiesnese A.Putniņa pirmās instances tiesas sēdē par pieteicēju pārstāvju lūgumu par papildu jautājumu uzdošanu Valsts kontrolei ir paskaidrojusi, ka sākotnēji bija plānots lūgumu izlemt tiesas sēdē, jo tas tika iesniegts neilgi pirms tās. Tā kā pirmā tiesas sēde nenotika tiesneses darbnespējas dēļ, tad, lai nekavētu nākamās tiesas sēdes gaitu, lūgums, apspriežoties ar pārējiem tiesas sastāva tiesnešiem, tika izlemts pirms šīs tiesas sēdes. Savukārt attiecībā uz pieteicēja pārstāvja norādēm par pierādījumu vākšanu tiesnese norādīja, ka, sagatavojot lietu iztiesāšanai, pierādījumi vākti attiecībā uz lietā noskaidrojamiem strīdus jautājumiem.

Tiesai, ievērojot objektīvās izmeklēšanas principu, lai noskaidrotu objektīvo patiesību lietā, ir aktīva loma, tādēļ tā var neaprobežoties ar procesa dalībnieku paskaidrojumiem un iesniegtajiem pierādījumiem.

Lai nodrošinātu objektīvu lietas izskatīšanu, ir būtiska lietas sagatavošana iztiesāšanai. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 204.panta pirmo daļu tiesnesis, sagatavojot lietu izskatīšanai, veic virkni procesuālo darbību, tostarp izlemj dažāda veida lūgumus un pieprasa rakstveida pierādījumus.

Kā redzams no lietas materiāliem, tiesnese saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 204.panta pirmo daļu, ir pieprasījusi rakstveida pierādījumus un viedokļus no dažādām institūcijām (piemēram, no Valsts kontroles atzinumu, no Pašvaldību savienības viedokli). No minētajiem pieprasījumiem izriet, ka tie attiecas uz lietā noskaidrojamiem apstākļiem. Pieprasītajos institūciju viedokļos jautājumi formulēti, atspoguļojot strīdus būtību un abu pušu viedokļus šajā jautājumā.

Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka par 2020.gada 3.februārī iesniegto pieteicēja pārstāvju lūgumu uzdot papildu jautājumus Valsts kontrolei atbilstoši tiesneses rezolūcijai sākotnēji minētā jautājuma izlemšana tika noteikta tiesas sēdē (2020.gada 11.februārī) (*lietas 1.sējuma 130.-132.lapa*). Tā kā 2020.gada 11.februāra tiesas sēde nenotika tiesneses darbnespējas dēļ, lūgums tika izlemts pirms nākamās tiesas sēdes, lai nekavētu tiesas sēdes gaitu. Tiesneses 2020.gada 14.februāra vēstule liecina, ka par šo lēmumu un tā motīviem pieteicējs un tā pārstāvji tika informēti (*lietas 1.sējuma 210.lapa*). Tas, ka pieteicēja pārstāvjiem ir atšķirīgs viedoklis par tiesneses lēmuma pamatotību, pats par sevi nekādā veidā nenorāda uz tiesneša neobjektivitāti, tādēļ apgabaltiesa nekonstatē, ka tiesneses A.Putniņas rīcība, vācot pierādījumus un pieprasot no dažādām institūcijām viedokli, liecinātu par tiesneses neobjektivitāti un pieteicēja nostādīšanu nevienlīdzīgā situācijā.

Pieteicējam vēl lielākas šaubas par tiesas sastāva objektivitāti rada fakts, ka īsi pirms lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas bez lietas dalībnieku informēšanas tika mainīts tiesas sastāvs, tiesneša A.Dreimaņa vietā „pašieceļoties" tiesnesei I.Freimanei.

Apgabaltiesa konstatē, ka sakarā ar tiesneša A.Dreimaņa prombūtni tiesas priekšsēdētāja I.Freimane 2020.gada 3.martā tiesas sastāvā ir iekļāvusi sevi (*lietas 2.sējuma 2.lapa*). Tātad tiesneša nomaiņai tiesas sastāvā bija objektīva nepieciešamība, lai nekavētu lietas izskatīšanu, ņemot vērā faktu, ka lietas izskatīšana tiesneses A.Putniņas darbnespējas dēļ jau nenotika 2020.gada 11.februārī. Tiesneša nomaiņa tā prombūtnes dēļ un iekļaujot tiesas sastāvā citu tiesnesi ir tiesas priekšsēdētājas kompetencē esošs tiesas darba organizācijas jautājums, tādēļ nav pamata šaubām par tiesas sastāva objektivitāti. Tam, ka administratīvās rajona tiesas priekšsēdētāja I.Freimane pati sevi iekļāva tiesas sastāvā, arī nav nozīmes.

Tālāk pieteicējs norāda, ka tiesa par tādiem pārkāpumiem, kuru dēļ pieteicējs būtu atstādināms no amata, atzinusi trīs, turklāt norādot, ka rīkojumā ietvertā argumentācija arī šajā daļā ir neveiksmīga. Tiesa rīkojumā ietverto neveiksmīgo argumentāciju ir aizstājusi ar citu (atšķirīgu) pamatojumu, kas nav pieļaujams, izskatot pieteikumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku. Proti, tiesa ir būtiski grozījusi administratīvā akta pamatojumu attiecībā uz rīkojumu daļā par deleģēšanas līgumu un SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu. Tas pieteicēja ieskatā papildus liecina, ka tiesa ir nevis objektīvi izspriedusi lietu, bet uzņēmusies ministrijas aizstāvja lomu.

Apgabaltiesa nepiekrīt, ka tiesa ir uzņēmusies ministrijas aizstāvja lomu. Apgabaltiesa vērš pieteicēja uzmanību, ka pirmās instances tiesa ir arī atzinusi, ka atsevišķi rīkojumā minētie pārkāpumi nav pamatoti. Tāpat apgabaltiesa nepiekrīt, ka tiesa ir būtiski grozījusi administratīvā akta pamatojumu attiecībā uz rīkojumu daļā par deleģēšanas līgumu un SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu. Tas, ka tiesa ir atzinusi, ka rīkojuma argumentācija daļā ir neveiksmīga, neliecina par tiesas neobjektivitāti, bet liecina par to, ka tiesa ievēro judikatūru, jo administratīvo tiesu judikatūrā atzīts, ka ir pieļaujama zināma administratīvā akta pamatojuma interpretācija un mazāk būtisku kļūdu izskaidrošana. Kopumā ir svarīgi, lai administratīvajā aktā sniegtais pamatojums būtu pareizs

pēc būtības un saprotams pieteicējam (*Senāta 2017.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-177/2017 (A420225414) 9.punkts, 2013.gada 31.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA67/2013 (A42735109) 6.punkts*).

[21] Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem (tostarp arī pirmās instances tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus) un pieteicēja pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, piemērojusi atbilstošās tiesību normas un pareizi tās interpretējusi, pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi ir pareizi un pietiekami, tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, atzīstot pirmās instances tiesas spriedumā sniegto pamatojumu par pilnībā pietiekamu, un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

Attiecībā uz apelācijas sūdzībā izteiktajiem argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[22] Pieteicējs, atsaucoties uz likuma „Par pašvaldībām" 42.panta trešo daļu (domes priekšsēdētājs par domes lēmumiem atbild kā koleģiālas institūcijas loceklis), argumentē, ka neviena tiesību norma nenosaka, ka domes priekšsēdētājs būtu vienpersoniski atbildīgs par domes koleģiāli pieņemtu lēmumu tiesiskumu. Tiesa šo normu nav ņēmusi vērā, izvairījusies no tās piemērošanas. Pareizi piemērojot likuma „Par pašvaldībām" 42.pantu, tajā noteiktā domes priekšsēdētāja kā koleģiālas institūcijas locekļa atbildība ir jāvērtē sistēmiski ar šī likuma 91.panta pirmās daļas 1.punktu (Saeima var atlaist domi, ja tā atkārtoti nepilda vai pārkāpj Satversmi, likumus, Ministru kabineta noteikumus vai arī nepilda tiesas spriedumus), vērtējot domes iespējamās atbildības pamatu. Tā kā ne ministrija, ne tiesa attiecīgos domes lēmumus likumā noteiktajā kārtībā nav atzinusi par prettiesiskiem, ministram bija saistoša prezumpcija par to tiesiskumu.

Arī tiesas atziņa, ka, noslēgumā parakstot saistošos noteikumus par budžeta grozījumiem, pieteicējs kā domes /amats/ ir paudis atbalstu domes lēmumiem, tādējādi uzņemoties atbildību par budžeta līdzekļu piešķiršanas tiesiskumu, ir pretrunā ar likuma „Par pašvaldībām" 42.panta trešās daļas un 91.panta pirmās daļas 1.punkta noteikumiem. Turklāt nav pamatots arī tiesas secinājums, ka domes /amats/ tiesības neparakstīt domes pieņemtos lēmumus (likuma „Par pašvaldībām" 48.panta otrajā daļā noteikto tiesību neizmantošana) rada tam papildu atbildību.

Pieteicējs arī uzskata, ka tiesa nepamatoti pieteicēja atbildību pamato ar likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.panta 2.punktu un Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmo daļu.

Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicēja argumentiem.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 19.panta trešo daļu domes priekšsēdētāju ievēlē no attiecīgās domes deputātiem. Tādējādi dome kā demokrātiski leģitimēts orgāns pilnvaro vienu deputātu no sava vidus organizēt un vadīt pašvaldības darbu.

Likuma „Par pašvaldībām" 62.pants noteic domes priekšsēdētāja tiesības un pienākumus, tostarp, ka domes priekšsēdētājs vada vietējās pašvaldības domes darbu, koordinē jautājumu izskatīšanu komitejās (1.punkts), vada finanšu komitejas darbu (5.punkts), veic arī citus pienākumus, kas paredzēti likumos, Ministru kabineta lēmumos, attiecīgās pašvaldības nolikumā un domes lēmumos (11.punkts).

Likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.panta 2.punkts noteic, ka pašvaldības domes priekšsēdētājs atbild par pašvaldības budžeta izpildes procesa organizāciju un vadību atbilstoši Likumam par budžetu un finanšu vadību. Saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmo daļu budžeta finansētu institūciju, budžeta nefinansētu iestāžu un pašvaldību, kā arī kapitālsabiedrību, kurās ieguldīta valsts vai pašvaldību kapitāla daļa, vadītāji ir atbildīgi par šajā likumā noteiktās kārtības un prasību ievērošanu, izpildi un kontroli, kā arī budžeta līdzekļu efektīvu un ekonomisku izlietošanu atbilstoši paredzētajam mērķim. Vienlaikus uz domes priekšsēdētāju attiecas arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17.panta pirmajā daļā noteiktais, proti, iestādes vadītājs organizē iestādes funkcijas pildīšanu un atbild par to, vada iestādes administratīvo darbu, nodrošinot tā nepārtrauktību, lietderību un tiesiskumu, kā arī 17.panta otrās daļas 1.punktā noteiktais, ja normatīvajā aktā nav noteikts citādi, iestādes vadītājs pārvalda iestādes finanšu, personāla un citus resursus. Savukārt attiecībā uz pašvaldības kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldību Pārvaldības likuma 14.panta pirmā daļa (*redakcijā līdz 2020.gada 1.janvārim*) noteica, ja pašvaldības kapitāla daļu turētājs ir pašvaldība, šajā likumā paredzētos kapitāla daļu turētāja lēmumus pieņem pašvaldības domes priekšsēdētājs. Tātad kapitāla daļu pārstāvja pienākuma izpilde ir uzticēta personai, kura ieņem domes priekšsēdētāja amatu. Līdz ar to attiecībā uz domes priekšsēdētāja kā kapitāla daļu turētāja pārstāvja atbildību nav pamata raudzīties citādi.

Neskatoties uz to, ka primāri būtu secināms, ka domes priekšsēdētājs ir persona, kas pilnvarota no deputātu vidus organizēt un vadīt pašvaldības darbu, kas nozīmē sasaukt domes sēdes, tomēr no normatīvo aktu tvēruma secināms, ka domes priekšsēdētāja amats ir saprotams kā iestādes vadītāja amats. Līdz ar to šādai personai jābūt zināšanām pārvaldības jautājumos, īpaši finanšu jomā, jo atbilstoši likuma „Par pašvaldībām" 62.panta 5.punktam viens no domes priekšsēdētāja pienākumiem ir vadīt finanšu komiteju. Tādējādi tieši domes priekšsēdētāja atbildībā ir uzraudzīt, lai dome, pieņemot lēmumus, īpaši finanšu jautājumos, rīkotos atbilstoši normatīvo aktu regulējumam. Arī likuma „Par pašvaldībām" 48.pantā paredzētās tiesības neparakstīt domes pieņemtos lēmumus uzsver domes priekšsēdētāja kā iestādes vadītāja atbildību par pašvaldības darba tiesiskumu.

Tādējādi pieteicēja argumenti attiecībā par domes priekšsēdētāja kā koleģiālas institūcijas locekļa atbildību un nepareizu likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.panta 2.punkta un Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmās daļas attiecināšanu uz pieteicēja atbildības jomu ir nepamatoti.

Apgabaltiesai nav pamata vērtēt likuma „Par pašvaldībām" 42.pantu sistēmiski ar šī likuma 91.panta pirmās daļas 1.punktu, kas noteic, ka Saeima var atlaist domi, ja tā atkārtoti nepilda vai pārkāpj Satversmi, likumus, Ministru kabineta noteikumus vai arī nepilda tiesas spriedumus), jo pieteicējs ir atstādināts no pašvaldības domes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanas.

Tāpat ir nekorekts pieteicēja arguments, ka ministram bija saistoša prezumpcija par attiecīgo domes lēmumu tiesiskumu, jo ne ministrija, ne tiesa likumā noteiktajā kārtībā tos nav atzinusi par prettiesiskiem. Apgabaltiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā attiecīgie domes lēmumi neatbilst normatīvajiem aktiem, tādēļ nav pamata atsaukties uz pieteicēja norādīto prezumciju.

[23] Pieteicējs apelācijas sūdzībā nepiekrīt tiesas sniegtajai likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmās daļas interpretācijai, ka

šajā daļā lietotais vārds „likums" esot saprotams tā plašākajā nozīmē. Pieteicējs uzskata, ka nav iespējams, ka viena normatīvā akta ietvaros termins netiek lietots vienā nozīmē. Ja likumā „Par pašvaldībām", turklāt pat viena panta (93.panta) ietvaros, termini „likums" un „Ministru kabineta noteikumi" tiek lietoti atsevišķi, tad nav iespējams, ka ar terminu „likums" tiek saprasti arī Ministru kabineta noteikumi. Ņemot vērā minēto, likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmajā daļā noteiktais pamats domes priekšsēdētāja atstādināšanai no amata pienākumu pildīšanas ir tieši likumā noteikto pienākumu nepildīšana.

Apgabaltiesa, izvērtējot pieteicēja apelācijas sūdzībā sniegto argumentāciju, atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi interpretējusi likuma „Par pašvaldībām" 93.panta pirmo daļu (ja domes priekšsēdētājs nepilda likumos noteiktos pienākumus, ministrs pēc tam, kad ir saņemts attiecīgā domes priekšsēdētāja paskaidrojums, ar motivētu rīkojumu var atstādināt viņu no amata pienākumu pildīšanas) kopsakarā ar šā panta otro daļu (domes priekšsēdētājam septiņu dienu laikā pēc tam, kad saņemts ministra pieprasījums, ir pienākums sniegt rakstveida paskaidrojumu par pieļautajiem Satversmes, likumu un Ministru kabineta noteikumu pārkāpumiem vai arī par tiesas sprieduma nepildīšanas iemesliem), atzīstot, ka minētais regulējums saskan ar likuma „Par pašvaldībām" 5.panta piektā daļā ietverto vispārīgo pašvaldības pārraudzības regulējumu, un pareizi atzinusi, ka atbilstoši minētā likuma 93.panta pirmajā daļā lietotais vārds „likums" ir saprotams tā plašākajā nozīme, attiecinot to uz visiem valsts izdoto ārējo normatīvo aktu, tajā skaitā spēkā stājušos tiesas spriedumu, kam ir likuma spēks, ievērošanu (sal. sk. *Senāta 2013.gada 28.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-1126/2013 (A420578312) 9.punktu*).

Tādējādi arī likuma „Par pašvaldībām" 93.pantā ministram ir piešķirtas domes priekšsēdētāja darbības pārraudzības tiesības u z Satversmes, likumu, Ministru kabineta noteikumu, kā arī tiesas sprieduma ievērošanu. Ministrs, konstatējot, ka domes priekšsēdētājs nepilda valsts izdotos ārējos normatīvos aktus, tajā skaitā spēkā stājušos tiesas spriedumu, pēc tam, kad ir saņemts attiecīgā domes priekšsēdētāja paskaidrojums, ar motivētu rīkojumu var atstādināt viņu no amata pienākumu pildīšanas.

[24] Apgabaltiesa ir izvērtējusi pieteicēja argumentus *par ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā* un konstatē, ka pieteicējam ir atšķirīgs viedoklis par lietas faktisko apstākļu novērtējumu un piemērojamo tiesību normu interpretāciju un uz tā pamata izdarītajiem iestādes un tiesas secinājumiem. Taču tas, ka pieteicējs nepiekrīt tiesas konstatētajam un tiesas izdarītajiem secinājumiem un argumentācijai, nenozīmē, ka šie secinājumi ir nepareizi un kļūdaini vai ka lieta šajā daļā izskatīta neobjektīvi. Papildus apgabaltiesa norāda turpmāko.

Kā redzams no lietas materiāliem, Administratīvā rajona tiesa lūdza Valsts kontrolei sniegt atzinumu, kāda būtu pašvaldības Pārvaldības likumam atbilstoša ieguldījumu veikšana tai piederošā kapitālsabiedrībā un kā to korekti atspoguļot kapitālsabiedrības gada pārskatā. Valsts kontrole, lai arī nesniedza tiesas pieprasīto atzinumu, vispārīgi norādīja, ka atbilstoši grāmatvedības teorijai bilances pasīvs parāda līdzekļu avotus, kas sadalās „Pašu kapitālā" un „Saistībās". Savukārt saskaņā ar Gada pārskatu likumu pašu kapitāls ir bilances iedaļa, kas sastāv no vairākiem posteņiem. Līdz ar to viens no veidiem, kā īpašnieks var veikt ieguldījumus sabiedrības pašu kapitālā, ir palielināt tās pamatkapitālu. Citos posteņos ieguldījumi nav veicami un atzīstami. Ja dome ir lēmusi ieguldīt sabiedrības pašu kapitālā, šāds darījums grāmatvedības uzskaitē uzrādāms kā pamatkapitāla palielinājums. Pamatkapitāla izmaiņu izdarīšana veicama saskaņā ar Komerclikumu. Savukārt SIA /Nosaukums A/ pašvaldības piešķirtais finansējums būtu jāiegrāmato bilances aktīvā kā naudas līdzekļu palielinājums un bilances pasīvā kā pamatkapitāla palielinājums. Tā kā SIA /Nosaukums A/ veic pašvaldības deleģēto uzdevumu sabiedriskā transporta pakalpojuma nodrošināšanas jomā, tad saskaņā ar Sabiedriskā transporta pakalpojuma likuma 11.pantu no pašvaldības budžeta ir jākompensē ar šo pakalpojumu nodrošināšanu saistītie zaudējumi, kas veicams noteikumu Nr.435 noteiktajā kārtībā. Pašvaldība, veicot minēto ieguldījumu, nav ievērojusi nevienu no iespējamiem pašvaldības līdzekļu ieguldīšanas tās kapitālsabiedrībā veidiem.

Neskatoties uz to, ka Valsts kontrole revīzijas ziņojumā „Par Latvijas Republikas 2017.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem" tiešā tekstā nav atzinusi, ka līdzekļi ieguldīti nelikumīgi, tomēr tā ir norādījusi, ka pašvaldība nav iesniegusi dokumentus, kuros pamatota līdzekļu piešķiršana kapitālsabiedrībai. Līdz ar to revīzijas ziņojumā secināts, ka pašvaldība, veicot budžeta grozījumus un piešķirot naudas līdzekļus ieguldīšanai SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, nav veikusi pēc būtības kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības un zaudējumu pamatotības izvērtēšanu, nav konkrēti noteikusi līdzekļu izlietošanas mērķi, kā rezultātā nav iespējams pārbaudīt līdzekļu piešķiršanas mērķa sasniegšanu un to izlietošanas efektivitāti.

Tādējādi pirmās instances tiesas secinājums, kam pievienojusies arī apgabaltiesa, ka pašvaldība nav izmantojusi nevienu no likumā paredzētajiem mehānismiem, tādējādi tiešs līdzekļu ieguldījums sabiedrības pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai bez pamatkapitāla palielināšanas ir uzskatāms par prettiesisku, kā arī ka šāda veida zaudējumu aprēķināšana un novirzīto pašvaldības budžeta līdzekļu izlietošana paredzētajiem mērķiem nav izsekojama, ir pareizs, kā arī tiesas secinājums satur pamatojumu. Respektīvi, tiesa ir sniegusi pamatojumu secinājumiem, ka ir veikta nepareiza finanšu uzskaite, kā rezultātā nevar gūt pārliecību par budžeta līdzekļu izlietošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem, kā nosaka normatīvie akti.

[25] Apgabaltiesa nepiekrīt, ka attiecībā uz *ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/* vērtēta domes pieņemto politisko lēmumu lietderība un pārkāptas kompetences robežas. Apgabaltiesa piekrīt domes viedoklim šajā aspektā, ka neatkarīgi no domes priekšsēdētāja rīcības apstākļiem tā rīcībai ir jāatbilst Satversmei, likumam un Ministru kabineta noteikumiem, un šīs rīcības tiesiskuma kontrole saskaņā ar likumu piekrīt ministram. Tiešs līdzekļu ieguldījums sabiedrības pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai bez pamatkapitāla palielināšanas ir uzskatāms par prettiesisku. Turklāt domes lēmuma par ieguldījumu veikšanu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā būtība skar ne vien lēmumu par rīcību kā tādu – ieguldīt sabiedrības pašu kapitālā, bet arī lēmumu par noteiktu finanšu līdzekļu apjomu. Līdz ar to šāds lēmums pēc savas būtības nevar būt tikai politisks lēmums, jo tādējādi veidojas pretruna ar normatīvo aktu regulējumu par grāmatvedības uzskaiti un finanšu līdzekļu pārvaldību.

[26] Pieteicējs uzskata, ka fakts, ka pirms 2017.gada pašvaldības budžeta apstiprināšanas ir notikusi tāda pati ieguldījumu veikšana SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, kā arī tas, ka subjekti, kuru kontrolē ietilpst pašvaldības budžeta likumības pārbaude (revidenti un Valsts kontrole), nav iebilduši pret šādu ieguldījumu veikšanas likumību, pretēji tiesas secinājumiem apstiprina to, ka gan domei, gan domes priekšsēdētājam bija pamats paļauties uz to, ka budžetā noteiktā ieguldījumu veikšana SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā bez pamatkapitāla palielināšanas ir atbilstoša likumam. Gan domei, gan tās priekšsēdētājam bija tiesības paļauties, ka

2016.gadā par tiesisku atzīta ieguldījumu veikšana par tiesisku tiks atzīta arī 2017.gadā, ja normatīvais regulējums nav mainījies. Līdz ar to pieteicējam par domes pieņemtā budžeta tiesiskumu neradās šaubas un tām objektīvi nevajadzēja rasties. Turklāt, pat ja atzītu, ka domes lēmums veikt ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā nav tiesisks, jebkurā gadījumā jāatzīst, ka rīkojuma tiesiskās sekas nav samērojamas ar it kā pieļauto pārkāpumu, kuru objektīvi nav saskatījusi Valsts kontrole, revidenti, dome un likumsakarīgi arī domes priekšsēdētājs.

Pieteicēja arguments nav pamatots. Apgabaltiesa norāda, ka uz tiesiskās paļāvības principu ir tiesības atsaukties ikvienam subjektam, kuram iestāde ir devusi pamatotas cerības, sniedzot precīzus, beznosacījuma un saskaņotus solījumus. Apgabaltiesa no lietas materiāliem nekonstatē, ka kāda iestāde (ministrija, Valsts kontrole, revidenti) būtu devusi konkrētu apsolījumu. Līdz ar to pieteicējs nepamatoti atsaucas uz tiesiskās paļāvības principu.

[27] Pieteicējs ir norādījis, ka no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2020.gada 20.oktobra lēmuma par kriminālprocesa Nr.16870001719 izbeigšanu ir secināms, ka ar SIA /Nosaukums A/ pašu kapitāla palielināšanu Rīgas domei nav nodarīts mantisks kaitējums. Valsts tiesu eksperte, kas kriminālprocesa ietvaros ir veikusi grāmatvedības ekspertīzi, nav konstatējusi, ka Rīgas domei būtu nodarīti kādi zaudējumi. Pieteicējs uzskata, ka, ja nepastāv šaubas par Rīgas domes pieņemtā lēmuma mērķi, ieguldot naudas līdzekļus sabiedrības pašu kapitālā (segt zaudējumus), tad jāsecina, ka valsts tiesu eksperts ir atzinis ne tikai to, ka ieguldījums pašu kapitālā nav radījis zaudējumus Rīgas domei, bet arī to, ka ieguldījums pašu kapitālā, palielinot pamatkapitālu, nebūtu sasniedzis Rīgas domes pieņemtā lēmuma mērķi.

Apgabaltiesa konstatē, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir uzsācis kriminālprocesu par iespējamu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un 2020.gada 17.jūnijā pieņēmis lēmumu par kriminālprocesa kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 319.panta trešās daļas par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, ja ar to izraisītas smagas sekas. Lēmumā norādīts, ka, parakstot saistošos noteikumus par budžeta grozījumiem, /pers. C/ ir uzņēmies atbildību par kopējo ieguldījumu sabiedrības pašu kapitālā 18 432 000 *euro* apmērā iepriekšējo gadu zaudējumu samazināšanai, kas ir pretrunā Pārvaldības likumā un Komerclikumā noteiktajam. Tādējādi /pers. C/ kā sabiedrības kapitālu daļu turētāja pārstāvis, gan kā domes /amats/ ir atbildīgs par normatīvajiem aktiem neatbilstošu pašvaldības mantas samazinājumu, nenodrošinot likumam atbilstošu pašvaldības budžeta līdzekļu izlietošanu, taču konkrētajā gadījumā, izvērtējot, vai ar /pers. C/ minētajām darbībām Rīgas domei nodarīts mantisks zaudējums, konstatēts, ka Rīgas dome nav norādījusi reālo mantisko zaudējumu un nav pamatojusi darījuma (ieguldījuma sabiedrības pašu kapitālā) ietekmi uz Rīgas domes 2017.gada finanšu darbības rezultātu. Lēmumā arī secināts, ka Rīgas domei jebkurā gadījumā būti jāpārskaita 18 432 000 *euro* sabiedrībai zaudējumu segšanai, kas radušies sakarā ar braukšanas maksas atvieglojumu noteikšanu. Turklāt no bijušās Rīgas domes Finanšu departamenta direktores liecībām izriet, ka minētās summas piešķiršana sabiedrībai neietekmēja Rīgas domes budžetu, jo tekošā gada (2017.gada) budžets tāpat būtu ar plus zīmi. Kā arī saskaņā ar sabiedrības 2017.gada pārskatu, sabiedrības iepriekšējie zaudējumi tika samazināti 18 432 000 *euro* apmērā. Līdz ar to pirmstiesas izmeklēšanā nav gūts apstiprinājums, ka sabiedrība no Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gadā saņemtos 18 432 000 *euro* būtu izmantojusi mērķiem, kas nav saistīti ar sniegtajiem sabiedriskā transporta pakalpojumiem pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā atbilstoši 2011.gada 14.novembrī noslēgtajam pasūtījumu līgumam starp Rīgas domi un SIA /Nosaukums A/ par sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršruta tīklā.

Ņemot vērā minēto, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs konstatēja, ka pirmstiesas izmeklēšanas gaitā netika iegūta informācija, ka /pers. C/ ar savām darbībām, nenodrošinot likumam atbilstošu budžeta līdzekļu izlietošanu un neievērojot normatīvos aktus, nodarīja mantisko zaudējumu Rīgas domei. Tādējādi izbeigts kriminālprocess par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 319.panta trešajā daļā noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ.

Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka lēmumā (arī pieaicinātā eksperta atzinumā par SIA /Nosaukums A/ grāmatvedības ekspertīzi) atzīts, ka pieteicējs nav ievērojis un ir pārkāpis virkni normatīvo aktu; trūkst attaisnojuma dokumentu par kapitāla daļu iegādi; finanšu līdzekļu atspoguļojums Rīgas domes un SIA /Nosaukums A/ 2017.gada pārskatos ir savstarpēji pretrunīgs, lai gan darījums pēc būtības būtu jāuzrāda vienādi; vienīgais normatīvajos aktos paredzētais dalībnieku ieguldījumu veids ir pamatkapitāla palielināšana.

Apgabaltiesa respektē Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja lēmumu par kriminālprocesa Nr.16870001719 izbeigšanu, tomēr tas nav apgabaltiesai saistošs, jo izskatāmās lietas pieteikuma priekšmets ir rīkojuma tiesiskums, savukārt kriminālprocesā vērtēts, vai ir izdarīts noziedzīgs nodarījums (vai pieteicēja darbībās ir konstatējamas noziedzīga nodarījuma sastāvs).

Tāpat apgabaltiesa ir iepazinusies ar eksperta atzinumu par SIA /Nosaukums A/ grāmatvedības ekspertīzi, kas iegūts kriminālprocesa ietvaros, un konstatē, ka ekspertīzei nebija iesniegti domes grāmatvedības uzskaites kontu reģistri (līdzdalības un tās vērtības samazinājuma uzskaitei no kapitālsabiedrības kapitāla izvērtējuma) ar debeta un kredīta grāmatojumiem, līdz ar to eksperts secinājis, ka nav iespējams izsekot darījumu ietekmi uz domes 2017.gada finanšu darbības rezultātu. Tas nozīmē, ka eksperts nav vērtējis Rīgas domes ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā ietekmi uz Rīgas domes budžetu (finansiālo stāvokli). Tāpat apgabaltiesa nekonstatē, ka eksperts ir vērtējis, vai SIA /Nosaukums A/ ieguldītos līdzekļus ir izmantojusi iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai, kas saistīti ar sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu, jo, kā izriet no lietas materiāliem, tieši šim mērķim ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā bija paredzēts veikt, ko ar paskaidrojumu apliecinājis arī pieteicējs - līdzekļi SIA /Nosaukums A/ tika novirzīti iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai, kas saistīti ar domes politiku braukšanas maksas un atvieglojumu noteikšanai.

Tā kā Rīgas dome veikusi ieguldījumu SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, nepalielinot pamatkapitālu, bet dokumentos, kuri pamato Rīgas domes pārskaitījumu 18 432 000 *euro* SIA /Nosaukums A/, norādītais mērķis savstarpēji neatbilst jeb ir pretrunīgs (domes lēmumos par budžeta grozījumiem un vēlāk apstiprinātajā Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada pārskatā, un SIA /Nosaukums A/ gada pārskatā veiktie šo līdzekļu iegrāmatojumi ir pretrunīgi), apgabaltiesa uzskata, ka šāds tiešs ieguldījums sabiedrības pašu kapitālā iepriekšējo gadu zaudējumu segšanai neļauj izsekot novirzīto pašvaldības budžeta līdzekļu izlietošanu paredzētajam mērķim. Tādējādi ir pamatots arī pirmās instances tiesas secinājums, ka novirzīto budžeta līdzekļu izlietošana nav izsekojama, nav iespējams pārbaudīt līdzekļu piešķiršanas mērķa sasniegšanu un to izlietošanas efektivitāti. Līdz ar to ir veikta nepareiza finanšu līdzekļu uzskaite, kā rezultātā nevar gūt pārliecību par budžeta līdzekļu izlietošanu atbilstoši paredzētajiem

mērķiem, kā to nosaka normatīvie akti. Ieguldot pašvaldības budžeta līdzekļus SIA /Nosaukums A/ pašu kapitālā, nepalielinot pamatkapitālu, turklāt iegrāmatojot šādu ieguldījumu ar atšķirīgiem mērķiem, nākas secināt, ka pašvaldības budžeta līdzekļi samazinās, jo nav konstatējama šo līdzekļu izlietošana atbilstoši tiesību normās noteiktajam mērķim. Ieguldījumu veikšana SIA /Nosaukums A/ sabiedrības pašu kapitālā, nepalielinot sabiedrības pamatkapitālu, ir prettiesiska, un pieteicējs gan kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis, gan kā domes /amats/ ir atbildīgs par normatīvajiem aktiem neatbilstošu pašvaldības mantas samazinājumu.

Ņemot vērā, ka netika nodrošināta likumam atbilstoša pašvaldības budžeta līdzekļu izlietošana, rīkojumā pamatoti konstatēts, ka pieteicējs ir pārkāpis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 46.panta pirmo daļu, likuma „Par pašvaldību budžetiem" 15.pantu un Izšķērdēšanas novēršanas likuma 2.panta pirmo un trešo daļu.

[28] Apgabaltiesa ir izvērtējusi pieteicēja argumentus, kas norādīti apelācijas sūdzībā (arī papildu paskaidrojumos) *par deleģēšanas līguma izpildes pienācīgu nenodrošināšanu* un nepiekrīt, ka pirmās instances tiesa ir būtiski grozījusi rīkojuma pamatojumu šajā daļā. Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa ir pārbaudījusi rīkojuma pamatojumu šajā daļā (1.5.punkts) atbilstoši tā saturam. Pamatots ir tiesas secinājums, ka pieteicējs gan kā domes /amats/, gan kā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis nav nodrošinājis līdzekļu, kas iegūti no maksas autostāvvietu apsaimniekošanas, pārskatāmu uzskaiti un izmantošanu deleģēšanas līgumā paredzētajam mērķim. Nepievēršot šim jautājumam uzmanību, pieteicējs ir pārkāpis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 46.panta trešo un piekto daļu. Minētā tiesas secinājuma pamatā ir Valsts kontroles 2019.gada 18.janvāra likumības un lietderības ziņojumā "Kā Rīgas pašvaldībai veicas ar pilsētas transporta infrastruktūras attīstību?" secinātais, kas detalizētāk atspoguļots un vērtēts rīkojumā un šā sprieduma 7.punktā.

[29] Apgabaltiesa ir izvērtējusi arī apelācijas sūdzībā sniegtos argumentus *par informācijas sniegšanu ministram* (šā sprieduma 8.4. un 10.4.punkts) un atzīst, ka tie neietekmē tiesas vērtējumu un izdarītos secinājumus, kam apgabaltiesa ir pievienojusies. Pretēji papildu paskaidrojumā norādītajam pirmās instances tiesa ir minējusi, kādā veidā varētu šo pieprasījumu izpildīt attiecīgajos apstākļos (sagaidāms, ka pieteicējs, apzinoties pašvaldību darba pārraudzības tiesību būtību un nozīmīgumu, pats risinātu jautājumu par informācijas izsniegšanu; izskaidrojot ministrijai informācijas publiskas izpaušanas riskus).

[30] Pieteicējs papildu paskaidrojumos norāda, ka pēc viņa atstādināšanas no amata atkal ir veikta SIA /Nosaukums A/ zaudējumu segšana, nepalielinot pamatkapitālu, bet ministrs nav atstādinājis no amata pienākumu veikšanas vēlākās amatpersonas, kas vadījušas domi.

Gandrīz pusotra gada laikā pēc pieteicēja atstādināšanas pašvaldības vadība nav nodrošinājusi rīkojumā konstatētā pārkāpuma novēršanu – deleģēšanas līguma grozīšanu, tajā iekļaujot regulāro pārskatu un ziņojumu sniegšanas kārtību un pilnvarotās personas darbības uzraudzības kārtību. Taču ministrs no amata pienākumu pildīšanas nav atstādinājis nevienu no turpmākajiem domes priekšsēdētājiem, kā arī nav lūdzis viņiem sniegt paskaidrojumus.

Tāpat laika periodā no 2019.gada 4.aprīļa līdz 2020.gada 1.septembrim domes priekšsēdētājs, pašvaldības pagaidu administrācijas vadītājs un SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu turētāja pārstāvis nav pieprasījis atskaites, pārskatus vai ziņojumus par SIA /Nosaukums A/ veikto maksas stāvvietu pakalpojumu sniegšanas ieņēmumiem un ieņēmumu izlietošanu. Tomēr ministrs nevienu no šīm amatpersonām nav atstādinājis no amata pienākumu pildīšanas.

Ņemot vērā, ka pieteicēja norādīto amatpersonu darbības vai bezdarbība ir par laika posmu pēc rīkojuma izdošanas un minēto amatpersonu rīcība nevar ietekmēt pieteicēja rīcības tiesiskumu, apgabaltiesa uzskata, ka pieteicēja argumentiem nav nozīmes.

[31] Pieteicējs ir norādījis, ka, tā kā ministrija nav izmantojusi savas tiesības uz pretapelācijas sūdzības iesniegšanu un atzinusi par pamatotiem tiesas secinājumus par to, ka nav pamata tiesvedības izbeigšanai lietā, apelācijas instancē izskatāms jautājums par to, vai pirmās instances tiesa lietu ir izskatījusi nelikumīgā sastāvā, un attiecībā uz it kā pieļautajiem pieteicēja pārkāpumiem apelācijas tiesvedības robežas aprobežojas ar jautājumu par pirmās instances trīs konstatētajiem pārkāpumiem.

Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicēja norādītajām apelācijas sūdzības robežām. Ministrijai nav pienākums iesniegt pretapelācijas sūdzību.

Ņemot vērā, ka rīkojums ir atzīts par tiesisku un pieteicēja pieteikums par rīkojuma atzīšanu par prettiesisku ir noraidīts, ministrijai nebija pamata iesniegt arī apelācijas sūdzību, jo par tiesas motīviem, kam, iespējams, nepiekrīt iestāde (daļa no pārkāpumiem tika atzīta par maznozīmīgiem, kuru dēļ nav apsverams jautājums par pieteicēja kā domes /amats/ atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas; daļa no pārkāpumiem par tādiem netika atzīti), apelācijas tiesvedība netiek ierosināta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2019.gada 4.aprīļa rīkojuma Nr.1-2/49 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S.Kanenberga

Tiesneses I.Meldere

A. Šteinberga